

سيندونه هم مري

(د اسحاق ننگيال د شعرونو منتخبات)

راټولوونکی
محمد اسماعيل يون

۱۳۸۷ ل

Ketabton.com

سپندونه هم مري

(د اسحق ننگيال دشعرونو منتخبات)

راتولوونکی

محمد اسمعیل یون

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	سیندونه هم مري
شاعر:	اسحاق ننگيال
راټولوونکی:	محمد اسمعيل يون
خپرندوی:	يون کلتوري يون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۷۷ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د راټولوونکي پرله پسې نومره:	(۱۴)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۱۴)
کمپوزر:	وفا الرحمن وفا

نيوليک

مخ	سرليک	گڻه
۱	ددې اثر دويم چاپ	۱
۳	يادون	۲
۱۸	سريزه	۳
۴۰	ننگيال د نورو ليکوالو له نظره	۴
۴۴	هغه شېبې هغه کلونه	۵
۴۵	خيبري تنده	۶
۴۶	طلايي ماهيان	۷
۴۷	بنکاري ته	۸
۴۹	څار	۹
۵۰	گناه	۱۰
۵۱	غزل	۱۱
۵۲	تشي هو جري	۱۲
۵۳	د سرو وينو د شپو خانگې	۱۳
۵۴	شپه	۱۴
۵۵	نصيبت	۱۵
۵۶	انگازې	۱۶
۵۸	ژوند ته ژړا	۱۷
۵۹	درشل	۱۹
۶۰	لوونه	۲۰
۶۱	مات خوبونه	۲۱
۶۳	کوټنۍ	۲۲
۶۴	باور	۲۳
۶۵	د مسکو پېغلې ته	۲۴
۶۶	ستړې مور مې	۲۵
۶۷	ستړي شعرونه	۲۶
۶۸	راشۍ او وگورئ	۲۷

۷۰	شومه دم	۲۸
۷۱	شمشاد شمله، زېږې خبرې	۲۹
۷۲	د خاورين کلي ناوې	۳۰
۷۴	فصل	۳۱
۷۵	بنکاري نظر	۳۲
۷۶	زړه سوی پر غوتی	۳۳
۷۸	د بي لارو پل	۳۴
۸۰	سیلی	۳۵
۸۱	د شهادت کیسې	۳۶
۸۳	درې نمونه	۳۷
۸۴	د ماضي پاڼه	۳۸
۸۷	حاصل	۳۹
۸۸	دا ستوري هم تويې شول	۴۰
۸۹	هغه ورځ	۴۱
۹۰	که سپوږمۍ نه وای	۴۲
۹۲	لمبې په دام کې	۴۳
۹۵	بنسېرې په مالت کې	۴۴
۹۶	آس (۱)	۴۵
۹۸	هیلي	۴۶
۹۹	سلا نمونه	۴۷
۱۰۰	غلا	۴۸
۱۰۱	مانو ته سرود	۴۹
۱۰۴	لاس را کوې او که نه؟	۵۰
۱۰۶	موسم	۵۱
۱۰۷	زما ليلا	۵۲
۱۰۹	ستا وفا	۵۳
۱۱۰	کیسې	۵۴
۱۱۱	لکه سپېڅلې لوگوس	۵۵
۱۱۲	ږلی	۵۶
۱۱۳	دا کلی مه وړانوی	۵۷

۱۱۵	د سفر په لاره	۵۸
۱۱۲	د ميلاد په شپو کې	۵۹
۱۱۸	د چرې په څوکه کې	۶۰
۱۱۹	د رڼا کلي ته	۶۱
۱۲۰	د شپې پر بام	۶۲
۱۲۱	د رڼا مرگ	۶۳
۱۲۲	ته لکه لمر	۶۴
۱۲۳	سپرلي ته	۶۵
۱۲۵	څاڅکي څاڅکي	۶۶
۱۲۶	پسرلی، ډلی، باران	۶۷
۱۲۷	لیک	۶۸
۱۲۹	سیوری (۱)	۶۹
۱۳۰	شناختي	۷۰
۱۳۱	گامونه قدمونه	۷۱
۱۳۳	توپیر	۷۲
۱۳۴	کلی	۷۳
۱۳۶	چغه	۷۴
۱۳۷	د پښتو خبرې	۷۵
۱۳۸	د ویر مالت	۷۶
۱۳۹	پسرلی	۷۷
۱۴۱	کلیزه	۷۸
۱۴۳	عبدالباري جهاني ته د هغه د شعر په ځواب کې (۱)	۷۹
۱۴۷	تاک	۸۰
۱۴۹	دلبرې	۸۱
۱۵۰	ازادي	۸۲
۱۵۲	(څو منشور شعرونه) زموږ مړينه	۸۳
۱۵۴	درد	۸۴
۱۵۵	پيغمبران هم ژاري	۸۵
۱۵۷	برخه	۸۶
۱۵۸	دنیا	۸۷

۱۵۹	مساپر	۸۸
۱۶۰	پیاله	۸۹
۱۶۱	لاره	۹۰
۱۶۲	کب	۹۱
۱۶۳	مینہ	۹۲
۱۶۴	خانگه	۹۳
۱۶۵	زه او غر	۹۴
۱۶۷	د غنمو وری	۹۵
۱۷۰	کبنت	۹۶
۱۷۱	عبدالباري جهاني ته! (۲)	۹۷
۱۷۳	وینې پر کاله	۹۸
۱۷۴	بیډیا	۹۹
۱۷۶	گیله	۱۰۰
۱۷۷	شیخ	۱۰۱
۱۷۸	گری	۱۰۲
۱۷۹	پوښتنه	۱۰۳
۱۸۰	دا کلی دا وطن	۱۰۴
۱۸۲	جنازې	۱۰۵
۱۸۳	کلی-د بره	۱۰۶
۱۸۵	گلونه	۱۰۷
۱۸۶	د ((ادم)) وصیت	۱۰۸
۱۸۸	د احمق په لتون	۱۰۹
۱۹۲	بادشاه او معشوقه یې	۱۱۰
	پر قبر مې	۱۱۱
	۱۹۲	
۱۹۸	بزرگر	۱۱۲
۱۹۹	بنگر یواله	۱۱۳
۲۰۲	غیچ	۱۱۴
۲۰۴	بناپیری	۱۱۵
۲۰۶	سیلانی بلبلې	۱۱۶

۲۰۸	روپده	۱۱۷
۲۰۹	تنده	۱۱۸
۲۱۰	ويرنه	۱۱۹
۲۱۳	داسې لور داسې لوونه	۱۲۰
۲۱۷	نه جام نه خادر	۱۲۱
۲۱۹	سيوري (۲)	۱۲۲
۲۲۳	كور مې	۱۲۳
۲۲۲	غزل (۱)	۱۲۴
۲۲۷	رحمان	۱۲۵
۲۳۰	سيند	۱۲۶
۲۳۱	كرونده	۱۲۷
۲۳۳	كچل	۱۲۸
۲۳۷	يورنگ يوباد	۱۲۹
۲۴۰	غر (۲)	۱۳۰
۲۴۲	غزل او خنجر	۱۳۱
۲۴۳	كجاوې	۱۳۲
۲۴۶	چوپتيا	۱۳۳
۲۴۷	زه هم درخم	۱۳۴
۲۵۴	مور ته مشوي	۱۳۵
	زېرى (۱)	۱۳۶
۲۵۸	نيمگړې غزل	۱۳۷
۲۵۹	شپېلې (۱)	۱۳۸
۲۶۰	د زردشت خوب	۱۳۹
۲۶۲	راته وناخه هندارې	۱۴۰
۲۶۴	درخني لارم كلييه	۱۴۱
۲۶۷	دروغ	۱۴۲
۲۶۸	غزلبولې	۱۴۳
۲۶۹	سيند ته غزل	۱۴۴
۲۷۰	غزل	۱۴۵
۲۷۱	شپېلې (۲)	۱۴۶

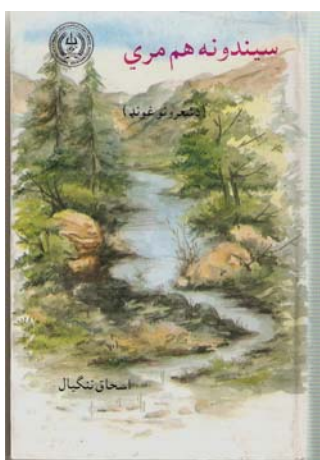

۲۷۲	غوښتنه	۱۴۷
۲۷۳	د وینو غزل	۱۴۸
۲۷۴	غر (۳)	۱۴۹
۲۷۵	غر (۴)	۱۵۰
۲۷۶	آس (۲)	۱۵۱
۲۷۷	خوب	۱۵۲
۲۷۸	غر (۵)	۱۵۳
۲۸۰	دا کښتونه او بادونه	۱۵۴
۲۸۴	غزل	۱۵۵
	اورنی پر درمندونو	۱۵۶
	۲۸۵	
۲۸۷	زېږدا	۱۵۷
۲۸۸	زېږی (۲)	۱۵۸
۲۸۹	بې نښې	۱۵۹
۲۹۰	غر (۶)	۱۶۰
۲۹۱	خوب ته سرود	۱۶۱
۲۹۲	تش صدف	۱۶۲
۲۹۳	جام جم	۱۶۳
۲۹۴	له خوشاله تر ننگیاله	۱۶۴
۲۹۵	ياسر نه مري	۱۶۵
۲۹۷	د چغو تصویر	۱۶۶
۲۹۸	غر (۷)	۱۶۷
۳۰۰	خوب په ایینه کې	۱۶۸
۳۰۱	له ابلیس سره	۱۶۹
۳۰۳	هغه غره هغه سیوری	۱۷۰
۳۰۴	وېره مینه	۱۷۱
۳۰۵	مینه او ژوند	۱۷۲
۳۰۷	کوچی په باران کې	۱۷۳
۳۰۸	کله چې لمر گل وکړي	۱۷۴
۳۰۹	د باغ غزل	۱۷۵
۳۱۰	یو شین انځور	۱۷۶

۳۱۱	بیه	۱۷۷
۳۱۲	دوه پرنستی	۱۷۸
۳۱۳	ونه	۱۷۹
۳۱۴	دا جل دا برسات	۱۸۰
۳۱۵	د خوب کوترې	۱۸۱
۳۱۷	مات لمر	۱۸۲
۳۱۸	هغه دار هغه چنار	۱۸۳
۳۲۰	مینی ته	۱۸۴
۳۲۲	شپه	۱۸۵
۳۲۳	غزل	۱۸۶
۳۲۴	ژوند	۱۸۷
۳۲۵	دا هو جرې او دا شملې	۱۸۸
۳۲۶	لیک	۱۸۹
۳۲۷	مړوند	۱۹۰
۳۲۸	دلور غزل	۱۹۱
۳۲۹	غزل	۱۹۲
۳۳۰	زما د چم ونه	۱۹۳
۳۳۱	یو سیوری یو گل	۱۹۴
۳۳۳	گناه	۱۹۵
۳۳۵	کله چې لمر شین شي	۱۹۶
۳۳۸	غزل	۱۹۷
۳۳۹	یو باد یو منصور	۱۹۸
۳۴۰	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۱۹۹

ددې اثر دويم چاپ

خدای بښلی اسحق ننگیال زموږ د اوسنۍ شاعرۍ یوه نومیالی څېره ده. که مرگي له موربه ژر نه وای بېل کړی، نو اوس به یې داسې نور گڼ نوښتونه ترسره کړي وو. دا ټولگه چې ستاسو په لاس کې ده، د اسحق ننگیال د ټولې شاعرۍ کلیات نه دي، خو منتخبات یا تر یوه حده غورچاڼ ورته ویلای شو. ځکه چې نه یوازې هغه وخت دده اکثره ناچاپ

شعرونه په کې خوندي شوي، بلکې له چاپي مجموعو څخه یې هم تر یوه ځایه غورچاڼ شوی او ځینې شعرونه ورسره یوځای شوي دي، نو ځکه یې د اسحق ننگیال د شاعرۍ منتخبات بللای شو.

البته د ننگیال په چاپي شعرونو کې نور د پر بنکلي شعرونه هم

شته، خو دا په دې مانا نه ده چې د هغه ټول غوره شعرونه همدې ټولگه کې راټول شوي دي. د المان مېشتې؛ (د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې) کور دې ودان وي، چې هغه وخت یې ژر دا ټولگه چاپ کړه او د مرگ له خطرې یې وژغورله. اوس چې د چاپ امکانات تر پخوا زیات شوي او د انټرنټ

خپو کې د ادبي، علمي او نورو اثارو د خوندي کولو زیاته اړتیا ده، نو ځکه مې ضروري وبلله، چې دا اثر یو ځل بیا له سره کمپوز او چاپ کړم. هم به یې د چاپ له لارې خلکو ته ورسوم او هم به یې د انټرنیټ له لارې خلکو ته د لوستو لاره چاره اسانه شي. هیله من یم، چې زموږ نور لیکوال هم خپل او د نورو لیکوالو تېر ارزښتمن اثار یو ځل بیا له سره کمپوز او هم یې بیا چاپ کړي او که د چاپ وس یې نه لري، نو لږترلږه خودې د انټرنیټ خپو ته وروسپاري، چې هم ترې گټه اخیستنه عامه او اسانه شي او هم د مرگ له خطرې وژغورل شي، بیا یې نو که د چاپ هیله او غوښتنه کوله، د چاپ کار به یې هم اسان شي.

په پښتو کې د برېښنا ییز کتابتون د چټک بهیر د لاس چټکۍ او پراختیا په هیله.

پوهندوی محمد اسمعیل یون
ارگ، د جمهوري ریاست ودانۍ
۱۳۸۷ کال، د کب ۲۳ مه نېټه

يادون

د تېرو دوو لسيزو په بهير کې د پښتو شاعری د څو مطرح څېرو له جملې څخه يو هم خدای بښلی اسحق ننگيال و. ده د ځوانۍ په شپږو (پنځوسمو کلونو په بهير) کې شاعري پيل کړې وه، خو د ژوند تر پايه پورې له هېڅ شي سره دومره خواخوږی او نږدې پاتې نه شو، لکه له خپلې شاعری سره. شعر په حقيقت کې د هغه د تکلي روح او روان د ټکورولو اغېزمنه وسيله وه. ننگيال لږ تر لږه د خپلې څلېرو ویشتن کلنې شاعری په بهير کې د شاعری دومره پخې تجربې ترلاسه کړې او بيا يې د همدې تجربو له کبله دومره ښکلي شعرونه وزېږول، چې په پښتو شاعری کې د ښکلو غميو حيثيت لري او کولای شي د ننگيال نوم زموږ د ولس په ذهن کې تر دې پر وخته ژوندي وساتي. شاعر هم د بل هر انسان په شان په ټولنيزو، سياسي، فکري او نورو مسايلو او چارو کې د بريو ترڅنگ له يو لړ ښوېدنو، تېروتنو، هيلو او نهيلو سره مخامخېږي. کله چې پر ننگيال او دده پر شاعری خبرې کېږي، نو ځينو ته ضرور د هغه د شاعری ترڅنگ، د هغه د ټولنيز، سياسي او اخلاقي شخصيت انځور هم تر سترگو کېږي. د هنرمند د پېژندنې لپاره خو تر ټولو غوره لاره داده، چې د هغه خپل هنر وکتل شي. د

هنرمند تخليق او زېږونه پخپله د هغه د ظاهري او ترزياتي کچې د باطني شخصيت هنداره ده، نو کله چې د ننگيال پر شخصيت خبرې کېږي، مجبور يو د هغه د شعر نړۍ وگورو او هغه کلمه يوه يوه تر سترگو او فکره تېره کړو، چې د ننگيال له ضميره يې سرچينه اخيستي او بيا د شعر پر بنسټ يې خپلو اوبنکو مينځلې او د مينې د نړۍ د ابدیت غېږې ته يې سپارلې ده. دا خبره د منلو وړ ده، شاعر تر هغه پورې، چې د فکري بلوغ پر او ته رسېږي، د فکر ستنې به يې يو او بل فکري لور ته کږېږي. تر هغه پورې چې شاعر خپله ذهني او فکري شتمني بشپړوي، تر هغه وخت پورې يې د فکري بنسوييدنو اټکل کېدی شي.

ننگيال د خپلې ځوانۍ په درشل کې پر شاعري پيل وکړ او دا هغه مهال و، چې نور نو ټول هېواد د ((عقيدي د بحران او د معنويت د سقوط)) پر لور روان و. گڼو فکرونو د بېلابېلو شعارونو تر پردې لاندې د هېواد د ځوان پښت د ذهنونو د خپلوني هڅه کوله. شعارونه يې خواږه وو، خو وروستي عملونه يې ترخه...

د ننگيال د ذهن يوه برخه هم د يو سياسي فکر د جال په کرۍ کې گير شوه، خو دې فکر لا د شاعري پر بې تکلفې ښکلا خپل سيوری نه وغورځولی، چې د ناوړين لومړی پر او پيل شو. بيانوړين د پاسه بل ناوړين او غميزه راغلل، چې نه يوازې

زموږ د هېواد او ولس د هر ډول شتمني ستنې يې ولړزولې،
بلکې له گڼ شمېر متفکرو مغزونو څخه يې هم لاره ورکه کړه.
دې پړاو ډېر زيات دوام وموند او ننګيال هم په داسې يو
جغرافيايي او مسلکي چاپېريال کې ژوند تېراوه، چې هلته د
يو داسې فکر واکمني وه، چې د ننګيال د اصلي شاعرۍ له
سپېڅلي روح سره يې تگلوري په ټکر کې و. ننګيال په دې
کلونو کې لکه د نورو گڼو ليکوالو او د فکر د خاوندانو په څېر
په داسې يو حال کې راگير و، چې تردې دمه يې لانه پوره
سترگې رڼې شوې وې او نه يې د شعر د بڼا پېرۍ وزرونو
خپلواک پروازونه کولای شول. په دې پړاو کې د ننګيال فکري
بلوغ هم د خپل پوځوالي پړاو ته رسېدلی نه و، نو ځکه خو يې
د هغه وخت په نظمونو (نه په شعرونو) کې يو لړ فکري
بنويديني ليدل کېږي، خو پر همدې وخت بيا هم دده په
شاعرۍ کې د فکري او انساني بغاوت او د عاطفي سيند د
خپو يو پټ شور پروت و او داسې اټکلېده، چې يوه ورځ به دده
ددې فکري تېروتنې پر ځای، دده د فکر او ضمير هغه دنننۍ
نړۍ راڅرگنده او د خپل شعر ناوې به پرې سينگار کړي.
کله چې شاعر د فکري او شعري بلوغ پر لوري بريمن گامونه
اخلي، نو تپل شوی، تصنعی او ناشعوري اندود يې هم ورو
ورو له منځه ځي. کله چې لږ نوره رڼايي هم راغله او په کابل کې
د يو زيات شمېر ليکوالو سترگې رڼې شوې، نو هر چا د خپل
هېوادني اند اصلي جوهر ميندلو ته هڅه وکړه. ننګيال چې په

پټ ضمير کې يې همدا راز پټ و، له ځينو نورو څخه په دې لار کې څو گامه دمخه شو. جرئت او رښتینولي يې ددې مرغلرې د ځلونې او خپلونې لپاره امپل کړل. تر ۱۳۲۲-۱۳۲۴ کلونو وروسته وختونو پر مهال په کابل کې د مقاومت د ادبياتو او د شعر د شعري جوهر د پياوړتيا لپاره په څرگند ډول هڅې پيل شوې. په همدې کلونو کې په څرگند ډول د شعر او شعار ترمنځ پوله ډاگيزه شوه. د ادبي مبارزې په دې تاوده ډگر کې د هېواد د پياوړي کره کتونکي او کيسه ليکونکي زرین انځور او بيا د تکړه کره کتونکي لطيف بهاند او نورو زيار او هڅې د يادونې او ستاينې وړ دي. دوی يو زيات شمېر هغه ځوان شاعران چې په شاعري کې يې د ((شعرايت)) پر ځای د ((شعريت)) جوهر پياوړی برېښېده او يا په کې د شاعري تومنه څرگندېدل، د پته راوبلل چې له شعارونو څخه خپله لاره بېله کړي. ننګيال يوله هغو ځوانو شاعرانو څخه و، چې تر ټولو لومړی له همدې پيل شوي بهير سره يوځای شو. دا د شعر د پوځوالي پر لوري د ننګيال د برېښنو هڅو د پيل کلونه دي. دې بهير تر ۱۳۷۱ کال پورې خپل عمر ته دوام ورکړ.

په همدې واټن کې د ننګيال شاعري، دومره خوږه، سپېڅلې او عاطفي شوه، چې د هغه محبوبيت يې د هېواد د يو ستر عاطفي شاعر تر بريده ورساوه. ننګيال د همدې کلونو په بهير کې د خپلو شعرونو څلور مجموعې (ډالۍ، سپېره ډاگونه او غوړېدلي بزغلي، هغه شېبې هغه کلونه او څاڅکي څاڅکي))

چاپ کړل. څرنګه چې دده شعر ورځ پر ورځ د خوږوالي او کره والي پراوونه وهل، نو په (۷۰) کلونو کې دی د خپلو شعرونو له ځینو چاپي مجموعو، په ځانګړي ډول ((ډالی او سپېره ډاګونه او غورېدلي بزغلي)) څخه څه ناڅه پښېمان و او هغه یې ((شعرونه)) نه ګڼل. دده شاعری د پرمختګ بهیر دومره ګړندی و، چې د خپلې دمخنی شاعری زیاتو شعرونو ته به یې خندل، سره له دې چې دده په شاعری کې د شعر اصلي تومنه او جوهر له پیله ښکاره کېده، خو وروسته وروسته یې د خوږو کلمو یو زرین شال ور په سر کړ. کله چې د ۱۳۷۸ کال د غويي میاشتې پر ۸مه نېټه په کابل کې د اسلامي انقلاب (!) په نوم یو ستر ستمي ناوړین او غمیزه پرافغانانو ورو تپل شول او د هېواد ټول نظام ګډ وډ شو، د ننګیال ژوند او ان دده فرهنګي کارونه هم له سختو ستونزو سره مخامخ شول. د سرو ګولیو په باران کې یې ایله دومره وکړای شول، چې خپله کورنۍ تر لغمانه پورې ورسوي، د کور شته یې ټول تیت و پرک شول او څو ځله په یوه ښار کې له یوه ځایه بل ځای ته مهاجر شو. د کور د کالیو په کیسه کې خو نه و، خو د کتابتون د چور او تالان له غمه یې له سترګو لمبې پورته کېدلې او همدا یې ویل: ((یاره پیرجانه افسوس چې دا کتابونه یې راڅخه نه وای وړي)). د کتابونو غم لانه و سوړ شوی، چې د یوې درنې ګولۍ ګوزار هم ورته ور ورسېد؛ د توپ یوه ګولۍ یې څنګ ته ولګېده او څو ټوټو یې د بدن ځینې برخې غلبېل کړې. له ناروغۍ لا پوره ښه شوی نه و،

چې بېرته يې د ليکوالو په ټولنه کې خپلې دندې ته ځان ورساوه. شپه او ورځ به همالته په ټولنه کې و. د ليکوالو انجمن يې هم کور و او هم د دندې ځای. خو مياشتې لا وتې نه وې، چې کوم چا ورته کوم پنجشېری ولمساوه. تياره ماښام و، ډيوه يې لا لگولې نه وه، چې د وره له ټک ټک پرته دا شخص له خپلو نورو ملگرو سره يوځای په کوټه ورننوت. خداى (ج) خبر هغه په کوم فکر کې ډوب و، چې يو ناڅاپه يې پر دوى سترگې ولگېدې. ده لا هغو ته د ناستې او ست هيله لرله، چې يو گوزار دده تر مخه داسې راورسېد، چې دده يو غوړ يې هم د څه وخت لپاره بې حسه کړ او دا يې ورته وويل چې: ((ما چرم کن استم، سبا تايى وقت اين اتاقه ايله مى کنى، ديگر ده اينجا نيينم ات، اى اتاق را ما براى چرم کنى کار دارم)). خو ورځې د هغه په سترگو کې له اوبنکو او په خپره کې يې له يوې سترې نهيلۍ پرته بل څه نه ليدل کېدل او داسې يو حالت ته په هيله و، چې بيا په دې هېواد کې د يو ملي فکر د حکومت وزرې خپرې شي او د يو سوله ييز ژوند وړانگې هره خوا رڼا کړي. کال دوه لا وتي نه وو، چې د طالبانو اسلامي غورځنگ پر کابل سپين بيرغونه وريپول. سهار د وخته، چې لا ډېر خلک د کابل پر فتحې خبر نه وو، زمور ډ کورور يې ټک ټک کړ او په بېرني ډول يې وويل: ((پيرجانه راوځه، طالبانو کابل نيولى او سقاوي ختمه شوه)). هغه د يو سپين سباوون په هيله و، خو شاعر لکه چې ازلي بدمرغه وي. ننگيال بيا خپلې دندې ته لاړ، خو دا ځل دا دنده بل ډول وه؛

نوي نظام د ليکوالو د ټولني پخواني تشکيل ته بدلون ورکړ، خو ننګيال بيا هم په همدې تشکيل کې پاتې شو. دا تشکيل د دولت لور مقام ته د منظوري لپاره ولېږل شو. تر هغه وخته چې د ننګيال د مقرري امر راته، په دې کې يو ولس مياشتې تېرې شوې، خو په دې يو ولسو مياشتو کې ننګيال هره ورځ د پخوا په څېر خپله دنده پرمخ وړله، يو ځل بيا يې شپې په همغه ټولنه کې شوې، چې ده ته ترې د وتلو امر شوی و. ننګيال دنده سرته رسوله، خو بې معاشه او بې امتيازه. گڼ شمېر ځوان ليکوال او شاعران به ترې راتا وو، خو يو وخت يې اقتصادي حالت دومره ويجاړ شو، چې د چا خبره د پولې ټک ته کېناست. څو ځله يې دا خبره زما تر غور تېره کړه: ((ياره پيرجانه د ماشومانو غمه مې که نه وای ما په نهره هم شپې سبا کولې، خو له کابل نه وتلم، کابل خو زما د دردونو، غمونو، برياوو او ماتو کور دی، زه دا کله يوازې پرېږدم. خو افسوس چې د ماشومانو غم دی)). بيا به يې يو سوړ اسويلی وکېښ او يوه ترخه موسکا به يې پر شونډو تېره کړه. نوري يې د دندې د ساتلو لپاره پيسې او مالي لگښت نه درلود، چې دی پرې خپله دنده وساتي. لغمان ته راغی او بيا يې د پېښور مخه ونيوله. په پېښور کې هم ترډېرو انتظارونو او کړاوونو وروسته ورته د بي بي سي د روزنيزې ډرامې د ليکوال په توگه دنده وسپارل شوه. د کلدارې معاش مزه يې لا ځکلي نه وه، چې د مرگ پرېښتو يې روح پر خپلو وزرونو د ابدیت پر لوري يووړ او بيا د بي بي سي راډيو له لارې

داسې يو خبر خپور شو: ((په خواشيني سره مو خبر ترلاسه كړي، چې د هېواد نامتو شاعر اسحق ننگيال نن په پېښور كې د ۴۲ كلونو په عمر د زړه د درېدو له كبله په حق ورسېد)). ددې خبر په اورېدو سره د هېواد ټولو فرهنگيانو كه په داخل كې وو او كه په بهر كې داسې يو دردونكی ټكان و خوړ، چې د ټولو زړونو ته يې د غم لمبې ورسولې. دا د ننگيال د سرگردانه ژوند په باب څو يادونې وې چې دلته يې لنډيز راوړل شو. سره له دې چې ننگيال د ژوند په اوږدو كې له ډول ډول كړاوونو سره مخامخ شوی، خو د تېرو شپږو كلونو كړاوونو هغه دومره ځورولې او ټكلې دې چې نور پر هېڅ وخت هغه دومره روحي، رواني، سياسي، اقتصادي او نور فشارونه نه دي زغملې. د يو ليكوال په اند: ((غوره ادبيات د اختناق په حالت كې رامنځته كېږي)) او شاعر يا ليكوال د اختناق په مقابل كې له ادبياتو څخه د يو روحي او رواني غبرگون په توگه كار اخلي.

هر څومره چې دا فشار او اختناق پياوړی وي، عكس العمل يې هم هماغسې وي. د ننگيال د تېرو شپږو كلونو شاعري د همدغو ډول ډول ظلمونو او اختناق زېږنده ده، نو ځكه پكې سوز او درد دده تر پخوانيو شعرونو څه زيات دی.

د غم او درد په دې تېرو څو كلونو كې د ننگيال د شعر بنا پېرې لا پسې سينگار شوې ده. دده د فكري تگلوري ليكې او ستنې محكمې شوي او شاعر د شعر د پوځوالي، فكري ثبات او د بشپړو انساني ارزښتونو په پېژندنه او ځلونه كې

بريالی شوی دی. په حقيقت کې د ننگيال د وروستيو کلونو شعرونه د هغه د بنکلي او اوچتې شاعري، رنگين او مانيز ګلابونه دي. (بنکاري ته) دده يو بنکلی عاطفي او انساني شعر دی چې ده د ۱۳۲۵ل کال د غبرګولي د مياشتې پر لومړۍ نېټه ليکلی دی. دې شعر نه يوازې په هېوادنۍ کچه زيات منبست پيدا کړ او ډېر اغيزيې وشينده، بلکې د شمالي کوريا په هېواد کې د ځوانانو د يو نړيوال فيستوال په ترڅ کې، چې د افغاني سندرغاړو له خوا د موسيقۍ په څپو کې په سندرېزه بڼه ولوستل شو، نو د ټولو اورېدونکو او مينوالو د منبست وړ وګرځېد او دې شعر هلته لومړی مقام وګټه، خو د ننگيال د شعري بهير د پرمختګ په وجه، د مړينې پر نږدې وختونو کې هغه دا شعر ((پوره شعر)) نه ګاڼه او ويل يې چې د ((شعاريت)) نښې په کې ليدل کېږي. ننگيال د تېرو اوو اتو کلونو په موده کې ښه ډېر شعرونه وليکل، خو د ځانګړو مجموعو او يا مجموعې د چاپ امکانات ورته برابر نه شول. له دې کبله د هغه د وروستيو کلونو شاعري د شعر د زياتو مينوالو او لوستونکو له ليده لرې پاتې شوه. ځکه نو کله چې به کوم ليکوال او يا کره کتونکي دده د شاعري په باب ناسم نظر ورکاوه، نو دی به ډېر په قهر بده او ويل به يې: ((دی نو زما له اوسنۍ شاعري څخه څه خبر دی هغه خو ټوله له ما سره په کتابچو کې پرته ده...)).

د ده يوه ستره هيله همدا وه، چې د خپلو شعرونو ټولې مجموعې چاپ او په خپلو سترګو وويني. د ننگيال په ژوند خو

د هغه هیله پوره نه شوه، خو دادی د هغه تر مړینې وروسته، په جرمیني کې د افغان فرهنگیانو او فرهنگپالو په مالي مرسته د هغه دا ارمان پوره شو. ما چې کله د هغه د ناچاپه شعري مجموعو د چاپ پر کار پیل وکړ، نو ننګیال مې یوه شپه په خوب کې ولید، خوله یې له خندا شنه وه او همداسې په خوشالی یې راته وویل: ((پیرجانہ! زما مجموعې چاپېږي؟ بېشکه والله...)) ما ورته ویل هو ستا ټول شعرونه چاپېږي. په هغه شپه له خوبه راوینښ شوم، تر سهاره خوب رانغی، لاتین مې ولگاوه او د ننګیال په چورت کې لارم-یو ځل مې د هغه ټولې خاطرې تر نظر تېرې شوې.

کله چې مې د هغه د شعرونو توري لوستل، نو په هر توري، هر شعر او د شعر په هره پاڼه کې راته د ننګیال تصویر تر سترگو سترگو کېده. زه د دې شعرونو تر پایه په دې پوه نه شوم، چې زه په کوم حالت کې یم، لکه یو څوک چې په خلا کې روان وي. د ننګیال د وروستیو کلونو، فکري او عاطفي شخصیت کې مې د هغه د اوسنیو شعرونو له مانيزې او عاطفي خوا سره منطبق و. هره پاڼه کې ننګیال و، په هر توري کې ننګیال و، دا هغه ننګیال نه و، چې د خپلې شاعرۍ په پیل کې او یا تر هغه وروسته د څو کلونو په شاعرۍ کې ځلېده. دلته یو بېل ننګیال و. هغه د خپلې مینې او عاطفي پر سپین آس سور او د بڼا پېریو بڼارته روان و او لکه له هغه ځایه یې د خپل ستي او ټپي ولس د درملونې لپاره د بسکلاوو ټکورونه راوړل. ما هره شپه له

ننگيال سره خبرې کولې او دومره خبرې، چې د هغه په ژوند به مې ورسره نه وي کړې او کېدې شي لوستونکي هم زما پر برخليک اخته شي.

خو ددې سوچونو او فکرونو په منځ کې خوشاله په دې وم، چې د هغه د ټولو ناچاپه شعرونو غټ جونگ چاپېږي. کله چې دا مجموعه چاپ شوه، نوزه به يې د الينگار د بنکلي شاعرانه درې د بسرام په کلي کې د ننگيال پر قبر کېدم او مبارکي به ورته ورکړم. د هغه روح به څومره خوشاله شي او هغه ارمان چې دده پر ژوند پوره نه شو، وروسته تر مرگه به پوره شي. په همدې هيله مې د هغه شعري مجموعه چې په کور کې يې وې ترلاسه کړې. هغه يوه شعري مجموعه چې کاپي يې ده سره په کور کې وه انځور صېب ته هم لېږلې وه، هغه هم ترلاسه شوه. دا شعرونه چې ما وکتل زما په نظر کم بنکاره شول، ځکه ننگيال چې به کوم شعر وليکه، نو د نورو شاعرانو په شان به يې خپلو ملگرو ته ضرور اوراوه.

حفيظ الله گردش، صديق الله بدر، نور محمد لاهو او عبدالغفور لېوال ته مو د ننگيال صېب د هغو شعرونو په باب چې په دې مجموعه کې نه وو او په ځينو اخبارونو کې په متفرقه ډول چاپ شوي وو، وويل موږ ټولو په اخبارونو او نورو خپرونو کې د ننگيال صېب هغه شعرونه پيدا کړل، چې په تيت و پرک ډول چاپ شوي وو او په دې مجموعه کې نه وو راغلي، بيا هم ماته د خپل اټکل له مخې دا شعرونه پوره نه برېښېدل د

کتاب د تورو لوستل بشپړېدو ته نږدې شوي وو، چې يو ځل بيا په لغمان کې د ننگيال صېب کور ته لاړم. د هغه مشر زوی (ارش) ته مې د ننگيال صېب د يو داسې عکس يادونه وکړه، چې تراوسه په خپرونو کې چاپ شوی نه وي او هم مې ورته وويل چې د ننگيال صېب کتابونه او پاڼې يو ځل بيا وگوري، گوندي څه شعرونه يې ترلاسه شي. هغه ماته وويل: ((موږ څو ځله د خپل پلار کتابونه او يادښتونه واپرول راواړول، څه چې وو هغه مو تاسو ته درکړل، خو موږ به يو ځل بيا هم ټول کور وگورو)). په پېښور کې د مجموعې کار د بشپړېدو په وروستيو شېبو کې و، چې د ننگيال صېب زوی (ارش) په ډېرې بېرې له لغمان نه ځان راوړس او د ننگيال د شعرونو يوه بله کتابچه يې هم راوړه. ما چې د ننگيال صېب دا شعرونه وکتل، دومره خوشاله شوم، چې د ټولو ستړياوو بار مې يو ځل له اوږو لرې شو. بيا مې دا ټولې کتابچې له اخبارونو او خپرونو او په متفرقه ډول راټول شويو شعرونو سره پرتله کړې، تکراري شعرونه مې ترې لرې کړل، دغه راز مې دده له دوو چاپ شويو شعري مجموعو (هغه شېبې هغه کلونه او څاڅکي څاڅکي) څخه يو شمېر شعرونه ورسره يو ځای کړل. اوس تر زياته بريده پر دې باوري يم، چې د ننگيال نور شعرونه به نه وي پاتې. ده له خپل ناوډلي (نامنظم) ژوند دود سره سره د خپلو شعرونو د ثبت انتظام ته ډېره پاملرنه کړې وه. له دې څخه دا څرگندېږي، چې ننگيال تر خپل ځاني ژونده هم، له شعر سره ډېره مينه درلوده،

حکله چې هغه د خپل ژوند د بنسټيزې مېرني نه و، خو د بنسټيزې شعري شتمني څښتن و. ده انځور صېب ته د يو ليک په ترڅ کې ليکلي وو: ((خو شعرونه مې له ((سپينتا)) سپين ږيري سره پاتې شول او له ماسره يې اوس کوم نقل نه شته، هغه غوښتل څه پرې وليکي، خو حالاتو وخت ورنه کړ، که چېرې مې بيا وموندل نو دروبه يې لېږم)). له ((سپين ږيري)) څخه يې مقصد (بناغلي سليمان لايق) دی چې ننګيال ورسره د شاعري بڼه ملګرتيا لرله. دا چې دا شعرونه به پياوړي شاعر سليمان لايق سره وي او که نه؟ زه خبر نه يم. د ننګيال صېب د شعرونو د کتابچو او د شعرونو د نېټه ليک له تسلسل نه داسې بنسټيزې چې د ننګيال صېب نور شعرونه به نه وي پاتې. دا ليک هغه انځور صېب ته له کابل نه د ۱۳۷۱ کال د زمري پر ۱۲ نېټه ليکلی و. تر هغه وروسته د څو کلونو په ترڅ کې هغه خپل شعرونه له سره په نويو کتابچو کې ليکلي وو او د هغو شعرونو بل نقل هم ورسره موجود و، چې انځور صېب ته يې لېږلي وو، نو کله چې انځور صېب ته د لېږلو شعرونو نقل وروسته ترتيب شوی، نو دغه راز به بناغلي سليمان لايق ته ورکړل شوي شعرونه هم بيا له سره په کتابچو کې ليکل شوي وي. بيا هم که بناغلي لايق سره دا شعرونه موجود وي او هغه ددې مجموعې له شعرونو سره پرتله کړي او کوم چې په دې مجموعه کې راغلي نه وي، ترچاپ وروسته د هغو د خوندي کولو هڅه وشي، نو دا به پښتو ادب ته يو ډېر ګټور کار وي.

د ننگيال دا مجموعہ (سيندونه هم مري) د هغه د (بسپري په
مالت کي، نه جام نه خادر، دا جل دا برسات، سيندونه هم مري،
خيني متفرقه شعرونو او د چاپ شويو دوو مجموعو هغه شپي
هغه کلونه او خاڅکي خاڅکي) له خو شعرونو څخه جوړه ده.
ددې مجموعې چاپ د پښتو شعر په ځانگړي ډول ازاد شعر په
برخه کي يوه ډېره په زړه پورې، درنه او ارزښتمنه ډالۍ ده. خو
له دې درنې ډالۍ سره سره به مو دا ارمان تل په زړه کي پاتې وي
چې: ((کاشکې ننگيال ژوندي وای چې داسې نورې بسکلي او
ارزښتمنې ډالۍ يې خپلې ژبې ته وړاندې کړي وای)). ننگيال
ته دعاگانې.

په مينه او درناوي
محمد اسمعيل يون
۱۳۷۷ کال - ليندۍ
پېښور - پښتونخوا

اسحق ننگیال

د پښتو د نوي شعري بهير په يون کې

د پښتو د معاصرې او نوې شاعرۍ په يون کې، اسحق ننگیال کله څوک هېرولی شي! ننگیال د پښتو د نوي شعري بهير د بنایست یوه نښه وه، ننگیال زموږ د شعر د نوي کتاب یوه زرینه پاڼه وه، ننگیال هغه فقیر، هغه ملنگ شاعر و، چې په همدغه لنډ او غم ځپلي عمر کې یې هم موږ ته د هنرونو د بنایستونو د دوه شته را پرېښودل، چې زموږ نوی ادبي بهير پرې ویاړ کولای شي، خو که هغه مرگي داسې بې وخته، یو ناخاپي او په ډېره بېرته له موږ نه وای اخیستی، په دې کې هېڅ شک نه شته، چې زموږ د ولس ادبي هنري پانگه به یې نوره هم درنه کړې او ښکلې کړې وای.

ننگیال د پښتو په اوسني شعري يون کې په عمومي توگه، د یولاس دگوتو د شمېر له نوميالیو او وتلیو شاعرانو څخه گڼلی شو او که د افغانستان د پښتو د نوي نسل د شعريه حدودو کې، یوازې دوه کسه هم تر نورو زیات ځلېدونکي، پیاوړي او د پاملرنې وړ وي، یو یې اسحق ننگیال دی؛ دا یو

ستر و یار دی، یو لوی ارزښت دی، یو خورا مهم هنري ادبي دريځ دی.

د ننگيال شعر، په افغانستان کې په ډېرو کرکېچنو، کرلېچنو او غمجنو شېبو کې اوج او شهرت ته ورسېد. سره له دې، چې هغه د لمريزو پنځوسمو کلونو له پيلامې څخه شاعري راپيل کړې ده، خو د اوج کلونه يې د ثور له غميزې او بيا د روسي سرو يرغلگرو، تر يرغل وروسته، را رسېږي، دا هغه کلونه دي، چې په شروع کې يې د افغانستان په شاعري کې د هنري-ادبي ارزښتونو پرځای، د نظمونو او شعارونو بازار ښه گرم دی او دغو وچو شعارونو او نظمونو پر وړاندې د هنري-شعري ارزښتونو لپاره هلې ځلې، نه يوازې دا چې يوه لوړه هنري ادبي هڅه وه؛ بلکې د هغه وخت د حالاتو په رڼا کې په يو ډول سياسي مبارزه هم بدله شوې وه. د سرو نظمونو او سرو شعارونو پلويان د گوندي او دولتي واکمنۍ د فرمانونو او دستورونو ناظمان وو او يوازې پر همدغه اړخ يې ټينگار کاوه، خو د دوی پر وړاندې د هنري-ادبي ارزښتونو لپاره هلې ځلې نه يوازې دا چې د يو هنري تقدس لپاره ټينگار و، د گوندي-دولتي دستورونو او فرمانونو پر وړاندې يې، د يو ټولنيز-سياسي (ملي) ملي تقدس په توگه هم ارزښت لاره، ننگيال، سره له دې چې د شعري ژوند په څولو مړيو کلونو کې يې د شعارونو او نظمونو ځينې بېلگې هم وړاندې کړې دي، خو له شعارونو او نظمونو څخه د شعري-هنري ښکلاوو پر

لوري د هغه د ورېښمېني لارې سفر وروسته، که هغه دمېني شعر ليکلی، که يې کومه عاطفي شېبه انځور کړې او که يې کوم بشپړ سياسي شعر ليکلی دي، تر ډېره زياته حده يې له هنري-ادبي ځانگړنو او ارزښتونو سره نغاړلي دي.

اسحق ننگيال په وروستيو شلو کلونو کې، د افغانستان د شعري بهير له څو فوق العاده او استثنايي شخصيتونو څخه دی. که د وروستيو شلو خونړيو کلونو، غمجنو بهيرونو، مور ته کومه ښه ډالۍ هم راکړې وې، ښايي يوه يې د ننگيال په څېر د يو شاعر ظهور وي، چې هغه يې هم يوازې يوه ورځ وروسته بېرته له مورې واخيست. داسې چې که ددغې خونړۍ غميزې پيلامه د ۱۳۵۷ل کال د غويي له اوومې پيل شي، نو ننگيال د ۱۳۷۷ل کال د غويي پر اتمه ځوانيمرگ کېږي.

دلته به زه، پر هغو ټکو، هغو ارزښتونو څو خبرې وکړم، چې اسحق ننگيال يې، زموږ په اوسني شعري بهير کې، تر نورو ډېرو، زيات ځلولی او د پاملرنې وړ کړی دی.

لومړي: د افغانستان د وروستۍ شل کلنې غميزې انځورگري، ننگيال تر بل هر چا څخه په ښه ژوره، هراړخيزه او شاعرانه توگه کړې ده. هغه غميزه چې د ثور له اوومې پيل کېږي، د جدي پر شپږمه او ج ته رسي او څوارلس کاله وروسته د ثور پر اتمه يو بل نوی غمجن پړاو ته ور داخلېږي او د ننگيال تر مرگه هم لا دغه غميزه پای ته نه رسېږي، ننگيال

ددغې غميزې په زړه کې پروت دی. همدغه غميزه د ننگيال
زړه خوري او څاڅکي څاڅکي يې د ويرژلېو شعرونو په توگه
څڅوي، ننگيال د همدغې شلکلنې غميزې ډېر پياوړی
انځورگر شاعر دی. هغه د غم ددغو کلونو ډېره زياته برخه د
افغانستان په زړه، کابل کې، تېروي او د ټولو غمجنو شپبو
شاهد پاتې کېږي. دغه شپې که غمگينې او له وير او وينو
ډکې دي، خو شاعرانه کېږي. ننگيال د همداسې يو غمگين
برخليک شاعر دی او ځکه خو هغه د افغانستان د شلکلنې
غميزې د ويناوال په توگه راڅرگندېږي.

دماښام ډمې مې بولي په ژوندون د مرگ بدلې
ای د وير پېغلې نغمه شه چې د شپو د جبل بندي يم
راته وژني خوب په گوتو د شوگير پيغمبر راغی
مه ځه راستنه شه چې د شپو د جبل بندي يم
غواړي ځان ته مې سجده کړي، زه په ټيټ سربلډ نه يم
د غيرت ناوې شمله شه چې د شپو د جبل بندي يم... (۱)

او يا داچې:

زما د کور هغه وره هغه بېباکه فضا
زما د کور هغه زاړه هغه خټين بامونه
چې ډوبېدل به د ماشومو خنداگانو سين کې
زما د کور وره باغچه کې د سپرلي بناپېرې
د سرو گلانو د شوپانو جنتي تخت نه يې
چې شنو موسکاوو کې ډک جام د بدمستی راکاوه

زما د کلي هغه لويې، ها پراخي کوڅې
زما د کلي هغه شنه، هغه سمسور باغونه
زموږ د نجونو حرم
زموږ د سپين زيرو د پري
زموږ د سترو کروندگرو د غرمو خپري
د مرگ په ولو زانگې
اسمان د لويو خړو ورپڅو او باروتو لوگي
ځمکه د وينو او د مرو له کوپړيو ډکه
انسان د ويراو د دردونو او مرگونو کوربه
کورمې د مړاوو بېگناهو اميدو هديره
دنیا مو ټوله نړوونکو توپانو نيولي
نو عقله!
نو عقله ای د توپانو د غلو په لاس تنستول شوې بېرې
وايه چې چېرته لاړ شم؟
او پردي ځان څه وکړم؟ (۲)
او:
ته راته گوري چې محل مې له کارغانو ډک شو
اوپه ويالو کې د هيليو بچي وسوزېدل!
او زموږ د کلي ميندې
دميلاد شپو کې ((بې لاسو او پښو بچيان زېږوي))
ته راته گوري؟
ته راته گوري چې مې ټول کلي چاره چاره دی؟

خلک په نوکو او برچو د یو بل سترگې باسي
او د مالت نجونې
په خپلو تورو تورو خټو کې خوزان ټک وهي
آه،

آه نازولې سپوږمۍ!
آه درنا مورې! (۳)

ننگیال، په کابل کې د تنظیمي حکومت د ټوپکوالو د
خلورنیمو کلونو د وحشت تر ټولو اوڅار شاهد شاعر هم دی. د
ننگیال د ناچاپې شاعرۍ زیاتره برخه د دغو وحشتونو
شاعرانه انځورگری، ته ځانگړې شوې ده.
هغه د بدمرغیو په دغو بهیرونو کې د کابل ((مینی)) ته هم
وايي، چې نور درځینې شرمېږم. د ((انسان)) په نوم له دغو
(انساني)) اعمالو شرمېږي او د ((افغان)) په نوم له دغو
(افغاني ضد)) اعمالو:

مینی له شرمه درکتلای نه شم
نور مو د کلي د گلونو په کاله کې
پېغلتوب د گل غوټیو چپرته هم نشته
او ابراهیم د خپلې بنکلې نازولې د جمال او د عفت
د لوټ کوڅو کې د غارت کیسې ته خوب وړی دی
نور مو د باغ نجونو ته ((هسکې)) او ((کږې)) شملې د بنمنې
بنکاري
مینی له شرمه درکتلای نه شم (۴)

او لکه چې هغه د ((کلي)) په نوم شعر په یوه برخه کې وايي:

نه پوهېږم، نه پوهېږم،

ای دکلي مازیگره!

ها زموږ دکلي چم کې

هغه سپینه کېږدی، خه شوه

هغه شني خپري خه شوې

ها لوگري جېني چپري؟

***

تاته يا د شي مازیگره!

هغه شني دېري دکلي

په کې هسک د شملو غرونه

په کې وربخې د چلمو

***

نه نه وړان دی

کلی وړان دی

یوه خاله په کې نه شته

ها د بنکلو توتکیو

یو نغری هم اباد نه دی

د ابيو د لاس نښه

***

لښتي وچ شول

ويالې وړانې

سین د تورو کانو غرشو

اوس حيران يم چي د كلي
دا هيلي به چيرته لامبي. (۵)

تنگيال په خپلو دغه ډول شعرونو کې د جنگ هغه رښتيني
وحشي خپره ډېره بڼه تصوير کړې ده، چې زموږ وطن خوري،
زموږ ولس وژني او زموږ د هېواد ټولو ارزښتونو ته گواښونه
کوي. تنگيال د دغو غميزو په انځورگري کې شاعرانه او هنري
ارزښتونو ته بشپړه پاملرنه کړې ده او هېڅکله يې د ښکاره،
بربنډ او څرگندو شعاروي خبرو په څېر دغه مسایل نه دي
راوړي، بلکې له شاعرانه ښکلاوو سره يې يو ځای کړي دي او
همدا د تنگيال دغه ډول شعرونو دارزښت بنسټيز ټکي دي،
همدغه خبره ده، چې شعر له عادي او خبري مسايلو راجلا
کوي.

دويم: د تنگيال د شاعري يوه بله د ارزښت وړ ځانگړنه داده،
چې دهغه شعرونه له عاطفي شېبو ډک دي. دهغه شعرونه لکه
د عاطفي سيند، لکه د عاطفي سمندر، داسې دي. دهغه په
زياترو شعرونو کې د يو خوا خوږي، د يو زړه سواند ((انسان))
عاطفه په خپل اوج کې ځان راڅرگندوي. ډېرو شاعرانو او
شعريوهانو په شعر کې د ژورې عاطفې پر شته والي ټينگار
کړی دی. عاطفه او په عمومي توگه احساسات د شاعري له
اساسي برخو څخه گڼل کېږي او په دې کې د پاملرنې وړ خبره
داده، چې څنگه دغه عواطف په شعر کې د انتقال ځواک

پيدا کړي؟ دننگيال په شاعري کې دغه ځواک وينو. د ((دا
کلی مه وړانوئ)) د شعر يوې کوچنۍ برخې ته پاملرنه کوو:
دا کلی مه وړانوئ!

گورئ هلته چې لکه زر کې زموږ د کلي نجونې
گورئ چې هلته د بامو پر سر نورسې پېغلې
کتار، کتار

دلمر تر وړانگو خپل پيکي جوړوي
او په مينو ژبو

د پېغلتوب غوږ کې د ځوان هوس سندرې بولي
دا کلی مه وړانوئ... (۶)

ننگيال د دغه ډول عواطفو په باب، له ((ډيوې)) سره په يوه
مرکه کې ويلې وو: ((هغه چې ډېر عاطفي نه وي، زما په اند نه
شي کېدلی، چې ډېر نښه شاعر شي. دخپل ژوند کيسه درته
کوم: د اوړي يوه توده ورځ وه، په دېره کې ناست وم. يوازې او
تنها له خپلو سوچونو سره لوبېدم، چې يو ماشوم چې په يوه
لاس کې يې مړ ژواندی چرگ او په بل لاس کې يې تېره چاره
وه، راته راغی چې چرگ يې حلال کړم. نه مې غوښتل چې خپل
لاسونه په وينو سره کړم، خو چرگ ناروغه و، مړه کېده او
هلک زارې راته کولې، چرگ مې حلال کړ، خو اوس چې له
هغې ورځې نه درې کاله تېر دي، هغه چرگ مې خوب ته راځي،
وسله وال وي، په ټوپک مې ولي، چاره ورسره وي، حلالوي
مې، په اوونۍ کې يو ځل داسې خوب حتماً وينم...)) (۷)

د ننگيال د عاطفې شاعري، يوه ډېره مشهوره بېلگه ((بنکاري
ته)) د هغه شعر دي:

... ای بنکاري اشنا درته سلام کوم
پرېږده چې دا سپينې مرغۍ والوزي
لارې شي جوړې جوړې گلونه شي
بنکلي شي، بنايسته شي امېلونه شي
واخلي په وزرو کې تنکي بچي
وموښي سينو کې گلابي بچي
سپينې سرې منسو کې زرکني بچي
پام کوه

پام کوه ماشې ته گوتې مه وروږه (۸)

د اسحق ننگيال په شعر کې دغه ډول عواطف، د هغو
احساساتو په بڼه نه دي، چې ((شېبه يي)) او ((موقتي))
ارزښت ولري، د ننگيال عواطف د يو شاعرانه زړه ډېرې
ژورې (انساني) مينې څرگندوي دي. لکه چې په همدغو
عواطفو کې د شاعر زړه هم څاڅکي څاڅکي راڅخېده او ځکه
خويې داسې ژر هغه شاعر زړه ودرېد.

درېيم: کوم بل ټکی چې د ننگيال په شاعري کې د پام وړ دی،
هغه د اوچت شاعرانه تخيل لرل، د نويو مفاهيمو او شاعرانه
ترکيبونو جوړول او د بنکليو شاعرانه تصويرونو نوښت دی.
هغه په شعر کې له دغو نويو شاعرانه ترکيبونو، ژبې ته يوه
نوي بنکلا وربښي او د نويو تصويرونو له لارې زموږ د

معاصرې شاعری، تابلوگانې رنگینوي او دپاملرنې وړيې
گرځوي. کله کله خو یې په شاعری کې د اسطورو راوړنه او پر
ځای کارونه هم د هېرولو نه ده او دغه راز یې شاعرانه او هنري
سمبولونه غور په کار دی.

دغه راز مود وینو، چې د اسحق ننگیال د شاعری دغه گڼې
بنکلاوي او دغه د نوي شاعری بنسټیز ارزښتونه هم د هغه په
غزلیزه شاعری کې ځان راڅرگندوي او هم په ازاده شاعری
کې. لومړی یې د بنکلي او روان بیان، خو اوچت تخیل ننداره،
په دغو غزلیزو بېلگو کې گورو:

ویلي ویلي په درگاه کې د صنم مرم
پر سرو شونډو د گلاب لکه شبنم مرم
د سلگو مزل مې خدایه چې لنډه نه کړې
ستړی ستړی یې په هر گام او قدم مرم
پانه نه يم چې په تش لوگي لمبه شم
لکه شمع تر سبا قلم قلم مرم
وچو شونډو ته مې ست د خمار څه کړې
ساقی! دلته چې په څنگ کې د حرم مرم
د ځوانۍ شپې مې جنت ته نیسه مه ردی
زه سرکښه په لمبو د جهنم مرم (۹)

او:

رون مې مستقبل شو خو تيارو ونيو
رب د پسرليو مې اغزو ونيو
ماوی چې مړوند به يې زر پوښه شي
مات په کې بنگرې شول هتکړو ونيو
چېرته يو سم جام د شرابي عقل
خای د مېکدو چې مې کعبو ونيو
نور مې نو اشنا په پلومه راءه
دلته هر قدم قصا بخانو ونيو.. (۱۰)

او:

بيا رانغلي لېموت ته په پستو پستو وزرونو
زما د خوب کوترې ستا دسترگو له بامونو
خلو وهلي گوره خه خواره واره پرې گرځي
د شونډو بوراگان مې ستا د شونډو پرگلونو
په خپل شرنګ به ويده شمه په خپل شرنګ به رواينش شم
بنگرې مې کره د لېچو، گرځوه مې په لاسونو

زما مينه يو سيند دی او ستا زړه ورکوټی کلی
دا سيند چېرته جانان او کېردي د جبابونو
لابنکاري چې موده د لېونتوب مې پوره نه ده
يو څوک راته نارې وهي د غرونو له سرونو (۱۱)

همدارنگه د تنگيال په ازادې شاعري کې د نويو شاعرانه
مفاهيمو او ترکيبونو او دغه راز د شاعرانه سمبولونو سيند

بهاند دی. دننگیال شاعری، د پښتو د ازادې شاعری په
عمومي مطالعه کې هم د پوره پاملرنې وړ ده. په پښتو ازاده
شاعری کې دننگیال هستونې ښکلې او پیاوړې دي.
دا د سپرلي د شینکي باد وزرونه چا ترلي؟
چې د تیارو په جهنم کې د اغزیو لښکر
د بلاربو بوتو له شیدو نه ډک تیونه شکوي
اود نرگسو دا موسکي موسکي رنگینې سترگی
د لاس په نوکو باسي... (۱۲)
اود یو بل ازاد شعر د بېلگې یوې برخې ته یې هم پاملرنه کوو:
(... بېگه شپونکي باد ستا د څڼو له غرو راغی
په پگړۍ کې یو تکی د یو گل نه و
له نرۍ ملا نه یې د لمرهغه زرین و مستنی نه وراتاو
چاپې په تشې او ریښې ریښې بخی یو د سنورو نارنج نه و ایښی
نور مې په کلي کې باد نه چلېږي، باد هم مساپر شو ورنه
خومره تنها
خومره یوازې ده
زما د کلي ښکلې نازولې سپوږمۍ
بېگه مې خوب لیدلی:
زمور د کلي د چنارو تر شنو سیورو لاندې
پرهغو نویو پلنگي کتونو
یو خو کارغان ناست دي
ږلۍ دلښتو وروي پرې، گلوي ځانته زمور د کلي سپینې هبلۍ

زموږ د کلي په دېره کې د چلمو د کړو وړو لوگيو پر ځای
خوږې وړې دي د بنایسته بنایسته هیلو تکی سرې د پېغلتوب وینې
کلي کې یو سپوږم د برېتو او یو شرنگ د سپینو تورو نه شته
رښتیا!

د کلي په دېره کې
د زلمیو څڼو ورو

د اتني هغه سکني ما بنام درياد شي که نه؟... (۱۳)
څلورم: د اسحق ننگيال په شاعري کې ملنگي، شاعرانه
لېونتوب، باغيتوب او ياغيتوب گڼې بېلگې هم راترسترگو
کېږي. دغه شاعرانه لېونتوب او ياغيتوب، د هغه شاعري ته
يو جلا رنگ ورکړی دی. د مستې او باغي شاعري نمونې يې د
لېونېو شاعرانه ولولو څرگندونه کوي:

-ملاڅه مې د ورځې په دې ډکو کاسو ولي
د حورو لېونيه ما بنامونه خومې خپل دي (۱۴)
دازه د توبونه يم که توبو کې اثر نه شته؛
توبې مې زړه کې سوځي که توبو ته مې زړه سوځي (۱۵)

بنکل کړلې ذاهدو د ساقې گوتې
ماتې شوې توبې په هوا والوتې
دې بحر نوشی خودې حيران کړمه
شېخه زنگېدې په هوا والوتې

تاچي کړې بنسکاره له لويپتي سترگي خلکونه شملې په هوا الوتې... (۱۶)

د شاعر دغه ډول شعرونه کله کله د پښتني عنعنوي، کلتوري، اخلاقي ارزښتونو په پام کې ساتلو سره، تر هغو هم پښه اړوي او د نمونې په ډول، کله چې د ((گناه)) په نوم شعر داسې پيلوي:

خومره نېکمرغه يم گناه کومه

تمامه ورځ ورپځې د باد له ژرندو باس

او د لمر په تناره کې پسرلي ته ترې ډوډۍ پخوم

خومره نېکمرغه يم گناه کومه... (۱۷)

نو شعر په داسې ډول پای ته رسوي، چې د کلتوري، عنعنوي او اخلاقي ټکو په پام کې ساتلو سره يې يولي شاعرانه لپونتوب او ياغي توب گڼلی شو. د داسې څرگند او برېښې بيان بېلگې به په پښتو شاعري کې بېخي لږې وي.

د ننگيال بې وخته مړينه، د پښتو پر نوي شعري بهير، د تندر له گوزاره کمه نه وه او دغه گوزار د پښتو يو ننگيال، يو بريال شاعر له دغه بهيره واخيست او دومره په بېرله لکه چې ترې پټه کړې يې وي. لکه تنستولی چې يې وي. ننگيال، يو گل و، يو ملنگ و. دغه گل لا بشپړ غوړېدلی هم نه و، چې پانې پانې شو، دغه ملنگ لا د خپل شعر کچکول د فطرت د بنسکلا او

رنگینوله دالیو بشپړنه و راډک کړی، چې کچکول ترې چا پټ کړ.

ننگیال به د خپلو شعرونو په کرښه کرښه کې ژوندی وي، خو کاشکې هغه د پښتو د شعر د لاسکلي کېدونکې ناوې د سینگار لپاره لږ څه نور وخت هم لرلای.

دا مجموعه:

زموږ نوميالي شاعر اسحق ننگیال د روان کال ۱۳۷۷ل کال د غويي (ثور) پر اتمه (۱۹۹۸م د اپریل ۲۸مه) د افغانستان د معاصر تاریخ پر دغه توره ورځ له نړۍ سترگې پټې کړې. د هغه په مرگ د افغانستان ټولې ادبي او کلتوري کړۍ غمجنې شوې شوې. د هېواد په داخل او د نړۍ په گوټ گوټ کې افغانانو د هغه یادونه ولمانځل او د غونډو او محافلو په لړ کې یې د هغه پر مرگ خپله غمشریکي څرگنده کړه.

په همدغه لړ کې د ۱۳۷۷ل کال د غبرگولي پر نهمه د ۱۹۹۸م د می پر دېرشمه د جرمني د کولن ښار کې ((د افغانستان د کلتوري ودې ټولني)) له خوا د هغه په باب یوه درنه یاد غونډه جوړه شوې وه. یاد شوې غونډه کې د شاعر پر ژوند، شخصیت او اثارو گڼ شمېر مقالې ولوستل شوې او یو شمېر شاعرانو د هغه پر بې وخته مړینه د اوسکو څاڅکي توی کړل. په همدغه غونډه کې د ((د افغانستان د کلتوري ودې ټولني)) غړیو وپتېيله، چې د ارواښاد ننگیال د ناچاپو شعرونو

مجموعه د همدې ټولني په لگښت چاپ شي او د هماغه نېک کار لپاره پر هماغه ورځ يو شمېر دوستانو يوولس سوه مارکه سره راټول کړل.

خو کاله پخوا گران ننگيال د خپلو ناچاپو شعرونو دوه کوچني مجموعه يي زما په نوم له کابله پېښور ته رالېږلې وې او ورسره يي زما په نوم دغه ليک هم دخپلې مجموعه يي په پيل کې ليکلي و:

((پر گران انځور صېب:

هيله ده، چې ژوند ډېر درته بد نه وي او لکه چې پر مور چې يي وکړل، هاسې ميرخي يي درسره نه وي کړې. زمونږ خو ژوند څه ژوند نه دی او بايد همداسې هم وي، ځکه زما په اند ژوند پوچ دی-ژوند رنځ دی، ژوند قاتل دی او ژوند له ژونده د غچ اخیستنه ده. حتا ډېر ښه ژوند هم د شرابو پيالنه ده، چې د پېغمبرانو له ستوني نه تېرېږي. خښل، خوړل، کار کول او ويد بدل، دا دي هغه کلمې چې خداي (ج) د ژوند په نامه د ژونديو په ځوليو کې اچولي دي او زما ژوند خواته تر هر چا ښه څرگند دی، ټول عمر مې له دوو نومونو سره ژوند وکړ:

ښښه او شعر. سره مو وژړلې او پر ژوند مو نارې تو کړې.

ښښه يي رانه واخيسته او اوس زه او شعر دوه په دوه سره ژوند کوو. ډېر کله هغه له ما مروروي او زه له هغه ((درېمگړی)) نه شته، چې سره مو پخلا کړي او که سره پخلا

هم يو هغه تېره لېونۍ پخلاينه نه ده، ټوله ورځ راته د عقل او منطق ناندري غږوي...

بنيينه خو لاره مگر شعر تر اوسه راسره شه د وخت لوبي مې وپروي، چې له ده هم خلاص نه شم. پخوا به مو هره ورځ د مرگ ننداره كوله، اوس يې هره شېبه نندارې ته ناست يو، مرگ مو په وينو او رگونو كې ځاله كړې ده.

يوه شپه به سوچونو كې ډوب وم، چې يوه څه مې زړه ته راولوېدل، زړه مې راته وويل، چې دا خپل څو خام او نيمگړي شعرگوټي تاسو ته امانت درولېږم، چې كه څه وشول ضايع نه شي. بنيينه خو تر ما دمخه مړه شوه، وپېرېم، چې شعر مې له ما وروسته هاسې نه شي او كه هېڅ هم ونه شول، راته چاڼ خوبه يې كړې! څو شعرونه مې ((سپنتا)) سپين ږيري سره پاتې شول او له ما سره يې اوس كوم نقل نه شته، هغه غوښتل څه پرې وليكي خو حالاتو وخت ورنه كړ. كه مې چېرې بيا موندل نو دروبه يې لېږم.

يوه ورځ به كه خداى (ج) كول سره له نږدې وگورو.

ستاسو لېونۍ

۱۲/۵/۱۳۷۱

((كابل))

ما هغه وخت غوښتل چې دا دواړه برخې په يوه مجموعه كې چاپ كړم، خو دا به د خداى تعالى (ج) رضا وه، چې دا وږدو

لاړو مساپر شوم او اوس هغه مجموعه د ننګیال تر مړینې وروسته خپرېږي.

ما دخپل اوږد سفر په پیلامه کې هغه مجموعه خپل گران ورور او تکړه شاعر او لیکوال لال پاچا ازمون ته د امانت په توګه وسپارله. له بناغلي ازمون څخه د زړه له کومې مننه کوم، چې زما اود ننګیال هغه ګډ امانت یې، د یو ستر ادبي یادگار په توګه دغه څو کاله په ډېر کړکېچنو حالاتو کې له ځانه سره وساته او دادی اوس د شعر مینه والو ته وړاندې کېږي.

دغه راز له خپل گران ورور، پیاوړي لیکوال اود پښتو له سوې ستي خدمتگار اسمعیل یون څخه هم زیاته مننه کوم، چې دغه مجموعه یې چاپ ته چمتو کړه، له هغو یادو شویو مجموعو سر بېره یې د گران ننګیال نور ناچاپ شعرونه هم ورسره یو ځای کړل، دغه راز یې دهغه چاپي شعرونو څو وتلې بېلګې هم ورسره ملې کړې او داسې یوه ارزښتمنه مجموعه یې ترې جوړه کړه. له نورو ټولو هغو دوستانو څخه هم مننه څرګندوم، چې له ډولونو څخه په یو ډول یې ددې مجموعې په چاپ کې مرسته کړې ده.

په مینه او درنښت

زرین انځور

۱۳۷۷ل کال د وږي ۲۷مه

۱۹۹۸م کال د سپټمبر ۱۸مه

جرمني - د کولن ښار

اخځليک

- ۱- ننگيال، اسحق، خاڅکي... خاڅکي.. کابل، د افغانستان د ليکوالو انجمن: ۱۳۲۸ ال کال (۷-۲) م، م.
- ۲- همدغه اثر. (۱۸-۱۹) م، م.
- ۳- همدغه اثر. (۹۲-۹۳) م، م.
- ۴- ډيوه (مجله-لندن) ۱۳۷۴، غويي (۱۹۹۵ م، می) ۱۷مه ګڼه (۲۱) مخ.
- ۵- ازموڼ، لال پاچا، پگړۍ کې کم نه يې له کاکله ګله (دنارنج ګل د دوديزې مشاعرې په وياړ) ننگرهار (اطلاعاتو او کلتور لوی رياست) ۱۳۷۲ ال کال، (۱۴۲-۱۴۷) م، م.
- ۶- ننگيال، اسحق، خاڅکي... خاڅکي.. کابل، د افغانستان د ليکوالو انجمن: ۱۳۲۸ ال کال (۷-۲) م، م.
- ۷- ډيوه (مجله-لندن) ۱۳۷۴، وری، (۱۹۹۵ م، اپريل) له اسحق ننگيال سره د بناغلي اسمعيل يون مرکه، (۱۵) مخ.
- ۸- ټکور، افضل، دا ليکوال دا څپرې (د اسحق ننگيال د شعري بېلگو يوه برخه) کابل، ۱۳۲۲ ال کال، (۴۲۹-۴۲۸) م، م.
- ۹- ننگيال خاڅکي... خاڅکي (۴۷-۴۸) م، م.
- ۱۰- همدغه اثر (۸-۹) م، م.
- ۱۱- ازموڼ، پگړۍ کې کم نه يې له کاکله ګله. (۱۴۸) م.
- ۱۲- ننگيال خاڅکي... خاڅکي (۳۷) م، م.

- ۱۳- ننگيال، كله چي لمر شين شي. ازاد افغانستان، جريده (د افغانستان د مطالعاتو مركز) پېښور، لومړی كال، لومړی ګڼه، ۱۳۷۷ل كال، وری (۱۰) م.
- ۱۴- ننگيال خاڅكي... خاڅكي (۲۲) م.
- ۱۵- همدغه اثر (۳۹) م.
- ۱۶- همدغه اثر (۷۰-۶۹) م.
- ۱۷- ننگيال، ګناه، لېمه (مجله-مسكو) لومړی كال، ۴مه ګڼه، ۱۳۷۲ل كال سنبله (۱۹۹۷م كال، سپتمبر)، (۵۴) م.

ننگيال د نورو ليکوالو له نظره

- ❖ اسحق ننگيال يو رښتيني، ريالست او هيومانيسټ انقلابي شاعر و او زه به يې د لارښوونې وياړ د ژوند تر پايه په خپلو او ښکوساتم پوهاند ډاکټر مجاور احمد زيار.
- ❖ د اسحق ننگيال شاعري د ژوند شاعري ده، ژوندی شاعري ده، د موضوع او شکل دواړو له خوا د خپرلو او خپرلو وړ ده. حبيب الله رفيع.
- ❖ ننگيال خپله شاعري په ژونديو انځورونو کې پلې کړې ده، هغه يولوی انځورگر دی، د غم ديوه شهکار تابلو يې کښلې ده، چې انځورونه په کې ژاړي. پير محمد کاروان.
- ❖ ننگيال په غربت کې پيدا شو، په غربت کې لوی شو او په غربت کې يې ژوند تېر کړ، هغه هېڅ نه لرل، خو يوازې شعري لاره او دغه شعر د هغه ټوله شتمني وه. ننگيال زموږ د لومړي ليکي له مخکښو شاعرانو څخه و، چې په شعر کې يې صميميت، نوښت او خوږوالی و. هغه په خپل عادي ژوند کې هم ډېر عاطفي، صميمي او خواخوږی و، يو انتقاد مننونکی شخص و او هر څه به يې په ورين تندي منل. بريالی باجوړی.

- ❖ ننگيال يوازينی عاطفي شاعر و ، چې په شعر کې يې له ډېرو نوښتونو سره د ازاد شعر جنډه هسکه کړه او دهغې سيوري ته يې ډېر ستړي دمه کړه. لال پاچا ازمون.
- ❖ ننگيال يو نوښتگر او پر ښکلا مين شاعر و. نور الحبيب نثار.
- ❖ اسحق ننگيال د پښتو په معاصرو ادبياتو کې داسې يورون او نه هېرېدونکي فصل دی ، چې د برېښنا د يوه پرک په شانې وځلېد او ژر الوتيا شو او د زړه اس يې ارمانونوله درانه بار سره د ((يوباد)) تر سر څار شو او زموږ وطن يې له يوه لوی ویر سره مخامخ کړ. احسان الله اريزى.
- ❖ ننگيال هغه مجنون شاعر و ، چې دخپل لیلی هېواد د ښکلا لپاره دخپلې ځوانۍ او ښايست بدرنگۍ ته هم تيار ولاړ و. بادام ظريفي.
- ❖ ننگيال له ((بې ضرورته)) شعر ويلو څخه مخ واپاره ، له تقليد څخه يې نوښت ته مخه کړه او دشعر اصلي جوهر ته يې پاملرنه وکړه. نور مراد.
- ❖ ننگيال د ښکلي لغمان د شاعرانو د لويې کورنۍ د سرگل ، د افغانستان د ځوانې پښتو شاعرۍ سر خپل او د ازاد شعر سالار و. ډاکټر محمد الله رازق.

❖ د ننگيال شعري ځواک دومره پياوړی و، چې کله ما دده يو شعر (خيبري تنده) چې د سر بيت يې دا دی:
ټول عمر درنه ده سپکېدو ته يې چې پرې نه ږدی
خاوره پښتنه ده او پردو ته يې چې پرې نه ږدی
ولو ست له واره يې په ولولو راوستم. ډاکټر جاويد وردگ.

❖ د ننگيال د شهرت او برياليتوب يو راز په دې کې نغښتی و، چې ده د واکمن گوند فرهنگي غوښتنو او سياستونو ته يې غاړه نه ايښوده او نه يې غوښتل، چې دستوري خبرو ته ځان تسليم کړي او د ورځې دستور ته په پاملرنه شعر د شعار تر سطحې راتپت کاندې. دی په واقعي مانا يو روښانفکر و. په فرهنگي، اجتماعي مسايلو کې يې له يکه تازی او يوگوندي استبداد څخه کرکه کوله. سر محقق زلمی هېوادمل.

❖ که د افغانستان د پښتو د نوي نسل د شعر په حدودو کې يوازې دوه کسه هم تر نورو زيات ځلېدونکي، پياوړي او د پاملرنې وړ وي، يو يې اسحق ننگيال دی. زرين انځور.

❖ ننگيال د جنگ په ډېرو بدو شرايطو کې د خپل ټاټوبي په غېږ (کابل) کې فرهنگي او ادبي کارونه په پوره مينه او اخلاص پر مخ وړل، هغه شپه او ورځ پر ځان

- يوه کړې وه. که مبالغه ونه کړم، نو ويلاى شم، چې ډېر کم وخت يې د آرام لپاره لاره. فرېدون.
- ❖ ننگيال لکه څنگه چې په شعر او ادب کې يور وېنه ستورى و، همدغه شان د نېکو اخلاقو څښتن هم و. تل به يې له هر چا سره په ورين تندي چلند کاوه. دمشرانو درناوى دده پر طبيعت واکمن و. له کشرانو سره يې مينه ډېره زياته وه او په نورو ټولنيزو څېرېنېگنو کې ډېر پياوړى و. مولوي عيسى خان عالمي.
- ❖ ننگيال د يوه لوى عزت سيورى و، چې تردې سيوري لاندې د هر لاروي دمه جوړېده، هر چا تردې سيوري لاندې د آرام ساه اخيسته او بيا يې نود خپل منزل پر لوري ديون لپاره ځان جوړاوه. احسان الله الينگارى
- ❖ ننگيال يو هڅانده او ښه انځورگر ليکوال او شاعر و، هغه د هېواد ناخوالې په ښه شان انځور کړې او هغه يې د تاريخ په پاڼو کې خوندي کړي دي. محمد حکيم.

هغه شپې، هغه کلونه

دا چې لگيا يمه زخمو نه شمارم
تورو کمخو ته دې کلونه شمارم
تا چې پرې ايښی نازولی قدم
هغه کوڅې هغه بامونه شمارم
ستاله رښتیا ستاله درواغو لوگی
خه دې وعدې خه دې لوزونه شمارم
حسن يې يودی يې مغروره په خه
ته چې خالونه زه داغونه شمارم
ته لوبوه په گربوانونو امپل
زه د گربوان زاړه تارونه شمارم
حساب يې ورک شي راته راشي خدا
خومره ساده يمه غمونه شمارم
کله به راشي په مزار د ننگيال
هغه شپې هغه کلونه شمارم.

۲۲/۱۳۲

خيبري تنده

ٽول عمر درنه ده سپکېدو ته يې چې پرې نږدئ
خاوره پښتنه ده او پردو ته يې چې پرې نږدئ
پرېږده خيبري تنده چې بيا په وينو ماته شي
گرمه معرکه ده سرېدو ته يې چې پرې نږدئ
سره چې وږي اورو نه په کمخو کې د پښتو ناوې
ښه ده چې لمبه ده لوگېدو ته يې چې پرې نږدئ
زلفو د جانان ته چې خو سرې وينې غوټي نه شي
لاره تکه سره ده وچېدو ته يې چې پرې نږدئ
نن مې د خوشال توره چې بيا هوس د شرنګ لري
تاوه په شرنګ ښه ده چوپېدو ته يې چې پرې نږدئ
گورئ چې اسمان کې ورېخ د ستورو د لارپل وهي
ورخ خولا اوږده ده تورو شپو ته چې يې پرې نږدئ
وږي يې چې غرور ته ثريا په جام د سترگو کې
نېغه مو شمله ده کړېدو ته يې چې پرې نږدئ.

۱۷/۹/۱۳۲۴

طلايي مرغان

سهر اوچت شو
دتيارو لمن يې خيرې کړله
او سپرلنيو وړمو
ددې شينکي اسمان په دښتو کې
په سرو منگولو
باغ دنارنجو جوړ کړ
او،
ددې لوی درياب په غاړه کې
د حسن په کور
د شنو اوبو د سپينو سپينو آينو د پاسه
د سرو لمرونو
طلايي ماهيانو ولا مېلې.
۷/۲/۱۳۲۵

بنکاري ته

ای بنکاري اشنا! درته سلام کوم
پرېرېده چې دا سپينې مرغۍ والوزي
لارې شي جوړې جوړې گلونه شي
بنکلي شي بنايسته شي امېلونه شي
واخلي په وزرونو کې تنکي بچي
ومونبي سينو کې گلالي بچي
سپينې سرې مېنو کې زرکني بچي
پام کوه!

پام کوه ماشې ته گوتې مه وروړه!

***

ای بنکاري اشنا درته سلام کوم
پرېرېده چې دا شنو جلگو کې وځغلي
پېغلي د هوسيو د امان په لور
واړوي پيکي د شنه اسمان په لور
وخاندي راتاوې شي مستي وکړي
ورغړي نخرې وکړي خونبي وکړي
پام کوه!

پام کوه ماشې ته گوتې مه وروړه!

***

ای بنکاري اشنا درته سلام کوم

پرېږده د غونچو په لمن پريوځي
زمور د کلي باغ کې د سپرلي بلبل
زمور د خمارونو شرابي بلبل
پرېږده چې په سرو مینو کو و بولي
زمور د بام د پاسه د سپرلو سرود
بن ته د غوتيو د بنکالو سرود
ځمکې ته د ورېځو بارانو سرود
پام کوه!

پام کوه ماشې ته گوتې مه وروړه!

***

ای بنکاري اشنا! درته سلام کوم
گوره دا بې ژبې مرغان مه وله
نه بې چې کوم وور بچی بې موره شي
ته هم گوره پلار بې او بچی لرې
پېغله لور بنایسته زوی گلالی لرې
درد لرې، ارزو لرې، زرگی لرې
نو!

ای بنکاري اشنا! درته سلام کوم
پام کوه ماشې ته گوتې مه وروړه!
۱/۳/۱۳۲۵، کابل

څار

باده! لږ پام كوه
ورو، ورو چلبږه.
دوير گلان مې د سهار له اننگو ټول كړي
د وړېخو سيورو ته مې ايښي دي
بې خوبه ككي
د شپو سارا كې د درواغجنو ستورو
لارې خاړم!!!

۲/۳/۱۳۲۵

كابل

گناه

هېره دې جفا که نور دې نه درځم په کلي
دا ځلي خوله را که نور دې نه درځم په کلي
مادر ته نیازین زړگی ټوټې ټوټې راوړی
ډېره دې ادا که نور دې نه درځم په کلي
نن راته ساقی د انگوري میو ست مه کوه
شونډې دې مینا که نورې نه درځم په کلي
خوله خودې بسپرا نه غیر دعاته جوړه نه شوه
سترگو کې موسکا که نور دې نه درځم په کلي
ټول عمر ډک نه شو تش کچکول د گدا سترگو
نن دیدن سپوا که نور دې نه درځم په کلي
زه ملامت نه یم صبر مات شو ته مې بڼکل کړې
معافه مې گناه که نور دې نه درځم په کلي.

۱۲/۵/۱۳۲۵

کابل

غزل

زرگيه او بنکۀ دلېمو شوې دا دې څه وکول
تېر د قاتلو په کوڅو شوې دا دې څه وکول
دلته د بنکلو مينه سرغواړي د عشق په بدل
راغلي مين په داسې غلو شوې دا دې څه وکول
دلته خولارې د جنون وې د هوس خونه وې
تاو د جنون په زنجيرو شوې دا دې څه وکول
قدم چې خوشې دلته اخلي په اغزيو لگي
ته يې په خيال د پسرلو شوې دا دې څه وکول
ته خو پښتون وې سرتيبي دې چاته هم نه و زده
بې شرمه دلته په سجدو شوې دا دې څه وکول.

تشي هو جري

گلونه شته خو له وړمو خالي دي
جامونه ډېر دي له نشو خالي دي
نور يې نو شرنگ نه شته چې پامې خوي
سپين مړوندونه له بنگرو خالي دي
نجونې سرتورې شوې بهر نه راځي
ځکه قبرونه له ډيوو خالي دي
چې يې پيزېب شي زنگ وهلې کړي
دغه کوڅې له لېونو خالي دي
چې مې رقيب په کلي زغرده راځي
بنايي هو جري له پښتنو خالي دي.

۱۳۲۶

کابل

زما دلور (اوبسکې)

د زوکړې په شپه

د سرو وینو د شپو خانگې...

د سپوږمۍ تیک په وریل کې

داله کوم لورې نه راغلي؟

د موسکا په ډکو شونډو

د ساړه ژوندون زندان ته!

***

دلته مرگ دی، دلته وینې

مور پر خپل ژوندون په تنگ یو

تا بې غمه جهان پرېښود

د ژوندو مرو مېلمه شوې.

***

دلته زموږ د ژوند پرولو

زموږ د مېندو په سینو کې

د زلمیانو په ککو کې

د پېغلو تو په کمخو کې

رازنګېرې، رازنګېرې

د سور وینو د شپو خانگې...

کابل، ۱۰/۲/۱۳۲۲

شپه

تاسو پر کمځيو باندې تېره کړه
موره شپه اغزيو باندې تېره کړه
دا د ژوند مروړلې او ترخه کيسه
ټوله مو سپرغيو باندې تېره کړه
يوه شپه رودل به وو د شپوله تي
دا شپه مو پېريو باندې تېره کړه
تاخو په سرور، ماد نشو ډولۍ
تورو ترورميو باندې تېره کړه
ډېرو ستمگرو مود وخت توره
خو ځلې مريو باندې تېره کړه.

۲۵/۸/۱۳۲۲

کابل

نصیب

مور چي له اره د شپو روږدي يو سبا دې نه شي
که په خو شمعو شپې رنځېرې نورنا دې نه شي
خیردی زموږ د باغ گلونه که تالا تالا شول
ستا د بنايست، ستا د کمخو غرونه تالا دې نه شي
د خپل تندي تياور کې ډوب شوم ستا وربل مې هېر شو
ستا د بېلتون خوب مې لیدلی دی رښتیا دې نه شي
خوامو اغزو، لاره اغزو، کلی اغزو نیولی
داسې سپرلي کې که راځي گلونه را دې نه شي
مور د تقدیر پر ماڼوپه وچ سمندر ټول لاهو کړو
دغه نصیب به وي زموږ خود بل چا دې نه شي.

۱۳/۱۱/۱۳۲۲

جلال اباد

انگازې

چوپه چوپتيا ده
لارې چوپې دي، کوخې چوپې دي
چرگانو نارې نه کړې
ملا اذان ونه کړې.

***

دا څه سهار دی؟
چې له یوه کوره یو غږ
د یوه ورد خلاصېدلو ونه خوت
چرگانو نارې نه کړې
ملا اذان ونه کړې.

***

واتونه تش دي
د سوالگرو ماشومانو
پر نازکې چغې پلنې نه شوې
چرگانو نارې نه کړې
ملا اذان ونه کړې.

***

خو یو غږ اورم،
یو غږ وینم،
یو غږ څښم

چې مې په ذهن کې ژرېږي
انگازې کوي
په ماته ژبه وايي راته:
کارغان راغلل
کارغان راغلل
کارغان تورې غاړې راغلل
وای! زموږ د باغ گلونه
وای! دا ونې، دا فصلونه.

۱۳۲۷ل کال
کابل

ژوند ته ژړا

سترگې دې شته؟
ته راته گوري؟
غږ مې اوري؟
ژوندونه! نن دې پتو سترگو ته
يو غلى مسا پر ناست يم
چې اسو پليو ته مې
د باد او توپانونو
د کاروان او بڼې ستمى كوي
اود غم اورته مې
د غرونو
اود د بڼتو
د برينې پښتۍ وسو خېدې
اوبښكې مې بېرته خورا!.

۲۸/۲/۱۳۲۷

كابل

درشل

چې پراغزنو لارو ځو سبا گلونو کې ځو
د عشق درشل ته په سکرو ټوپه اورو نو کې
_____و

شپو کې دلمر زړې کرو ورپځې په ستورو ولو
پاتې منزل پورې اشنا په سحرونو کې ځو
کېرې کوڅې که د سفر څو له تیارو ډکې دي
دوینو سور مشال په لاس کې تورتمونو کې
_____و

له زړنو پرځې ووروو پر جل وهلي فصل
شېبې، شېبې لکه وږمې مړاوو باغونو کې ځو
د وصل لاره کې رقیب خیر که کوهي کیندلی
سبا به غاړه غړی یاره! منزلونو کې ځو.

۳/۴/۱۳۲۷

کابل

لونه

گله شول هر خواته په كرونډو لونه
موربه كوود خپل سرو لونه
ته دې گلان دلى دلى وره پر سر
موربه ته راپېښ دي د غونچو لونه
موربه د لونگو كرونډه كړې وه
اوس پكې كېږي دا غزو لونه
خواشيني نه يو پر بې سرو تنو
مگر چې نه شي د شملو لونه
خيردى كه نور راكې څه پاتې نه دي
وطنه! ځار درنه د زړو لونه.

۳/۲/۱۳۲۷

كابل

مات خوبونه

هېڅ نه پوهېږم،
چې سبا به مې د ماتو ارمانونو
مړاوي شوي بن کي
د شنو اغزيو باچاهي
پر کوم گل اوربلوي؟
هره شپبه، هره گړۍ مې
د خوږو خوږو خوبونو
د ماتيدلو اوازونه اورم.

***

هره شپبه، هره گړۍ
له خپله ځان تنستم
هره شپبه، هره گړۍ مې
څوک له ځانه شري
د يوه ځنگله پر ځانگو ناست يم
يوه سيوري کې مې ځاله کړې
سيوري زما په هره ساه کې
ځغلوې د خپلې ساه تنستې؛
زه،
سيوري،
ځانگې،

لاس په لاس د تور ځنگله له پاچاهۍ نه
د غريبي مهاجرې کورنۍ په څپر
په گډه تښتو.

***

زه د مزل په هر يو گام کې
د پروڼ شاهدان وينم
او د نن شهيدان.
زه مې د غرونو او څپريو
د گونگۍ ژبې اورينو افسانو ته ناست يم
چې هره ورځ کې راته بښي
په خونې ټکو دوينو
او اورونو تاريخ.

***

زه يې په سترگو کې

د خپل نن او پروڼ
ماتي هندارې وينم.
زه په زړو هديرو لولم
د نيکونو په لاسونو کې
د نن د زېږېدلو کيسې.
۱۸/۲/۱۳۲۷، کابل

کوټنی

نور مې تردې چټ لاندې
خوبه نه راځي
نور له خټینو د پوالونو
او بامونو سترې شوی یمه
ماته له دې ځایه نه لېرې
په ځنگله کې
یوه د غورگو کوټنی کوره کړئ!

۲۴/۲/۱۳۲۷

باور

منم د ژمي چې اثر نه شته دی
خو پرسپړلي هم څه باور نه شته دی
گودر به وي، نجونې به ډېرې وي خو
هغه د بڼکلیو مازيگر نه شته دی
تڼاکه وم مگر او به چې نه شوم
د اتشي سترگو نظر نه شته دی
شپه سبا شوې له مودو ځنې پس
خو زور په زړه کې د سحر نه شته دی
لويې ډېرې چې مو اغزو ونيوي
جگې شملې پگړۍ په سر نه شته دی

۳۱/۲/۱۳۲۷

کابل

د مسكو پېغلي ته

زه چې گورم ستا د زلفو د مارپېچو غرونو باغ ته
ماته ياد شي
زموږ د پېغلو وړان پيكي، ځنگل سرونه
زه چې گورم ستا د شونډو د شرابو سره لښتي ته
ماته ياد شي
پروطن مې د سرو وينو ډك سيندونه
زه مې خپل او هم خو ستا بخت ته حيران يم
پر ماكانې وروي، پر تاگلونه

۱۹۸۸/ اکتوبر ۱۳مه

مسكو

ستري مور مي
هر خو زيبينمه ورو ورو (د بلبل اوبنکي)
هر خو زيبينم د ورينمو شونډو خاڅکي
هر خو خپرېم د نشو پر مينارونو
لامې مينه تاوده نه وي چې رايا د شي
دا زخمي زخمي وطن مي
او دا ستري ستري مور مي
هر يو گوت شي د شرابو
پيمانه راته د زهرو
راته يادي کړي مچکي
د ملگرو سور تتر مي.
اي زما وطنه!
اي د مرگ او وينو کوره!
لږ مي پرېرېده، لږ مي پرېرېده
چې مېلمه يم پس له عمره
د يورپ د بناپريو.

۱۹۸۸ اکتوبر ۱۹ مه

کيف

زما زوی ارش ته:

ستري شعرونه

زه دې له لري نه او از اورم
زه دې له لري نندارې كوم
چې لتوي مې سرگردانه نا اشنا كوڅه كې
چې لتوي مې ددې سترو ميخانو غاړه كې.
خوزه

د شنو ونو د لاندې له خپل سيوري سره
بنيښه د غم دميو لاس كې
له هرگوت نه وروسته
د اورلگيدو د كوچنۍ لمبې رڼاوو لاندې
ستري شعرونه ليكم.
هو كې!

د وينو شعر، د غم شعرونه
او ستاد ماتو مړاوو شونډو ارمانونو غزل.

۵/۹/۱۳۲۷

كابل

راشئ او وگورئ!

راشئ او وگورئ!
زما د ژوند دا ((شنې شنې)) اود ((مستو)) شاعريو شپې
راشئ او وگورئ!
زما د غزلونو د ميلاد او کوچنيوالي دغه تنگې کوڅې
راشئ او وگورئ!
زما د شعر چغې مساپر ما بنام کې
چې په سرو وينو لامبي
چې سترې ساندې بولي
چې تورتم کې د خو وچو اورلگيدو
دې کوچنۍ رڼا ته
وينه شي، وڅاڅي او ژاري سربداله دې کنې ځمکې ته.

***

راشئ او وگورئ!
زما دمرو خوبونو د اسمان دا نرېدلې ځاله
راشئ او وگورئ!
زما د غزل سترگو کې
څپې، څپې د وينو او سرو او بنکو چينې.
راشئ او وگورئ!
زما د شعر گلونه پانې پانې

الماسي برېښنده غابنو کې د خانو پاتې.

***

راشئ او ومې گورئ!

راشئ او ومې گورئ!

چې څنگه خلاص شم شو گيرونه د سهار له شنو بادونو سره

وايم چې نه يې ليکم

خو پاڅم و خوځم او گرځم

لاهما غسې له غمو ډکو شعرونو سره.

۱۰/۹ / ۱۳۶۷

شومه دم

راځه چې څه دستور و د لالونو شومه دم دی
په څنود سپوږمۍ کې د گلونو شومه دم دی
کیسې خو په والله چې د شرابو زړې شوي
جانانه! د سرو شونډو د جامونو شومه دم دی
د شمعې په رڼا کې به مې ستا څېره لیدله
اوس راشه چې مې کورد مشالونو شومه دم دی
خیالونه شول څپې څپې په شنه سین د اسمان کې
ته گوره چې اشنا! د غزلونو شومه دم دی
زما د انتظار شپې او ستا نیم کنبه سترگې
زما د شوگیرو، ستاد خوبونو شومه دم دی.

۲/۱۰/۱۳۲۷

کابل

اجمل خټک ته:

شمشاد شمله، زيرې خبرې

ته رانه ځي او زه تناکي پر ځيگر گرځوم
د ذهن باغ کې دې کرم ياد دې پر سر گرځوم
اشنا! در تلی نه شمه لار ټوله اغزو نيولي
د زړه پر گل دې لکه پر خه هر سهر گرځوم
خاڅکي غزل به مې ليکه تابه تر جوړ کړ درياب
اوس به د شعر منگي خالي پر کوم گودر گرځوم
بې شکه کور د پښتنو کې لرو برخو نه شته
چې مې د زړه ((دالان)) نه ځي خاورې پر سر گرځوم
ستا دا شمشاد، شمشاد شمله او ستا زېرې خبرې
لکه روڼ ستوري په اسمان کې د خيبر گرځوم
گوره زاري درته کوم چې درنه نه شمه هېر
ستا د ((غيرت چيغه)) خوزه په لرو برگرځوم.

۳/۱۱/۱۳۲۷

کابل

د خاورين كلي ناوې

هاغه ده وينم يې تر خاورو لاندې
يوه سپېڅلې څېره
او يو تنکی ماشوم
چې پوست په غېږه کې نيولی دی د ځمکې ادې
تی ورکوي
او له خاورين زړه نه يې ورکړلې
د تورو تورو وينولېې.

***

هاغه ده وينم يې تر خاورو لاندې
يوه رنگينه پاڼه
يوه نازکه لښته
چې شنه بادونه يې خاورين كلي ته ځي
او ورته ساه ورکوي
باران يې زلفې مينځي
اوشنې وړمې يې غوږ ته بولي

د بناييست او د شنې ميني کيسې.

***

هاغه ده وينم يې تر خاورو لاندې
يوه د حسن د يوه يوه بنايسته شهزادگۍ
يوه له شنو ، سپينو او سرو رنگونو ډکه
نازولي انا.

***

هاغه ده وينمه يې
چې له خاورين کلي نه راغله
د بناييست پر اوږو.

***

گوره سپرلی راغی
هلته يو گل وټوکېد.

۱۳۶۷ کب

کابل

فصل

د خزان رتلی گل یم پر سپېڅلي بهار سوځم
د گونگی شمعی رنایم د شپې زېرم سهار سوځم
ورته اوبنکه شم د سترگو زما سترې سفر گورئ
لایې کوز پر شونډو نه یم چې په بنکلي رخسار
سوځم
د کمخيو د بن گل وم لکه روڼ د شفق شاخکی
ستاد تورو زلفو غره ته اوس تنهالکه خار سوځم
د لیلې زړه کې شوې هېرې د مجنون لېونۍ سترګې
ټولو لوزونه ځوانیمرګ شول د وعدو پر مزار سوځم
د وفا دانې مې کبست کړې د جفا فصل زرغون شو
د ژړا چم خومې نه زده خو د زړه په انگار سوځم.

۱۳۲۷ وری

کابل

ښکاري نظر

زده که دې خواږه نه دي ترخه خوراته ووايه
مات مات دې منگۍ شه جنۍ شه خوراته ووايه
زه ساده په غورود لېمو کله پوهېږمه
نيمه راته ووايه د زړه خوراته ووايه
نه وایمه نه چې راته وکړه د وصال کيسه
خیردی یو غزل د بېلتانه خوراته ووايه
مادې د الفت زړې د زړه پرسر کرلي دي
ته پرې د سپرغود بارانه خوراته ووايه
سترگې مې باولۍ شوې ستاښکاري نظرته کېناستې
اوسه يې هغه وخت د قتلېده خوراته ووايه.

۱۸/۱/۱۳۲۸

کابل

زړه سوی پر غوتی

نازولي غوتی راغله
د سپوږمۍ امبل پر غاړه
د سپرلي وینې پر شونډو
اود ستورود سرو اوبنکو
په چينو مينځلي زلفې

***

دا د پری د سپینو واورو
د جلگو سپین کفنونه
یرغلوننه د رلیو
د یخجنو بادو کریکې
توپاني خونړی ورپځې
د ترخو سیلیو ژبې
د گلونود مرگ چغې
د ویرجنو ورځو میندې
د نېستی پر سین لاهو شول
راته سور پسرلی شین شو

د بي لارو لارو پيل

تا وي درختم به
ما مي زړه درته باغچه باغچه كړ
زما د مړه اميد انگر كې
د نرگسو او زنبقو گلان وغورېدل
زما د ذهن د اسمان
د اجل وهلي د بنسټې
او وچې شوې چينې
لكه د شنه هسك كرونده كې
د سپوږمۍ
او رڼو ستورو د موسكاوو پټي
هاسې پر فصل راغلل

***

ستا دراتلو د شپبو ټال كې زنگېدم زنگېدم
ستاد راتللو هر قدم ته مې د شعر پېغلي مينځې كړلې
ستا هر قدم ته مې د شعر نازولې وينې وپاشلې

خو ته رانغلې:
خو ته رانغلې د شينکي باد د کمځيو
غورځېدلې غوتې.
زما د بې گله شملي ول ول کې تلپاتې شوله
او هر سهر راته په ذهن کې
دا ستا د قدمونو
د بې لارو لارو پيل بڼي.

۲۹/۱/۱۳۲۸

کابل

سیلی

تورې سیلی دی په جونگرو کې رڼا نه پرېږدي
دلته د وینو لېوني چیرته خندا نه پرېږدي
چې د اشنا خورو ورو زلفو کې نه شته گلان
ظالم وختونه د سپرلي ستوني کې سا نه پرېږدي
پرون په کانیو نن چې داسې په سکرو تپو لگو
شپې سلگی ته خو مو هېڅکله سبا نه پرېږدي
وینو کې زېږې، پکې لوی شي، پکې ومري بچي
قاتلې شپې دي دعا گوی کور کې د چانه پرېږدي
داسې مېلمه شو په وطن راته د مرگ سوداگر
چاته عزت، چاته شمله، چاته حیا نه پرېږدي.

۱۵/۲/۱۳۲۸

کابل

د شهادت کیسې

چا مې د مات، زخمي زخمي
او مړاوي شوي خوب تعبیر ونه کړ
چې مې د اوبنکو د گلونو نندارې ته
ددې لرې وطنونو له باغونو نه
د شاتو مچۍ ولې راځي؟

***

چا مې د زړه د وینو سین کي
وینې څښونکي کبان ونه لیدل
چې یې د مستو خنداگانو
او پیالو له کړنگه ارنه یې
دې لوی کلي او ټول وطن ته خوب نه ورځي.

***

چا د اسمان له چاودې زړه
زخمي سینې
اوله ویرجنو سترگو ونه پوښتل
چې د سپوږمۍ ناوې

د هسک د وات په منځ کې
د شهیدو ستورو وینونه
پر مخ ولې خالونه ایښي؟
او شپو ته بولي
د اسمان د طلايي بڼې
د هر گل او سرې غوټې
د زړه چاودون او شهادت کیسې.
۱/۴/۱۳۶۸

درې نومونه

زما د شتو پوښتنه ولې کوی؟

زه مې د ژوند لپاره

درې نومونه بنکلي

اوله هر څه نه سپېڅلي لرم:

شعر،

شراب،

اود شنو ولود شنو خانگو غرمو سيوری.

۵/۴/۱۳۶۸

کابل

د ماضي پانه

د سرو وینو پرون وینم
چې دنن شفق ته گورم
راته تېرې کیسې بښي
د ماضي پانه اینه شوه.

***

چې کې لوی سمندر وینم
په باغي څپو کې لامبم
د زمان گلونه مینم
د ازاد ساحل په څاڅکو
د نجات پر بېرې سپوریم
کله تندر کله کله اوریم
رنگوم د سکون څلي
وینوم د مانو کلي
هر محل راته میوندی
هره دښته تاتره شوه.

***

چې کې لويو غرو ته گورم
ټول جهان راته شمله شي
دا کـږې وږې درې مې
راته رزم شي، جگړه شي
هره تيره د وطن مې
د جرگو لويه دېره شي
هره چغه د بابا مې
پر ((لاتيانو)) زلزله شي
هر يو توغ، هره جنده مې
د پرنگ پر سر لمبه شي
هره پغله د وطن مې
ملالی شي، زرغونه شي
چې دا مسته برېښنا وينم
راته توره شي تياره شي
د پروغ غرور ته گورئ!
چې زموږ د لاس وسله شوه.

***

لاد هسک څنو کې زانگي
دا اسمان اسمان خيبر مې
دا دنگ د کسو تور شو

دا جهان جهان سپين غرمې
لا د فتحې سرود بولي
دا ميوند ميوند سنگرمې
د دښمن پرمري چورلي
د غازي ادې خنجر مې
لا د تورو گوزار غواړي
د زلمي شهيد ټير مې
زېرى! زېرى! چې لا سره مو
د ننگونو معرکه شوه
دا پسه سرگتلي لاره
بيا زموږ په وينو سره شوه.

۷/۴/۱۳۶۸

کابل

حاصل

بیا مو په کلیو، کروندو کې
د ماتم د ماښامونو ډمې ونڅېدې
بیامو د ژوند واک
د سرو او ښکو د ماښام شفق
په وینو سور کې.
او په دې سترېو کروندو کې
د غنمو او گنیو د هر فصل پر ځای
هره شېبه د ځوانیمرگ ژوند
اود سرو وینو حاصل اخلو.

۲۲/۴/۱۳۲۸

کابل

دا ستوري هم تويې شول

دا ستوري هم تويې شول
دا سپوږمۍ هم بوره شوه
او ددې شپو تورو ځنگلونو کې زېږېږي
او لوېږې د شرمېنو
او د دښتو د بگوو بچي.

***

دا ستوري هم تويې شول
دا رڼا هم مړه شوه
او د زړو کېږدو منځ کې
د کوچنيو ماشومانو د خنداوو
او په غرو کې د زاړه شپونکي
د ((هاي هاي)) او اوزونه پټ شول.

***

دا ستوري هم تويې شول
سبا به لمر هم مړوي
او مور د شپو بنده گان خاندو
د رڼاوو د مرگونو
او شهيدو بڼکلو ستورو
ډلو ډلو جنازو پسې.

۴/۵/۱۳۲۸، کابل

هغه ورځ...

بيا به سره لپچې د رامبېلو
زموږ د کلي د گلابو
له شينکي قده راتاو، راتاو شي؟
بيا به د سرې غوټې ډولۍ
د پسرلي پر مرمرينو اوږو
راشي زموږ د کلي باغ ته؟
بيا به د غرونو
د زاره شپونکي
د بين د زړه
زخمي اسويلي ساه واخلي؟
بيا به زموږ د کبرډۍ مخه
د وريو له سپېڅلو او معصومو او ازو ډکه شي؟
هوکې!
همدا سې به شي
غرونه به هست شي
او دا د بنټې به
له ډېرو ترانو سترې شي
خوهغه ورځ چې:
زما پر قبر
د پولادو شناختې هم ويلې وي؟
۱۸/۷/۱۳۲۸
کابل

که سپوږمۍ نه وای

که سپوږمۍ نه وای
زمورډ شنه بنکلي اسمان کلي کې
زمورډ باغ خوږو انگورو به
د چاله حسنه رنگ اخیسته؟
او د کوچیانو کاروانونو به
پر کوم لوري مزلونه وهل؟

***

که سپوږمۍ نه وای
زمورډ شنه بنکلي اسمان کلي کې
د مساپرو سلامونه به له لري وطنونو
د اشنا سترگو ته چا رسول؟
او زمورډ کېږدی به
د تورتم له خونړيو لاسو چا ژغورلې؟

***

که سپوږمۍ نه وای
زمورډ شنه بنکلي اسمان کلي کې
د شعر پېغلي به تنکیو انگيو ته
د مینې خال له چاپوراوه؟

اود وختونو ترورېمې کې به
د ژوند او داميد گامونه چا اخیستل؟
کښت دې سمسور سپورېمې!
ژوند دې زرغون،
ځوانې دې هسکه او بنېرازه اوسه!.

۲۴/۷/۱۳۲۸

کابل

لمبې په دام کې

دلته غوټۍ له ډېرې تندې و سوې
دلته د باغ ډيوې سوې قتلې
د اغزو پر خونړيو لاسو
او دلته ځمکه شوه د سربو
او اورونو پر غرمو بدله.

***

دلته په کليو کروندو کې
د ماتم د مانبا مونو ډمې ونخېدې
بيامو د ژوند و انت
د سرو او بنکو د مانبا م شفق
په وينو سور کې.

او په دې سترېو کروندو کې
د غنمو او گنيو د هر فصل پر ځای
هره شېبه د ځوانيمرگ ژوند
اود سرو وينو حاصل اخلو.

***

دلته په سترگو کې

تنکی او بنکی هم وچې شولې
دلته سیندونه، گودرونه
او ویالې تېرې شول
(دلته ډوډۍ وړې ده).

***

دلته د شنه سپرلي د گلو د زېږېدا
او شهادت نېټه راغبرگه شوله
او زموږ په مینو او جونگړو کې
خواره لوگي
زموږ د ژوند د پای ټکي شول.

***

دلته وطن په وینو سور دی
او لگیا دی زموږ د وینو پر مدار خرخي
دلته زموږ دا او بنکو سین کې ملایک او شیطانان،
او پرنېټې او تور دېوان سره په گډه لامبي
دلته غرونه غرور مات دی
او هر سین ته اټکړۍ دي پرته
دلته د اور لمبې په دام کې نیسي.

***

دلته اوبه، دلته اورونه، دلته خاوره
او بادونه رانه غلو وړي دي
دلته د سترگو له ککيو نه قی شوی
د شملو او لوپتو انځور

دلته زموږ د لاس تسبې او س د لوليو
او لغړو فواحشو په غوږو کې زانگي
دلته ويالې تېري دي
(دلته ډوډۍ وړې ده).

۲/۷/۱۳۲۸

کابل

بښېرې په مالت کې

جانانه! دلته مه راځه لمبې دي په مالت کې
زندۍ دي زولنې دي، غرغړې دي په مالت کې
چې ته به لوبېدې پکې اوس هغه گلان نه شته
ايرې دي په مالت کې، هديرې دي په مالت کې
د مينې گودروران شو د منگيو کتار مات دی
له سرو وينو نه بيا جوړې ويالې دي په مالت کې
سبابه وي منم خو په ماحول کې د کوډگرو؛
په موربه خو خورې ورې تيارې دي په مالت کې
ذره هم سترې نه شو پر مور زورد ستمگرو
هر خومره که ژړا وي دي بښېرې دي په مالت کې.

۱۴/۸/۱۳۲۸

کابل

اس (۱)

هغلته لري يو سپين اس ولاړ دی

لکه د گلو پرڅه

لکه د قو بڼکه

لکه د بنکلي يارد سپينو غابو سپينه برېښنا

لکه اوبو کې د بنايسته وو بناپريو د مړوندونو سيوری.

***

هغلته لري يو سپين اس ولاړ دی

لکه د ستورو او بڼکه

لکه د ټولې دنيا سپينه نازولې سپوږمۍ

ورپسې منډې وهم

چغې وهم

تښتې رانه

راځنې کرکه لري

فقط همدا سې لکه ته چې رانه کرکه لري

منډې وهي

تښتې رانه
هله يواس ولاړدى
هله يواس ولاړدى
لکه د گلو پرڅه
لکه د قو بڼکه.

۱۵/۸/۱۲۸

کابل

هیلې

پانې را ورژېدې
خانګې برېنډې شولې
کفن د سپینو واورو واغوسته
د ځمکې ادې
کنګل زموږ په ویالو کې
د اوبوله ستونې ساه واخیسته
او ځوانیمرګ شول د سیندونو
نازولې کبان
نواي هیلې!
وزورنه پرانېزه ورځه
دغه ماحول
ګرانې! دا ستاد اوسېدو کله دی؟
۲۲/۹/۱۳۲۸
کابل

سلامونه

هلته چې شنه ښکلي بادونه
غوروي پر شنو گڼيو
د شنو پر خو امپل،
هلته چې ويالې دي
د جل په موسمونو کې
د ستريو پرديسانو د غرمو خپرې
اودو بالورنې اوبه دي
د سپوږمۍ د پېغلتوب اينې
اشنا! همغلته زمور کلي دی
زمور د ژوند هغه ويالې
او کروندې هلته دي
گوره! که راغلي کله زمور
دغه زاره، دغه کوچني کلي ته
ماته پلو کې
زمور پتيونه د تلليو
(قحلا خو) سلامونه راوړه!

۸/۱۰/۱۳۲۸

کابل

غلا

نن مې مودونه پس په سترگو کې
د خوب پر ځنگله اورولگېد
خو سپين سهار پوند شو
نن مې د کور په دېوالونو کې ځنگېرې
د ځوانۍ د زړه چاودون
اودگناه يو وپروونکی انځور
کور مې لوټ شوی خوبه!
صدف په نارو باندې لوند دی
مرغلرې ورنه غلو وپې دي
زما دمور د لاسو نښې ها سپېڅلې تسبې
او په انگرې کې
د انگورو د تا کونو هغه بڼکلې، هغه مستې شنگلې.

۲۳/۱۰/۱۳۲۸

کابل

مانه ته سرود

موره دې وینو مانو!
موره دې وینو بېړۍ!
مانو! زموره دلته یو گودر اباد دی:
د زلمیو او د پېغلو د تنکیو زړو د وینو گودر
دلته زمور د وطن میندې د کوډلو
اود وړانو کلاگانو انگر و نه
هر سهار په خپلو سترپو سترپو او بنکو مینځي.

***

زمور بوختیا: ویر سره غاړه غړۍ
زمور ((مېلې)) پر هدیرو، ټولېدل
او ټنگ ټکور مو: د گولیو نڅا
ژوند مو د اور او د ایرو
او د سکرو ټو او سپرغیو
یوه تکه سره بټۍ ده مانو!
مړي مو کور کې مساپر
او د ځنگلونو شرمېنانو خوراک.

***

خو مور دې وینو بېړۍ!
موره دې وینو د توپان او گردابونو په سرونو
د گلونو او عمرو نولالهاندې بېړۍ!
موره دې وینو د یاغي سین په موجونو کې
چې اوږې او را اوږې

غورځې، پرځې
اورا و خوځېږې
د خپو پر غرونو لارې باسې.

***

موربه دې وینو ماڼو!
موربه دې وینو چې ((سلام)) ته دې هر گام کې
د وختونو لېوني پېریان
د شپو له ځنگلونو وتي
موربه دې وینو چې دې بڼکار ته
هر خپک کې
د نهنگو وینې څښونکي لښکر ناست دی
له غاښونو نه اړې جوړوي.

***

موربه دې وینو چې د درد کومي کې ساه و باسې
موربه دې وینو چې یوه تیاکه مړه نه وي اوبله درځي
موربه دې وینو چې د ژمي باد دې ژامو کې ډېره شوله
تاوه را تاوه شوله.

***

موربه دې وینو ماڼو!
چې هره ورځ او هره شپه، هره گړۍ راته داستا
د سفرونو او مزلونو د گامونو بڼکالو
دلته راځي
موربه دې سوز، موربه دې گداز او رو
موربه دې په لاس کې د ورغوي کرښې دلته لولو

مانو ورځه !

مانو وردرومه، سفرکم مزلونه لږ پاتې دي

د ستم زور اوبه دی.

***

که چیرته تم شي مانو !

اود ساحل پر لوري لارونه کړي

د وخت پر پاڼو به ورسټې شي تورتمونو کې

د سټريو قافلو ديون سپېڅلې کيسې

د گلکڅونو شنې ريښې به چیرته هم

د شنه ساحل پر ازادۍ باندي باورونه کړي

***

مورې د مرگ او د ژوندون پر تمځای ناست يو

ستا هر گام ته موله زړونونه

د وينو مشالونه ايښي

مورې دې هر گام او هر قدم

د خپلو اوبنکوپه دې ماتو، تکو سپينو مرغلرو مينځو.

راته هادي شه مانو !

راته هادي شه مانو !

۱۰/۱۱/۱۳۲۸

کابل

لاس را کوی او که نه؟

بیا د اسمان دروازی بپرته شوی
باران دی چې ورپری پسی
خود سرو وینو باران
خمکه شوه ټوله سرتراپیه پر چینو بدله
د سرو لمبو په چینو
دنیا مو ټوله په ناپایه سمندر واوښته.

***

((نوح)) بیا دعا د مرگ
دوخت د گناه کارو کړې
مور گناه کار چپرته یو؟
نه خو مو چاته لېونی ویلی
نه مو پېریان د چا د عقل غله گنلې چپرته
خوځو ډوبېرو بېگناه
د سرو اورونو د موجوو سین کې.

***

ای د ((جودي)) پر غرونو ناستې

زمورد ((نوح)) بېړۍ!
مورده په خپله لېوني يو
او پېريانو رانه عقل وړي
لاس راكوي او كه نه؟

۱۶/۱۱/۱۳۲۸

كابل

موسم

بې له تا د وینو شپې شوې، مېلمنه مو شه د کلي
د (زیوس) د کال وړانګې ((اتنه)) موشه د کلي
څو چې غار په وینو لوند دی، ګډوي لوګي د غوښو
څو یو سترګی د پو پاچا دی نو وسله موشه د کلي
د تیارو او بې ګونده دي ژوند ترې ساه ایستلی نه شي
د سپوږمۍ د روح اینه شه او ډیوه موشه د کلي
ورته بوي لولی سترګک کړسکندر تخت د جمشید و سو
دا مړ ژواندی قوم راوینس کړه زلزله موشه د کلي
چې د ژوند هره چینه یې تر هر پل لاندې کړه وچه
دا د مرګ په سره موسم کې ته قبله موشه د کلي.

۲۲/۱۱/۱۳۲۸

کابل

زما ليلا

زما ليلا د شنو نارنجو د باغچو ونه ده
چې د سپرلي باد يې د گلو د وړمو سپينو چينو کې
د خپل ټول عمر مزلونه مينځي.

***

زما ليلا د شنه اسمان د لويو کليو
دا سپوږمۍ پېغله ده
چې تورو شپو کې خانگه خانگه شي
د دښتو او ځنگلونو تورو څڼو ته
غونچې د مرغلرو وايي.

***

زما ليلا د چنارونو او سپېدارو
بنايسته مرغۍ ده
چې چېرته بناخ له ونې وزېږي
نغمې ورته د عشق او دپاکۍ غږوي.

***

زما ليلا د هسکو غرونو د سرونو

د کږېدی کوچی ده

لکه گوربت یې پر ژورو او پرترو

کږېدل نه دي زده.

***

زما لیلا د شنو بادونو د چینو

هغه رینه سترگه ده

چې چېرته گرد پر رڼا پرېوزي

پرې وږمې د ازادۍ وروي.

***

زما لیلا د خدای دکلي د شنه باغ

دهسکې ونې سره مڼه ده اشنا!

چې د جنت وږي یوازې د خپل حسن

او رنگونو په کاسو مروي

او تویولو ته یې لاس د قدرت هم نه رسي.

۳۰/۱۱/۱۳۲۸

کابل

مېرمني ته مې:

ستا وفا

مادي په زلفو کې
يو گل د وفا کېښوده
تا مې شملې ته
د خوانۍ شېبې
غونچې غونچې کړې...

کيسې

سور ژمی اوبه شو د سپرلي هنگامې چپرته دي؟
دا زموږ د تريو هغه ډکې کاسې چپرته دي؟
شپو کې لگېدلې د زلمې شهيد پر قبر چې
اوس مو پر شهيد وطن دا ورکې ډيوې چپرته
دي؟

زموږه خوياد پري د پرديو هم بېوسه مرگ
سري جنډې رپېرې پري؛ زموږ هديرې چپرته
دي؟

زموږ د تنگ ټکور هو جرې، زموږ د محبت کلي
زموږ د شمله ورو هغه لويې دېرې چپرته دي؟
شته دلويتو غرور او هسک دی د پگړيو غر
اوف چې د پښتو او پښتونوالي کيسې چپرته
دي؟

۱۳۶۸
کابل

لکه سپېڅلی لوگوس

ته د زنبقو د تنکیو انگیو

د شبنم خاڅکو کې

دانه دانه د پسرلي نکالو کې وټو کېدې

لکه سپېڅلی ((لوگوس))

لکه د وینې د زلمي شهید سوري ټټر کې.

***

ته د باران او سپیونو واورو

له معصومي او سپېڅلي بېگناه لمنې

زما دزره پر جل وهلي د بنسټې تویه شولې

لکه وږمه د سهر

لکه کوچنی ماشوم

دیوې بېوزلي مورد ویر او د دعا په بدل.

***

ته دلرونو د کانونو

او سپورمی له شاه نه

لویه ډیوه شوې

په تیارو شپو کې مې وځلېدې

لکه دروند لاسو کې سترې امسا

لکه د تری مساپر په مخ کې لویه چینه.

زلی

په دې سپرلي څه وشول؟
سپینې وړمې څه شوي؟
سپېرو اغزوته
لکه سترې بازينگر گډوي
دا پسرلي څه شو؟
دا زرکې چپرته لارې؟
چې زموږ د غرو په لاله يې درو کې
او د بادونو د پستو سينو تر سيورو لاندې
د ځوزو ډلې او دکارو کاروان غېږې موبنې
او داسمان غېږه کې
شفق راوسو ځېد
په شنو پاڼو يې
ځولې، ځولې د سرو سکرو تپوړلې وشيندلې.

داکلی مه وړانوی!

داکلی مه وړانوی!

داکلی مه وړانوی!

گورئ چې هلته د شنو ولو د شنو سیورو لاندې

گورئ د شنې ویالې تر څنگه د جلگو د پاسه

یو کوچنی پروت دی

یو کوچنی ویده دی

او تر ورې لوپتې لاندې

دناز په غېږه کې کوچني شینکي خوبونه ویني.

داکلی مه وړانوی!

داکلی مه وړانوی!

گورئ چې هلته لکه زرکې زموږ د کلي نجونې

گورئ چې هلته د بامو پر سر نورسې پېغلې

کتار، کتار

دلمر تر وړانگو خپل پیکي جوړوي

او په مینو ژبو

د پېغلتوب غوږ کې د ځوان هوس سندرې بولي

داکلی مه وړانوی!

داکلی مه وړانوی!

گورئ چي هلته له هغو سپپرو کوډلو ځنې
گورئ چي هلته ددې تورې ترورېمې له غېږې
ساره ځگيروي جگېږي
سوزمن اواز راځي
او اميد اورې ميندې
د انتظار د بن د سرو گلونو لارې څاري
دا کلي مه وړانوي!
دا کلي مه وړانوي!

د سفر په لاره کې

مامې د مینې نوبالغه خړیکه ولیدله
چې مې دیاس او دوهمونو د تیارو شپې یې
د خپلو سترگود الماسو په تبغ خیرې کړلې.

***

مامې د مینې نوبالغه خړیکه ولیدله
چې د سرو وینوله بستر نه یې دستورو نجونې
د شپو د زورله گنهگاري غېږې خلاصې کړلې.

***

مامې د مینې نوبالغه خړیکه ولیدله
د سبایي ددې ورېنمینی وړمې سیورو لاندې
چې د اسمان د ورېځو سین نه د سفر لاره کې
د باراني گلو سلام ته غېږ د ځمکې نیسي.

اهداء زما سپين ږيري شهيد پلارته:

د ميلاد په شپو کې

ای! ددې شنه اسمان په غېږه کې خوب وږې سپوږمۍ!

ای! په دې شپو کې د پردیسو د سفر ډیوی!

ای! د گلونو اود پېغلو، پېغلو وینو پري!

ته راته گوري؟

ته راته گوري چې د کړیکو او تیارو نښه شوم؟

او د ساره ژمي خوني او گنهگار ابلیس

زما د گلانو او نرگسو باغ کې اور وکاره!

ته راته گوري!

***

ته راته گوري چې محل مې له کارغانو ډک شو؟

او په ویالو کې د هیلینو بچي و سوز بدل!

او زموږ د کلي میندې

د میلاد شپو کې ((بې لاسو او پښو بچیان زېږوي))

ته راته گوري؟

ته راته گوري چې مې ټول کلی چاره چاره دی؟

خلک په نوکو او برچو د یو بل سترگې باسي

او د مالت نجوني
په خپلو تورو تورو خټو کې خوزان ټک وهي
آه،
آه نازولې سپوږمۍ!
آه درنيا مورې!

د چرې په خوکه کې

دا د سپرلي د شينکي باد وزرونه چا ترلي؟
چې د سپورمې شونډو کې تورو ورپخو حاله کړې
اود شيطانې شپې په لومو کې د ستورو نجونې
د مرگ له نوکو نه کترې، کترې راتويې شولې.

***

دا د سپرلي د شينکي باد وزرونه چا ترلي؟
چې د تيارو په جهنم کې د اغزيو لښکر
د بلارو بوټو له شيدو نه ډک تيونه شکوي
اود نرگسو دا موسکې، موسکې رنگينې سترگې
د لاس په نوکو باسي.

***

دا د سپرلي د شينکي باد وزرونه چا ترلي؟
چې زموږ د کلي د بامو د سر سپينکې کوترې
د زهرجن غبار د زهرود باران له لاسه
له ډرې وېرې د بنکاري گوتو کې حاله کړې
او د چرې خوکه کې
سپينې دانې لتوي.

د رڼا کلي ته

زه به د سترگو تخم

دغه رانه کسي ته

د وچې ځمکې په تبجنه غېږ کې وکرمه

او،

د سينې له باغ نه

به مې د وينو خراغ

توروکو خو کې

د لارويو مخ ته، ونيسمه

خو چې په گلپه سره

دې لويو شپو کې

د رڼا کلي ته ټول ورسو !

د شپې پر بام

نن مې کور له پنجرې نه
د مغرب له لوري
يوې مروړلې
خوسا شوې وړمې سراخيستی
او دگلانو په چوپتيا کې
د کارغانو ډلو
تیارې پر سر
د سبایي په شبنم ولا مېلې
سهرله شرمه
ځان ته ونه کتل
گلانو خپلې سرې مچکې پرې کړې
اولمر خولې، خولې
د شپې پر بام ویده پاتې شو.

د رڼا مرگ

لاد نرگسود موسکاپه سپرلني پانو کې
غرمو خوړلې،
جل وهلې کربلا ويده ده
د شپو په خټو کې
د تورو، تورو وربخو خمار
د سپوږمۍ زړه نه
د سرو وینو پیمانې اخلي
او اطلسي باغونه
د سرو گلابو
د غوتیو جنازې پر اوږو
د پرهرونو
د باغچو داغي گلونه پر سر
د تور خزان خوني سيليو ته سلام کوي
او د سپېدوله باغ نه
د توري د بنټې
پر اغزني چاودې، چاودې سينې
يوه رڼا ولوېده
يوه رڼا مړه شوه
(چې رنگ د لمړيې درلود).

پوهاند دوكتور مجاور احمد زيار ته د هغه
د پنځو سمې كليزې په مناسبت:

ته لکه لمر

ته لکه لمر
د خپلو وړانگو
طلایي لمبونه
ذره، ذره
پر مړ او و شویو
(گلو) و خڅېدې
او،
د شینکي ذهن
د هسک له رڼو ستورو نه دې
زموږ ژبې دلي
اوسر تور (بن) ته
سالو وگنډه.

سپرلي ته

سپرليه راشه پردې كلي راشه
چې د ساره ژمي قاتلو، خونړيو شپبو
زموږ د باغ د کشماليو ويني و چې کرلي
او ما بنامي سيليو
بيا د سپوږمۍ د زړه چاودون
د مرو سلگيو شپو کې
د پېغلو ولو او سپېدارو ملاوې ماتې کرلي.

***

سپرليه راشه پردې كلي راشه
چې زموږ د كلي د پېغلو ټوگودرونه پده
دلته د شونډو په خيالي باغ کې موسکا مړه شوه
او زموږ د ميندو مهربانو مورنۍ غېږو کې
شونډې پرتيو دا کوچني ماشومان و سوځېدل.

***

سپرليه راشه پردې كلي راشه!
چې تورو دربلو کې زموږ د سفرونو سپوږمۍ
د رڼو ستورو د گلونو د ميلاد په ما بنام
کترې، کترې له اسماني دښتو راولوېدله

اود شنو ورو د خوانی او پېغلتوب خوبونه
د وحشي باد په قهرجن ستوني کې ونبتل.

***

سپرليه راشه پر دې کلي راشه
چې زموږ د پېغلو او تنکيو سرو غوتيو سترگې
د خانگو بن نه د خزان په سيلی تويې شولې
د تورو شپو د تورو ورېخو تر لمنې لاندې
د سرو رېديو د مور بلاربه گېده وڅيرله !!!

خاڅکي...خاڅکي

بيا ددې تور اسمان په غېږه کې
د ورېځو هادي
په تورو شپو کې
د سپوږمۍ په وینو ولمبېده
او اورني بادونه
د شنو پستود پېغلټوب د وخت
شینکې خوبونه
تنکي، تنکي سوځوي
او په دې شنو شنو دامانو کې
د هوسيو بچي
اود زيتونو
د تنکي ذهن بې ژبې پانې
د خپلو وینو په بدل
خاڅکي د لمر غواړي.

پسرلی، زلی، باران

سږکال به هېڅکله سپرلی را نه شي
غوټی به چاته شنه موسکا ونه کړي
ځکه دا کلی، دا کورونه
اودا وړانې کوڅې
خپله سپرلی، سپرلی دی
اوراتو کپړي
هره ورځ په کې د بنډتي گلونه
زموږ د وینو غوټی
سږکال به هېڅکله باران ونه ووري
ځمکه به هېڅکله محتاجه د اسمان نه شي
ځکه: هر گام او هر قدم
راته باران نیولي
یوه ترېدلي باران
یوې ترېدلي زلی
داسې باران چې زموږ د پېغلو د بڼو له وریځو
له دې یتیمې ځمکې
ان په اسمان ووري.

استاد واصف باختري ته:

ليک

ته يې سپېڅلې لکه وړانگه او اروا د مرغلرو
د صدفو د سپېڅلو رڼاگانو د ښکلا کعبه يې
ته يې سپېڅلې لکه د روح د ((ادم))
او د جنت د ښکليو حورو اننگيو او ککيو کې يورون
دانظهور څاڅکي.

***

زه دې په پاکو بې گناه سترگو کې وينم
د دنيا د بېگناهو او سپېڅلو ارواگانو فریاد
يو گونگ شوی، يو بې ژبې، يو بې وينې، بېگناهه انځور
زه دې د زړه په دې ناپايه سمندر کې هر ساعت
هره شپه د يوې ياغي بېړۍ د ستر ماڼو د ستر يو شپو
ليکي وينم،
چې لا خوځېږي پسې، لارې وهي، منډې وهي ځي او دارمان
غارې ته نه رسېږي.

***

کله چې خاندي

ستا مالگينې خنداگانې ماته وير، ماته فرياد
ماته فغان رابښي
ژړا دې نه پېژنم
کله چې ژاړي نه ژړلي نه خندلي شمه
خو دومره پوه يم چې کاتب د مخلوقاتو زماوستا
د ژوندون پايه د خپل ((قار)) اوله ((مستي))
ډکو شېبو ليکلي
چې ژړا نه پېژنو
خندامو هم نه ده زده.
ته يې سپېڅلي لکه وړانگه او ارواد مرغلرو
د صدفود سپېڅلو رڼاگانو د ښکلا کعبه يې
ته يې سپېڅلي لکه روح د ((ادم)).

۲۸/۱/۱۳۲۹

کابل

سيوری (۱)

دا خوونې

دا خوولې

دا خو خانگې

دا زموږ د وطن نه دي

دوی نه بوی ځي د پردیو.

***

دا سپېڅلې خاورې وايي:

دوی زما د غېږې نه دي

دا د باد د مور او اوزدی:

چې ما ته ورکړي نه دي.

د لمر وینې وهي کوکې:

چې دوی ما لوی کړي نه دي.

***

کاني، غرونه راته وايي

دا سیندونه راته وايي:

پام چې څنگ له یې ورنه شې

یو ساعت شي درته سيوری

بل ساعت درنه ساه اخلي.

۹/۲/۱۳۶۹

کابل

شناختې

يه بنكلې، بنكلې
يه سپېڅلې ملايكي!
دې مالت او په دې چم كې
گناهونه هومره ډېر دي
چې تا هېڅ
د خپل وبال او د گناه غاړه كې
څوك نه وينې،
وايه! په دې لار چې راتلې
هغه زموږ د پلرو
اود نيكونو قبرونه څه رنگه وو؟
نښه يې وه؟
خاوره يې وه؟
شناختې يې وې او كه نه؟
موږ خو د پلار اود نيكه هغه سپېڅلي
اودرانه قبرته نه پرېږدي څوك.

۹/۲/۱۳۲۹

كابل

گامونه او قدمونه

سیلی! د کومو اورنیو غرو له څوک دې
زمورې کلي ته لاره کړې؟
مورې چې قدم پر قدم اخلو
ستا د غېږې د اورونو پر سکروټو
او سپرغیو لگو.

چې د غنمو فصل شین شي
او د غورگو نازولي بچي قد وباسي
د دنیا ټولې سرې لمبې مو مېلمنې شي
د کبلو او کبانو د سپېڅلو خنداگانو
د معصومو څپو وینې زبېښي.

***

سیلی، له کومې نا سپېڅلې او بدبختې لارې راغلې
د گناه او دویرونو ساز پر شونډو
زمورې د ژوند او د دعا او عبادت کلي ته؟
مورې چې قدم پر قدم اخلو
هر قدم مو د کربورو پر قدم او پر پلونو لگي
قدم زگېروي کوي
گامونه چغې وهي
لارې له شرمه لارې نه راکوي.

***

سيلي، قدم چې دلته اخلې باغ له شرمه
خپل ورمېر غوڅوي
مور له غوتيو او غوتې له مور مخونه نيسي.
وايه ته څوك يې؟
د كوم ځاى يې؟
اوله كومه دې زموږه د دعا او عبادت كلي ته پېښه كړې؟

۱/۳/۱۳۶۹

كابل

توپیر

دا دشنه اسمان ناوکی
خومره مینه گر کې ده!
شپې چې د گناه شي
هر خو خان په خيرو ولېري
دا راته موسکی شي
د خپل خان په سپينو پيو مې خادر مينځي
دلته مې د حمکې
دا سپين سرې نيا ميره شي
هر ساعت راته قبلې
د شنو ډنډونو په اوبو ولي.

۹/۳/۱۳۲۹

کابل

کلی

لښتي وچ شول
ويالې وړانې
سین د تورو کانو غر شو
اوس حیران یم چې د کلي
دا هیلې به چېرې لامبي؟

***

نه پوهېږم، نه پوهېږم
ای د کلي مازېگره
ها زموږ د کلي چم کې
هغه سپینه کېږدی څه شوه؟
هغه شني چېرې څه شوي؟
ها لوگرې جنې چېرې؟

***

تاته یاد شي مازېگره!
د گودرد غاړې لیکې؟
لکه باغ د بناپېریو،
لکه لارې د کوټرو؟

***

تاته یاد شي مازېگره!

هغه شني د پري د کلي؟
پکې هسک د شملو غرونه
پکې ورپخې د چلمو.

***

نه، نه ودان دی

کلی ودان دی

يوه خاله په کې نه شته

ها د بنکلیو توتکیو

يو نغری هم اباد نه دی

دا بیو د لاس نښه.

***

لښتي وچ شول

ويالي وړانې

سین د تورو کانو غرشو

اوس حیران یم چې د کلي

دا هیلې به چېرې لامبي !!

۲۵/۳/۱۳۲۹

کابل

چغه

وخت د دیدن اور شود لمبې پر سر ولاړ یمه
خه وکړم پښتو ده د وعدې پر سر ولاړ یمه
خاڅکی خاڅکی راغلم ستا د حسن پر بام پر پوتم
اوس چې پر ځان پوه شوم د ناوې پر سر ولاړ یمه
ته خوبه تندي د شپې نن بیا پر کاسو وولې
زه څومره کمبخت یم د توبې پر سر ولاړ یمه
لږ خودې کاره واره بانه راباندې سیوری کړه
خیردی مساپر یم د غرمې پر سر ولاړ یمه
اوبنکه د غزل مې د ساحل د غاړې چغه شوه
دوبه مې بېرې ده د خپې پر سر ولاړ یمه.

۱۴/۴/۱۳۶۹

کابل

د پښتو خبرې

ماته انکار تاته دهو خبرې نه دي زده
تاته دراتلو ماته دتلو خبرې نه دي زده
ته خوبه مانه د وعدو بیاراته ودانه کړې
ماته له دروغجنو د گیلو خبرې نه دي زده
ستا خوبه امبل لکه سپوږمۍ په تتر وزانگي
ماته دناخپرو گربوانو خبرې نه دي زده
ته دخم مېلمه شه، سر تر پښو د مستې خانگه شه
ماته یې د اوبنکو دنشو خبرې نه دي زده
زه بې له پښتو نه په ټول ژوند پر بل څه پوه نه شوم
ستا لکه مغله د پښتو خبرې نه دي زده.

۳۱/۲/۱۳۲۹

کابل

دویر مالت

ته راته خاندۀ زه سلگوسره خوشاله یمه
ته پسرلی شه زه اغزو سره خوشاله یمه
دویر مالت کپ د هوس دادانه شته قدر
د غم موسم دی له غمو سره خوشاله یمه
ستوری دپ اوری پر خپ پر خپ پر خوب وړی نظر
زه لکه شمعۀ شوگیرو سره خوشاله یمه
د زلفو وړبځی و وروه بلپ دپ نه شی دیوې
د ژمی شپه یم له تیارو سره خوشاله یمه
نادان قاتل راته په لاره کپ کرلی سپرغی
زه لکه دود لویو لمبو سره خوشاله یمه
خومره خوږه شوه په دپ چم کپ د وحشت ارتقا
چپ یی بناغلو لپونو سره خوشاله یمه.

۳۱/۹/۱۳۲۹

کابل

پسرلی

پسرلی شو ، پسرلی شو
پسرلی مې مساپر پر کاله راغی
پسرلی مې چې کړي
گلابي حورې

پسرلی مې چې د خدای
له مهربانو سترگو ووري.
***

پسرلی شو ، پسرلی شو
هره لو پشته د وطن مې
د نرگس ډکه کمخۍ شوه
هره لښته مې د کلي
تکه شنه د جنت خانگه
غنمي وړمې په زلفو
غرني کوترې راغلي
د هو سيو لوني ناخي
د شنو دښتو پېغلنوب ته.
***

پسرلی شو ، پسرلی شو

د لمر سرې تورې يې بڼکل کړې
لمبوي درنا ناوې
غوڅوي د شپې رگونه
کري د بنتو د اسمان کې
د انځرو شنه باغونه
سپوږمۍ سپين رباب اخيستی
راڼه ستوري نڅاگر شول.

***

پسرلی شو ، پسرلی شو
تودوي مې سرې مينې
زور څمار پر عقل ولم
سدمې اخلي د تاک وينې
گناهکار ساقی ته ناست يم
راکوي جنتي ((پينې))
هره پاڼه د هر گل مې
دې ياغي سرته پگړۍ شوه
هر يو کانی مې گلاب شو
هره پرڅه مې غوتۍ شوه.

۲۱/۱۲/۱۳۲۹

کابل

کلیزه

نن مې د بنکلي لور د حسن پر سپرليو
يو بل گل وټوکيد
نن يې د ژوند پنځلسم ستوری رابرسو
د کمڅو پر ما بنام
نن يې د تاند عمر د لښتې پېغلتوب ته
بل گهيځ شين شو
لور مې نن پېغله شوله.

***

نن مې وعده وه، چې د زړه دوچې دښتې
د سمسورې غوتې جشن لمانځم
نن مې وعده وه چې به ناوې کړم
د کور پنځلسمه سپوږمۍ
نن مې وعده وه چې سلگۍ ورته
د شمعو دودوم
او بلومه ډيوې
خو نن د خپلې بدنصیبې سرې غوتې
موسکا ته کېنناستم
مايې د باغ د پېغلتوب
ددې تنکۍ شپې سلام وانه خيست
ما شمعي ونه شوای راوړای

ورکې ډيوې بلې نه شوې
مايې ترخو شونډه و ته
رنګ د خوږو هم ورنه کړ
مايې پر زلفو يو کوچنی پورنی
نه کړو راخوړ.

***

او نن ما بنام چې ټوله ورځ
روژه په خوله
دلوی الله پر عبادت بوخته وه
په دې گناه چې
په نغري کې
ما بنامې ټپير ترې وسوځېدل
مور يې له شپې نه
تر سبا ورته غمبوري
په څپېرو شنه کړل.
هو !

مور د بچو کليزې داسې لمانځو
زموږ د ستور داسې دی !!!

۲۲/۱۲/۱۳۲۹

کابل

عبدالباري جهاني ته (۱)

دهغه د شعر په ځواب کې:

مساپر خيالونه راغلل

مساپر له لرې غرونو

مساپر له لوی سفر نه

يادوي ((دماضي پاڼه))

رانه پوښتي دنن ويني.

***

اوس به څنگه ورته وايم؟

اوس به څنگه ورکړم ((زېږی))؟

چې يه ستړيه مساپره!

هر لوېسته ددې کلي

چې د خدای (ج) له خوبه شنه وه

اوس پوازي د کارغانو

اوزاره شېطان کېږدی ده.

***

اوس به څنگه ورته وايم؟

چې د غرونو څنگل لوټ شو

د څپړيو څنې پرې دي

ځالې ډکې له کربوږو

د چنارو په سينه کې.

***

اوس به څنگه ورته وایم؟
چې دنن مینزو کړې ماتې
د پروڼ بڼکلي هندارې
زموږ بوډۍ مورې یې کړه بوره
ټول وطن شهید شهید شو
دلته مري د ماضي فصل
دلته مري د سبا زړې
شمه ور غرونه مات شوي
را میراتې لوتې دي.

***

اوس به څنگه ورته وایم؟
چې مې مري دمستی کلی
دلته ویر دې خندا نه شته
د مرگي لوبه جاري ده
چا خندا راته وژلې
چامو کور پرانگار وویشت
چا مو پخو چرو باندي
د بچيو مری پرې کړې.

***

اوس به څنگه ورته وایم؟
چې د نجونو تور وریل کې
سپرلی شین شو د ځوزانو

دلته اوس دگودر لاره
د اغزو لښکر نیولې
اوس د ښکلو د سرو شونډو
هغه شنې موسکاوې مړې دي
اوس د ښکلې ریبیار ژبه
د اغیار پر نوکو وټې
دلته لویې دېرې نه شته
د هجرو ټغر ټول شوی.

***

اوس به څنگه ورته وایم؟
چې شهید پلو پر سترگو
د وطن ادکی ژاړې
رنگوي د دعا خلي
هسکوي د ښپرو غرونه
(زور) له لوړ گربوان نه نیسي
د سرو او ښکو په لاسونو
ترېنه غواړي د خپل فصل
ددې شنو دانو مرگونه
چې نامردو بزغلیو کې
دمور څه قدر نه شته.

***

ته دې ورک سیوري ته ژاړې

زه له خپل سيوري نه سترې
ته له ځان سره په جنگ يې
زه فلک سره په جنگ يم
راته وايي:

ژمی درومي
توتکی به بېرته راشي
لکه وړانگې د سپرليو
په ورېنمېن ورېنمېن وزرونو.

***

زه واييم:

ای د ټولو ربه!

که ته چېرې توتکی وای
ته راتلې زموږ پر کلي؟
لکه وړانگه د سپرليو

په ورېنمېن ورېنمېن وزرونو؟

۱۱/۱۳۷۰=

کابل

تاک

چې بې دنیا ته سترگې را کړې
او غونچې غونچې شوې
پر هغه ورځ مې د مور سرې سترگې غوتې شوې
بېرته ونه غورېدې
چامې پر تریو او ماشومو شونډو تی کېنښود ،
پر هغه ورځ هم دلمر سرې وینې شوې و چې
او یوه شپبه را ونه ورېدې
شپه شوه ، شپونکې ، سپوږمۍ د ستورو درمو
وړیو وړیو پسې هم ونه وتله
تمامه شپه د مرو سلگیو پرزانگو ویده شوم.
***
سهار چې پاڅېدم
زموږه د کاله د سرو انګورو نرۍ ونې راته ایښې وه

غولانځه پر سپېرو او جل وهليو شونډو
ما ورته مور وويل.
اوس هغه خاڅکي د انگورو مې پر زړه باندي
نيالگي ولاړدي
خوچې لويېږم بناخور تاک مې
له ژوند سره سم لويېږي
زه او تاک دواړه له يوې ريښې يو.

۱۰/۳/۱۳۷۰

کابل

دلبرې

هرخومره چې پي مخې دي او بنكلې دي دلبرې
هغومره ستمگرې او قاتلې دي دلبرې
پوهېرم خو خونخوره مېلمنې وې درنه لارې
زرگيه! خپه نه شې نازولې دي دلبرې
نه لوز، نه يې وعده، نه يې رښتيا ده چا ليدلې
دې چم کې د وفاله غرو لوېدلې دي دلبرې
زموږ که ځواني اورشوه د دوی گل له څڼو پرېوت
دا هسې پر خپل حسن غولېدلې دي دلبرې
توبه! لکه دخوار فقير دې خپلې غوسې وسوم
درنې دي، پښتنې دي اوبساغلي دي دلبرې.

۲۹/۳/۱۳۷۰

کابل

ازادي

دلته څوک نورد پسرليو
دگلونو او وړمو په سوچ کې نه دي
دلته چاته نور زموږه د کورونو
د بامو سپينو کوټرو ته
داني ورکول نه زده.

***

دلته د بنتو کې د باد له کوچي هېر دي
چې بيا بنکل کړي
په پردېسو وچو شونډو
د لوگرې پېغلې څنې
دلته چت پر کاله نه شته
چې دا سترې توتکۍ پکې دمه شي.

***

دلته وينه، مينه مړه ده
دلته فصل د لمر وچ شو
دلته قتلي دي د عشق اود ځوانۍ
او پېغلتوب ددې سپېڅلو گناهونو
د جنت بنکلي هندارې.

***

دلته ساه په باغ کې نه شته

دلته مات د گل انځور دی
دلته بڼې کې زرغون شوې
د ساراوود زړو بگړو چغې.

***

مور د مرگ کام کې ژوندي یو
د بنکاري گوتو کې ناڅو
د سبا کښت یې رالوت کړ
دا دنن شپبو د پوانو
د پرون پانې ورستې شولې
دمړو او د خانو په لاسونو
ازادي خو وي همداسې
ژوند خو داسې وي کنه!؟

۱۴/۵/۱۳۷۰

کابل

خو منثور شعرونه

مصطفی جهاد ته:

زموږ مړينه

-۱-

پرېوزه،

ارام ويده شه!

زموږ مړينه داسې ده

لکه زوکړه مو چې وه

او زوکړه مو

لکه مړينه مو چې ده.

***

هغوی چې د خپلو کورونو

پر دسترخوانونو

ډوډۍ خوند نه ورته ورکوي

ژوندي وي.

پرېږده!

هغوی چې د پرديو د کاروبار

د افیونو او الکولو په چينو کې

د لغړو فواحشو

د پستو او مرمينو غولانځو پر غرونو

يوه شپه خوب

زموږ د ټولو په ژوند نه ورکوي
ژوندي وي.
او پرېږده!
هغوی چې ویاړ گڼي
د خپلو ناوو پېغلتوب
له هغوی نه
په پرديو کتونو کې واخلي
ژوندي وي.
او،
زه او ته
چې ژوندي وو مړه وو،
نو،
پرېوزه
ارام ويده شه!
زموږ مړينه
لکه زوکړه مو چې وه
او زوکړه مو
لکه مړينه مو چې ده.

۳۰/۵/۱۳۷۰

کابل

درد

-۲-

د پلار مړينه مې وليده
اود ورونو زړه چاودون هم
لورې مې ډېرې وزغملې
او تندي هم
خو يوه بې دومره دردوونکې نه وه
لکه:

نشه چې نه وي پوره
او نښينه پای ته ورسې.

۱۷/۲/۱۳۷۰

کابل

پېغمبران هم ژاري

-۳-

ونې! ولي ژاري؟
بناخونه يې رانه غوڅ کړل
چا؟
بناخ مې،
ومي روزه، ومې روزه
چې رالوی شو
تبرته لاستی شو.

***

- موري! چپرته ځي؟
- دخدای کلي ته
- مگر دالويه نړی؟
- نړی خود دپوانوده.
- مېړه دې شته؟
- رانه ورک شو.
- اوزامن؟
- لرم يې: قايبيل او هابيل.
- ***
- مسيحه! ته او اوبنکې؟
- اوبنکې نه، وينې.

- دچاله لاسه؟
- ديهودا له لاسه.
- ومې روزه، ومې روزه
- چې رالوی شو
- دننمن ته يې وسپارلم.
- ***
- وطنه! ته؟
- او دا دی زه هم ژاړم.
- څوک دې ژړوي؟
- ملت مې. ملت مې دوه برخې شو:
- قاتل او مقتول
- درېمگړی نه لري.

۱۸/۳/۱۳۷۰

کابل

برخه

-۴-

هغه ورځ مې چې غوښتل
کمځی یې ورته له گلونو ډکې کړم
د دښتو او بڼونو گلان
سیلیو یو وړل
اونن چې، گلان بیا راوغورېدل
هغه نه شته.

***

هو کې!
زموږ برخه همدا سې ده
تېر کال مو چې ویالې
له اوبو ډکې وې
زموږ د کلي ژرنده وړانه وه
او اوس چې
د کلي ژرنده بیا ودانه ده
په ویالو کې اویه نه شته.

۱۲/۲/۱۳۷۰

کابل

دنيا

زما زره تر جهان لوی دی د جهان تنگه سینه ده
چې زه نه په کې ځایېږم دا دنیا خومره وړه ده؟
زه د جل د غرونو تری پرواگیر نه یم د لپو
ساقی! چم مې د گوت نه زده زما بحر پېمانه ده
ما مسیح حیران لیدلی د خپلې مور د عفت سوال ته
ما چې نوم د عشق اخیستی راته لښته زمانه ده
مور یې څنگ ته د گور ناست یو پوکو و په کې ساه گانې
گنې دا د ژوند ډیوه خولا پخوا تر ازل مړه ده
د تقدیر کچکول پر غاړه مرگ نه خیر دهستی غواړو
دا دنیا خومره لولی ده، دا دنیا خومره سپېره ده.

۳/۲/۱۳۷۰

کابل

مساپير

څه د بنکلو اوبنکو ستوری مساپير پر خاورو خوريم
د چا سترگونه لوبدلی یوتوتې توتې انځوريم
اوس به چپرته پسې لار شم نا آشنا کوڅې دي ډېرې
دا دزړه تير به مې څوک وي چې يې زه د شگو کوريم
چې يې تپ په سترگو روند کړم ترې سرو بادونو يووړم
دا د چا د نظر دوديم؟ دا د چا د نغري اوريم؟
قتلوي مې چې خوبونه، لپونې خيال مې چې وژني
دا د کوم پښتون شملې ته د مغل دخولې پېغوريم
ځغلوم اس په درياب کې، گرځوم بېرې په وچه
دا د کوم جنون امسايم، دا د چا د عشق شبکوريم؟

۸/۲/۱۳۷۰

کابل

پياله

دا ځواني مې صدقه شه، خو پياله مې تشه مه شه
د زرگي لپه چپه شه، خو پياله مې تشه مه شه
نبه پوهېږم چې مې وژني دا برنډې د تاک پېغلي
عمره! يو څاڅکي نشه شه، خو پياله مې تشه مه شه
خو يې څښم نه تمامېږي راته څه د زهر و سين شو
دا د ژوند وچه چينه شه، خو پياله مې تشه مه شه
دا د دوه کانو دنيا چې دومره گرانه پر مور پلوري
لکه دود پر اور خوره شه، خو پياله مې تشه مه شه
نه په برد عمر خوښ يم، نه په گزد ژوند خوشاله
ټول دلو خو پښو نارو شه، خو پياله مې تشه مه شه.

۷/۷/۱۳۷۰

کابل

لاره

د ژوند مزي خو لنډ شول هغه شپه قراره چېرته ده؟
ياران دلاري ډېر دي خو ملگرو لاره چېرته ده؟
کاروان مود سپورمې تر څڼو برشو، خو زموږ مينه
چې تاويل څاروانه! اوس دخداي لپاره چېرته ده؟
ساقی! راځنې وچې شوې ډالۍ ورته دزړه لپې
زموږ د وينو تېرې دا ويده څماره چېرته ده؟
موږه ساده گان يې د دوکو پر ژرنده دل کړلو
ای عشقه! د دروغجن ديدن هغه ريباره چېرته ده؟
دا دومره پېرې شپه کې د سبا سبا نارې چېرته ده؟
شيمه مود نيمزالو ډيوو تر سهاره چېرته ده؟

۳/۸/۱۳۷۰

کابل

کب

سیندلا همغسې
خپاند روان دی
او اسپین پیری جاله وان
خدای زده
پر کومې دې شگلنې غاړې
خوب وړی دی نه وینسپړي
سترگه مې ورپېده
او ستا دکور کوتره راغله
ستا را کړی گل یې
زما شملې نه یووړ.
زه پوهېدم چې
نن به داسې وشي
او نور به هېڅکله
در ونه رسمه:
بېگه مې خوب کې
له لاسونو ځنې
کب لوېدلی!

۳/۱۰/۱۳۷۰

کابل

مینه

نیمه شپه، نیمه شپه ده
د سپوږمۍ خانگو ته ناست یم
یو خو سیوري راته ناڅي
لکه ډمې عربانې.

***

د جنت پېالي یې راوړې
څه ورېښمینی پرېښتې دي؟
رانه اخلي تاج د عقل
د جنون جوغه یې راکړه.

***

اوس د زړه پر پانو لیکم
ستاد دوه سترگو غزلې
لکه خدای چې مینه لیک کړه
دا د حورو په لاسونو.

۱۹۹۱ جنوري

مسکو

خانگه

د کومې شپې بله ډيوه يې خانگې!
چې مې د زړه پر کور خوره يې خانگې!
لږ صبر وکړه چې وزگار خوشمه
خنگه بې صبره پيمانه يې خانگې!
شپه د ژمي د راتلو خونه ده؟
داسې چې بيا کړه وړه يې خانگې!
نه چې ياغي شونډو مې وکړ تېرى؟
له شرمه بيا چې تکه سره يې خانگې!
خنگه د عشق پر قيام نه کړم باور؟
چې راته سيورى او شمله يې خانگې!
د وخت سيلۍ دې رانه وړاى کله شي
د پښتني کور مېلمنه يې خانگې!

۱۹۹۱ جنوري

عشق اباد

زه او غر

تاسو مې پېژنئ؟
زما د تن هډوکي
او د خاورو په رنگ مسته وینه
زما د غرونو د هستې نښې دي
ما مې د غرو له تيو پي رودلي
زما د کور د بامبوټي له پاسه
غرولاردي
او په انگر کي
هر قدم ته د څپريو ونه،
په هره يو بڼاخ کي يې
د لمر د زېږدلو کيسه
او شين اسمان يې
خپلو سترگو ته
له پانونه
رانجه پوروي.

ماته د خوب او ستړيا
چم نه دی زده
تیارو ته ستوري،
د سبا بریندو پېغلو ته
لمنې گنډم
او کړی ورځ سترگې په لار تېروم.
سترگې په لاریم
خو دڅه لپاره؟
نه پوهېږم!
وه چې زما تر سیوري هاخوا
دا دنیا نن څومره بڼکلي بڼکاري
درېغه!
له شرمه راته پاس
د کتو وس نه لري.

۲/۱۱/۱۳۷۰

کابل

لوی احمد شاه بابا ته:

د غمنو وږی

-۱-

د غمنو وږی زما د پگړۍ خانگه
د غمنو وږی زما د غرونو ژبه
د غمنو وږی زما د ماضي درمند
د غمنو وږی زما د سبا توره.

***

د غمنو وږی زما او بڼکو تکی
د غمنو وږی زما د موسکا پانه
د غمنو وږی رنگ د بڼا پېریو
د غمنو وږی زما دیار سندرہ

***

د غمنو وږی لمر د شپو د تیو
د غمنو وږی سیوری د غرمومي
د غمنو وږی وږم د سپرلیو
د غمنو وږی تن دشنو خپریو

***

-۲-

د غنمو وړی پاس پر شملې شین شو
طلایي تاج یې نسکور کړ له سرونو
د غنمو وړی شنه دویار جنده شوه
لکه سره وینه ایت د پاني پت شو.

***

د غنمو وړی توره د برېښنا شوه
د دښمنو ورېځو گېډې یې کړې خپرې
د غنمو وړی زما د غرونو باد شو
له هیبت نه یې زمو گیدرې راوړې.

***

د غنمو وړی وینه د غیرت شوه
په ککړو کې یې اورد ایمان پو کړ
د غنمو وړی زما دپلار شمله شوه
تیتېدل یې لکه ستوری چېرته نه زده.

***

د غنمو وړی اور شو پر نامردو
هره لوپشته یې تنور کره پر بگوو
د لمر بن یې له لویدیزې سیلی خپل کر
د شمال د باد ترخه ژبه یې پرې کره

***

د غنمو وړی ټول هېواد هېواد شو
د غنمو وړی ټول ولس ولس دی
د غنمو وړی زما د وطن هسک شو
چې تر غاړې یې د بلا لاسونه لنډ دي.

***

د غنمو وړی زما د پگړۍ خانگه
د غنمو وړی زما د غرونو ژبه
د غنمو وړی زما د ماضي درمند
د غنمو وړی زما د سبا توره.

۳/۱۱/۱۳۷۰

کابل

کښت

د زلفو شپې دې راوړې خونسکورې درنه نه شي
ته گوره هغه کړې و عدې نورې درنه نه شي
بلد نه يم په غېر کې د سپېڅلې گناه چپرې
دا شونې و چې روږدې دي سمسورې درنه نه شي
ما څښلې کله نه دي ساقې تور شراب په جام کې
ستا سترگې تکی سرې بڼې دي چې تورې درنه نه شي
کمځې دې راته دارکړه چې منصور شمه ژوندی شم
و پرېرم له هغې نه چې منگورې درنه نه شي
له ورېځو نه خیر نه شته کښت مو هم له سینده لېرې
سپرلیه! خو غوټی دی چې کمزورې درنه نه شي.

۱۴/۱/۱۳۷۱

کابل

عبدالباري جهاني ته (۲)

دهغه دشعر په خواب کې:

مادرته نه وي چې ياغي شو اولس؟
مادرته نه وي چې ژرېرې و وطن؟
مادرته نه وي چې نرېرې غرونه؟
مادرته نه وي چې وړانېرې و وطن؟

***

مادرته نه وي چې د کارغيو سيوري
تاج د شيطان شو لوټوي پرېستي؟
مادرته نه وي چې د حورو حسن
پرېمو پلوري، خرخوي پرېستي؟

***

مادرته نه وي چې دنن سندرې
غريبه او بنکه شوه په اور و سوه؟
مادرته نه وي چې ډيوه د سبا
ماته هنداره شوه په کور و سوه؟

***

مادرته نه وي چې هادرني لويته
د اور او وينو پر گودر زانگي؟
مادرته نه وي چې هاسپخلي تسبي
د خو لوليو پر تير زانگي؟

***

مايو زخمي تن د وطن ژړلو
اوس له وطن نه وطنونه جوړ شول
مايي لايو درد دواکړي نه و
اوس يې له هر تپه تپونه جوړ شول

***

تاويل مه ژاړه جوړېږي وطن
زه ويم چې نه يې ناخبر بنه يې
تاويل اوردي بيا گلان دي پسې
زه ويم له دې اوره بهر بنه يې

۱۵/۱/۱۳۷۱

کابل

وينې پر كاله

اوبنكې د شپبو كه د كلو وي په سر واوبنتې
لپه وي اوبه، كه په نېزو وي په سر واوبنتې
ټول عمر باران و، يوه شپه مورنه ونه لیده
پوه نه شو و د ژمي كه سپرلو وي په سر
واوبنتې
نه به وايي ژبه دغه گونگ زرگي شاهدي خو
لبنتي د كمخو كه توپانو وي په سر واوبنتې
خير كه مو سر لار د پنبو پل مو ژوندي پاتي
دی

خو ورځې كاني په قافلو وي په سر واوبنتې
ستري نه شوي غاړې زموږ اودا پخې چرې ددوی
وينې پر كاله د پنبنتو وي پر سر واوبنتې.

۱۸/۱/۱۳۷۱

كابل

بيديا

سپېره بيديا ده په کې پل د بنيادم نه شته
يو خو پېريان دي له پرديو غرو راغلي
بربنده پري، ناخي، ناخي
چې تياره شي بيا سينې پر خپلو ميندو سپروي
پر خواږه خوب پرېوزي.

***

د زهرو ونه ده ولاړه
پر بيزو ادې يې سيوري كړې
بيزو د زهرو پرگي خوري هره گړۍ ورځنې حمل اخلي
د ورځې د پرش، خلو پښت بچيان زېږوي
د ورځې د پرش، خلو پښت ځوانان شي
بيا قتلېږي

خو بيزو ادي پرگي خوري
او ليگا ده هره ورځ نوي بچيان زېروي.
پېريان گله پري
د بيزو ادي په وير او پر خواريو خاندي
چې شپه تياره شي
بيا سيني پر خپلو ميندو سروي
پر خواره خوب پرېوزي
سپېره بيديا ده په کې پل د بنياد م نه شته.

۱۹/۱/۱۳۷۱

کابل

گیله

زه دې د کومې بڼې ځوانۍ په خاطر؟
ستاد نیمګړې مینې
د سمسورتیا په هیله
پیالې په سر اړوم؛
او زه دې کومو مهربانو سترګو
ته شین غزل ولیکم؟
پیالو ته شونډې
د غزل زلفو ته لاس نه ورځي
کله چې زړه کې مې یې.

۲۲/۱/۱۳۷۱

کابل

شېخ

شېخ بې نغمې گډه پري
شېخ د جومات کړکۍ تر لې د واټونو د پوالو ته ناڅي
شېخ د خپل عشق د باکرې مور
له ټپونو نه شراب څښلې دي.

***

شېخ لکه سپينه پاغونده
بادونه يوسي،
بېرته راشي
او خپل مست سيوري ته ښه وځاندي
شېخ د کوکنارو گلان وټومبي په تورو څڼو
شېخ توره شپه شي
په غلا غلا د زليخا دمخ پورني پسې لاس غځوي.
شېخ بې نغمې گډه پري
شېخ د خپل عشق د باکرې مور
له تپونو شراب څښلې دي
شېخ تورو څڼو کې ټومبلي
د کوکنارو گلان.

۹/۳/۱۳۷۱

کابل

گري

گړۍ پېړۍ ده چې د نیمې شپې له ټکې څنې نه خوځېږي
ستوري سوځېږي،

شمعې مري،

د ترېمبولېونۍ د زنداني شېبو د ژوند خړې آينې ته ناڅي
کانه په لار کې د مېړيو د راتلو شېبو ته غوږ ايښی دی.

***

د دوو وروستيو د کمڅو پر سر سپوږمۍ بندي ده
او مساپرې پښې د غوږگو د کاله پر لوري لاره باسي

متې زخمي دي،

بې نوکانو گوتې څڼو کې د شپې پاتې دي
رونه د گلونو درنگونو تماشي ته ناست دی.

***

گړۍ زموږ د ژوند سپېڅلی او محکوم کلام دی

گړۍ، پېړۍ ده چې کره ملا سمولې نه شي

گړۍ غريبه

د پېړيو د سکون پېټې په سر گرځوي.

***

کانه په لار کې د مېړيو د راتلو شېبو ته غوږ ايښی دی.

رونه د گلونو درنگونو تماشي ته ناست دی

۱۴/۳/۱۳۷۱

کابل

پوښتنه

دومره قدری یادشي چې یوڅه خو دې په تله ووې
پوه نه شوم قسم دی چې تاڅه ووې ماڅه ووې
ټوله شپه رښتیا دې پټ د زړه کور کې ساتلی وم؟
یو غلچکی خوب و په کاله مې تېرېده ووې
ستا دنظر تندرته مې ټول خوبونه درمند شول
چاراته له ورېځو نه خبرد بارانه ووې؟
وینن وم که ویده وم خدای زده ډېرې مودې تېرې شوې
مینه دې له زړه وه او که هسې دې په خوله ووې؟
کړې مې وعده وه چې دې بیا په کلي نه درځم
هېره وه له مانه خو رینسو دگرېوانه ووې
وپوښته رښتیا ترې کوم مغل دې چم کې شته که نه؟
خومره سپکې سپورې مېلمان ته پښتانه ووې؟.

۱۴/۵/۱۳۷۱

کابل

داکلی، داوطن

کلونه تېر شول، ځواني مري
او درنگونو پسرلي
زموږ پر سوي او غريب مالت
گذرونه کړي.

ورمود ستري شپون
دڅپو په ځنگلونو کې نڅا ونه کړه
دتورو د بنستو د کېږد يو د وريو ژبې
بيا وچې شوي.

***

بيامو دکلي د چنارو
پر نيم سويو تنو اور بل شو
د شنو غنمود وړېنمين فصل کمځيو ته يې
رنگ بيا د لوگيو ورکړ
بيا يې د ستورو سره ټوکړي
د تورو وړېځو
د شيطان مريې ته وېنبله.

***

کلی، وطن
بیا د خپلیو دمپخونو جنگ کې ساه وباسي
کلی، وطن مو
د خو تورو تجمل ته
بیا له سره قربانېږي
هر قاتل یې
د زخمي ځان له هلو کو ځنې
لاستی د ((بېرغ)) اخلي.

***

زموږ سرونه،
زموږ وینې
د شنو چرسو اود بنگو هغه شني دانې دي
چې دودوي یې ((باباقو)) ملنگ
د غم اود ستړیا شېبه کې.

۲۵/۳/۱۳۷۱

کابل

جنازي

ورېخو د ستورو جنازي بنځې كړې
بيا پر دې غرو
د رڼو ستورو د نارنجو گلان نه ورپرې
رانه د سترو مساپرو پښو پل ورك شو.

***

هره شېبه مې ځوانې مېرې تندورنه وژني
هره شېبه د ځوانو مېرو جنازي بنځوم
خدای زده
دې لار کې چېرته روغه څپرې شته او که نه؟
چې راته غبر پرانيزي
خادر مې باد وړی دی !

۲۲/۴/۱۳۷۱

کابل

کلی - د پره

ماته دکلي مازيگريو ځلي بيا وخنډل
دمرورو وړمو پېغلو مې د شونډو جل وهلي پانې بيا بڼکل
کړې

کلی مې بيا لکه د وينې د زرگي پر فصل وبهېده.

***

د پلار هو جره لکه کنډ کپر پرته ده

نور ترې د سترو بزگرانو د چلم دودونه نه راخپري
نوريې انگړکې د ښاغلو مساپرو د خپليو د گل مېخو نښې هم نه شته
له ماتې ملايې نرېدلي د سنځلو نازولې څنې
اوپلار يوازي دکابل په هديرو کې مساپر پروت دی.

***

بيا مې دکلي د اذان اواز له خوبه وينس کړم
اذان پر کلي باندي خور دی خو په غږ کې يې هماسې
د سپين زيري ((بلال)) سوز نه شته (۱)
ټول د پکول شاته لمونځونه کوو
اود جومات محراب له مانه د ((بلال)) سپينه پگړۍ غواړي.

***

کلی هماسې له دېرو ډک دی
دکلي لارې د زلميو تر درنو درنو گامونو لاندې ساه اخلي
خو گودرونه پښه پښه دي
دکلي پېغلې انگېرونو کې د نيا زړې خرخې تاووي
اوزه لگيا يمه د پلار زړه دېره چلوم.

۱۸/۲/۱۳۷۱

۱- د شاعر منظور مشر تره مشهور ديني عالم مولوي عبدالحي
دی.

گلونه

کرلي مي جانان دي په اورونو کي گلونه
زه هسي لټومه په گلونو کي گلونه
زاهده رانه کپري چي مابنم کي قضاگانې
ليدلي مي د زلفو مابنمونو کي گلونه
ورمي وي نابلدې د کمخيو له غرونو راغلي
زرغون مي شول دکلي په خوړونو کي گلونه
هرگوت سره گلاب شي تکي سري دپيالو مورگي
جامونه په گلونو کي، جامونو کي گلونه
په شونډو کي موسکا خويوه وکوه جانانه!
سپرلي شه غوره مي په زخمونو کي گلونه.

۲۵/۷/۱۳۷۱

کابل

د ((آدم)) وصیت

زه ((آدم)) یم، زه ((آدم)) یم
له جنته شرل شوی
پر دې ځمکې بادشاه شوی
ورور دې ورور پرکاني وويشت
نازولی زوی مې مې شو.

***

زويه! زکاله پوره شول
يو خو ورځې دې مېلمه یم
خو خبرې درته کره
نن به یم سبا به ځمه.

***

دغه سپين مزی در واخله
د پستو پستو ورېنمو
پکې حک مخ د نبیانو
د جمله ووبادشاهانو
پرېستو وودی اودلی
له جنته دی راغلی.

***

خو وېسته زما د ږيرې
او همدا جنتي مزی
په يوه تابوت خوندي کره
ورته جوړ قفل او کلي کره

خوچې ته او دنیا ده
پر د بنمن غلبه ستا ده.

***

دا گوتمی مې هم درواخله
ورته و به نښې لارې
دا ((میمون)) اس مې هم ستا دی
ورسره برېښنده توره
هر بری د ستا بری دی
هر زورگیر د ستا مریی دی.

***

زما نښې د ستا نښې
زما لکړه ستا لکړه
زما لاره د ستا لاره
زما چاره د ستا چاره
خو وروستی خبره واوره
وینه توی زما د زوی کړه
دمظلوم زوی په بدل کې
زویه څه ته هم قاتل شه!
د ((آدم)) د غاړې گل شه!

۲/۹/۱۳۷۱

کابل

د احمق په لټون

اور بدلې مې کیسه ده خدای زده کله
له ملانه، له عامي نه که له بله
يو سپين زيری چې يې وخت د ځنکدن و
په هونسيارو کې هونسيار او عزتمن و
خپل زامن يې کرل پر ځان باندې چاپېره
وې خبره درته کړم چې نه شي هېره
خه يې چې شته نیم يې په ما پسې خيرات کړئ
خه وېش، خه يې پخه او خه يې سقات کړئ
نیم يې ورکړئ دکوم ځای نامي دله ته
کوم احمق، نادان، رذيل، حرامزاده ته
چې په نوم د حماقت تر څوک بر نه وي
دغه نیمه برخه ټوله دې دده وي
سړی مړ شو د خيرات کتوې بار شوې
گېډې ډکې شوې د دار او د نادار شوې
زامن ټول شول مصلحت يې سره وکړ
د احمق سړي لټون ته يې زړه بنه کړ
وې فرض کړی موبابا پر مور د ا کار دی
پسې گرځو په دې بناړ که په بل بناړ دی
گوندي وي چې په دې کار کې کوم حکمت وي
د سپينزيرو خو په نیکو مصلحت وي

زامن لاپل نیمه برخه یې تر ملا کره
په شپو شپو یې خپل زاړه کلي ته شا کره
د احمقو یې څار لسه هره لاره
پسې تلل له یوه بناره تر بل بناره
لټوه هغوی احمق چې بنه شاخدار وي
احمقان خو گنې هر چپرته بسیار وي
خو شاخدار احمق هېچرې پیدا نه شو
خو چې سړیې د پایتخت پر کوڅو وشو
دوی له ورځو یوه ورځ لیدل په بنار کې
چې راجوړې دي مېلې په هر بازار کې
هرې خوا نه راټول شوي بنه ځوانان دي
څوک یې پېغلي، څوک زاړه، څوک هلکان دي
دچا شونډو کې موسکاوې دي غوړپرې
څوک تندي پر زنگنو وهي ژرپرې
یو خوا ساز دی، پایکوبي ده او خندا ده
بله خوا چغې دي نارې دي او ژړا ده
چا کره شمله پر سر ایښي خونې کړي
چاله برېتونه تار ایستی زبوني کړي
ورونه گرځي په مېلو کې هورې دورې
دوی لیدل هغه کاني چې نه وي چپرې

دوی لیدل چې د مېلې په هغې خوا کې

تخت ځلېږي د رنگونو په رڼا کې
په کې ناست یو عزتمن سړی دی گوره
چې ورپېږي پرې گلان له هره لوره
طلایي تاج یې پر سره لکه دلمردی
تیارسی ورته سردار دی که لښکر دی
جوړ ټولگی ورته ولاړ دی د ساقیانو
بنکلي پېغلي او په کې دي د زلفانو
دمپلي پرې بله خوا بله کیسه ده
دوی لیدل چې هلته بله هنگامه ده
دوی لیدلو یو سړی چې عزتمند دی
له یوې پښې له ونې نه څوړند دی
څوک یې سر وهي په سر څوک په سوکانو
نه زړه سوی د جنکو نه د ځوانانو
له ماشوم نه هم خیرات د خپل سر غواړي
خو وهي په کې هر څوک د لاس سو باړي
د سپین ږيري زامن ډېر ورته حیران شول
بیا په لټه د دلیل اود برهان شول
له یو چا ځنې یې وکړل تپوسونه
چې رابښیه د خدای پار دی د لیلونه

د یوه مویلي د موره هرکلی کړ؟
اوله بل ځنې مو جوړ د کوڅی سپی کړ؟

وی هغه چې اوس د تخت پر سر مستي کړي
پس له دې نه به پر موربه پاچاهي کړي
او دا بل چې تالییده سر په ژړا و
یو ساعت مخکې زموږ پر سر پاچا و
مور دنوي هرکلی کړو څه چې غواړي
بیا چې زور شونو وهو په کې سوباري
د بابا زامنو ووي چې مو و موند
ها احمق چې مویه ټول جهان که نه موند
د شاهي په باغ کې ناست نه گوري مني
بنه پوهېږي د سبا سوباري ويني
نیمه برخه د بابا یې رابهر کړه
بیایې ټوله د بادشاه په لاس کې ورکړه.

۷/۱۰/۱۳۷۱

کابل

بادشاه او معشوقه

تېره هېره زمانه کې يو بادشاه و
نازولی په هر ملک ددې دنيا و
خدای ورکړې دبدبه دتاج او تخت و
په هر خای ورته گونده او بنه دبخت و
خزانې يې وې د شتو وتې له شماره
هر خزان يې بنایسته و له بهاره
نه کمی و د لښکرو نه د زرو
نه کمبود په کې د مینځو او نوکرو
شمار يې نه و په حرم کې دبیبیانو
نه د بنکلو معشوقو نه د ساقیانو
هر محل يې د دنيا پر سر جنت و
رب ورکړی له ازله دا عزت و
د بادشاه په دلبرانو کې یوه وه
چې په ټولو کې بنایسته لکه ډیوه وه

لکه حوره هسې ټکلې نازولې
ته به وایې له جنته وه راغلي
چالیدلی داسې حسن چپرې نه و
ډېر شاهان یې په لیدو پسې رانده وو
د بادشاه ټوله هستي ددې هستي وه
د شپې ورځې پایکوبي وه بدمستي وه
دغه نورې معشوقې، نورې بیبیانې
ورته ټولې د پښو خاورې وې خوارانې
یو وپښته ددې او دا ټوله دنیا
بدلوه کله دداسې عشق بادشا
یوه ورځ یې په شپو د بدمستي کې
د خوندونو او رنگونو په ځولۍ کې
سرې د ناز شونډې راپرانېستي ادا ته
خو خبرې وې چې ویې کړې بادشاه ته
وې پلانی حاکم دې ډېر درته خاین دی
ته پوهېږې نه خو ما ته مبین دی

***

چې خېمه د مستی ټوله شوه سهار شو
دمظلوم حاکم تیارې خونې ته لار شو
پس له خو ورځو پوښتنو احوالونو
پس له ډېرو تحقیقونو، تپوسونو
شوه معلومه چې تقصیر د حاکم نه دی
تش تومت د معشوقې د ترخه زړه دی
پس له هغې بادشاه ډېر ورنه خفه شو
سلطان لارو درباریانو ته جرگه شو
وې که څه هم ډېر پر دې ښکلي مین یم
خو والله چې پر هغې پېښې غمجن یم
زه وپرېرمه که بیا هم داسې وشي
خدای خبر چې ددې ملک چارې به څه شي
درباریانو ورتنه وویل سلطانه
نور یې مه مننه خبره عالیشانه
بادشاه ووي ناممکنه ده ملگرو
چې ځان منع کړم دهغې له خبرو

***

یوه شپه بادشاه دربار نه رابهر شو
معشوقې سره ملگری په چکر شو
پر بېړۍ سواره روان وو په دریاب کې
معشوقه یې کړه گوزاره په تالاب کې
معشوقه لاره خوراویې د عشق بل کړ

لگېدلی د بادشاه پرتش گوگل کر
بیا بادشاه شپې پر اوښکو لنډولې
اوښکې څه چې یې سرې وینې بهولې
بادشاه هسې خواروزار او تورکمندشو
چې گوزار د عشق او مینې له سمند شو
درباریانو ورتنه ووې ای امیره!
ای زموږ د سرو سیوریه ای زهیره!
اوس چې مړې ورپسې ولې دې غرقاب کړه
خپله مینه دې لاهو په دې دریاب کړه
بادشاه ووې ورتنه ای عالیجنابه
زه خراب ښه یم نه ملک خانه خرابه.

۲۹/۱۰/۱۳۷۱

کابل

پر قبر مې

ما مې دا خپل قبر په سترگو وليد
قبر،
زما د سفر نوې بېرې
د وچې ځمکې سمندر کې غروي د مسا پرو مسا پرې شپېلۍ
او قبر کښونکي
سترې سترې رانه پښو ځنې خپلۍ وباسي.

***

بربنډې پښې، سپينې جامې پر غاړه
زه مې دخپلې جنازې پر سر ولاړيم
د ملا غږ ته مې غوږ نيولی
چې بلوي مې پر گناه د ثوابونو خراغ
زه ورته سرې سترگې ژرېږم
وايم درواغ دي
ملا مه بې وايه!

***

له کور او کلي نه مې ساندې خپرې
ادې د زوی چيغې وهي
بچيان د ادا بېرته له خدايه غواړي
د چاپه خوله کې چېرته نه شته چې شاعر مړ دی
او دلته زما په جنازه کې
يو شاعر

خپلې مېرمنې سره ناڅي او سندرې بولي.

۵/۱۱/۱۳۷۱

کابل

بزگر

څنگه سرې ډلې په سر واخيستم؟
زما دلاس د خولو فصل نه يوشين بوتې راپاتې نه دی
چېرته يو ژېړ وږی هم نه شته چې بې پاس پر پتکي کېدم
له گودر ځنې په برېتو کې موسکې تېرشم
په مخه لار شم، شاته وگورم
پر بنکلي اشنا بيا د يوې بلې وعدې زېږی وکړم
ډليو څه ونه کړل؟
بزگر لگيا دی تر خپلې
لور سره خبرې کوي
بزگر ژرېږي
او وريو ورته غوږ نيولی.

۲/۱/۱۳۷۲

لغمان

بنگريواله

بنگريواله توري بيا پر کلي راغله
بنگريواله شرنگ پر ولو،
دنيايسته رنگونو خانگه
بنگريواله زموږ د کلي
د زلميو د ((طالعو)) د نازکې غوټۍ وږم
بنگريواله زموږ د کلي
د پېغلو تود اختر د شپبو زېږی.

***

بنگريواله توري راغله
رنگه بنگه ساه نيولې
په پستو پستو زگېرو و يې
د هر کاني تپوس وکړ
خو زموږ د کلي لارو
د پرديسې بنگريوالي
تش د خولې سلام وانه خيست
وي يې: هو! رښتيا زړه شوم

دغو سترگورب وهلو
خدايزده چپرته
بيا پرکومو نابلدو کوخو سر کړم؟

***

بنگريواله توري تم شوه
حک حيرانه پنبېمانه
بنگريوالي په لستونې
دبنو دورې جارو کړې
هر دېوال يې ددې کلي
له خواړه نظره تېر کړ
وې يې: نه، کلی همدا دی
دا کوخې هغه کوخې دي
خو حيرانه يم چې څنگه
نن مې پل په کې پردی شو؟

***

بنگريواله رنګېدله، بوګنېدله
چې له لرې زموږ د کلي
پخوانۍ بناړو بنکاره شوه
يو اشنا سلام يې وکړ
اودانه يې دانگورو
د بوډۍ په خوله کې ورکړه

وي يې: څه نو بنگړيوالې
څه ورځه پر مخ دې بڼه شه
اوس نو هغه کلي نه دی
اود بنگړو مړوندونه
ډېر کلونه شول چې پرې دي.

۱۱/۱۳۷۲

غیچ

...خویو تریخ د زهرو جام دی
نه څه سره لري نه سپینه
نه یې رنگ شته
نه یې خوند شته
نه یې پاتې شته نه مړینه.

***

عجیبه دالی یې راوړه
پر بنټو، د جنت حورو
شپېلوي راته هډو کي
قتلوي سر توره مینه
سین د زو و دی ترې څاڅي
وریتوي د زرونو وینې

***

اوس پوهېږئ؟ څه یې وکړل؟
ها لوبگرو د باغونو؟
یوه و بنوده په گوته
بل یې دل کره پر غاښونو.

***

اوس یې غیچ له موربه اخلي

ږدي مو ژرندې پر سرونو
ورشه غوڅه دې کره ونه
راشه وادې خله غنمينه
نه يې رنگ شته
نه يې خوند شته
نه يې پاتې شته نه مړينه
قتلوي سرتوره مينه
وريتوي د زړونو مينه
...خويو تريخ د زهرو جام دی
نه څه سره لري نه سپينه (!)

۱۲/۲/۱۳۷۲

لغمان

بناپڙي

د غره په لور په څو که گورئ
چې د ستورو د هيليو تر بنه کولاندي
زما دميني بناپڙي ناسته ده
چيغې وهي
تندي اخیستي پري باران نه ووري
په تور وړبل يې
د چندنو پاڼو اورواخیست
غزل وسوځيد.

***

څومره درنه او پښتنه ده اوښکه
اوښکه دزړه له نازولي کوره راغله
زما په لپو کې راپرېوته

اوزه لگيا یم لوړې څوکې ته
په لپو کې اوبه خپرېوم
څوکې ته ورسم نږدې شم
بیا د ځمکې تل ته ولوېرم
اوبه اوبه شم
بناپېری تنده وژني
اوزه اوبو وړی یم!.

۱۲/۲/۱۳۷۲

سیلانی بلبلی

سیلانی بلبلی لاری
نورد باغ د خوب په سین کی
د بلبلو سرود نه شته
د شنو چیغو تصویرت دی
نورد باغ د سرو گلونو
د بلبلو د سرو شونډو
نازولې مینه مړه ده
نورد پانو پر کمخو
سهارونه د سپرلیو
چپرته پر خې پر خې نه شول
(سر له سره پالنگه هسک کره فتح خانه
لویه خدایه، سیلانی بلبلی والوتې له باغه.)
سیلانی بلبلی لاری
نور پر اس د تنگیالیو
د پگریو د شملو
د لوړو لوړو
اسماني غرو پته نه شته
نورد برېتو پر سرونو

هغه تاوه
د پښتون
اسرافيلي شپېلۍ كنه ده
نور هغه ډگر مات شوى
او پر غاړه د پرديو
هغه مستې
سپينې تورې لښتې نه شوې
(را بيا) (بله نار ه و كړه :
(سره له سره پالنگه هسك كړه فتح خانه
را بيا گلې پونده ورته كړه سپره شوه) .

۳۱/۳/۱۳۷۳

كابل

روږده

زړه شړلی یم له کوره اور مې بل دی په کاله کې
لږ مې پردې ږده چې ویده شم ستاد زلفو په ځنگله کې
سترگې ستا سترگو کې لامبي ملامت راباندې مه کړه
تنده کله ماته شوې د کبانو په ویا له کې؟
ماد مات زړه له هر شرنګه د شنو چیغو مالت جوړ کړ
نه دي نوم وځي له زړه نه، نه مې شپه کوي په خوله کې
د سینې پر باغ دې تلم ستاد سینې قراول تم کړم
اوس نو پرې چې مې زندی کړي ستا د غاړې امبله کې
چې په پټه دې خوله را کړه تا په خپلو لاسو غل کړم
نن ستړی وې سبا درمند روږده داسې کوي غله کې

۳/۴/۱۳۷۲

کابل

تنده

د فردوس د عيش كوربه دى
غرقوي دنيا د تركو
خولا تشې مړۍ غواړي
د سوالگر ساړه نغري نه.

***

د سوما جامونه لاس كې
زموږ دوينو لامبوزن شول
نه سپرې، نه ماتېرې
دمرو شومانو تنده.

۲۱/۴/۱۳۷۲

كابل

زما د دوه ويشت کلن ځوان وراړه شفيق الله متين شهادت

ويرنه

خلکو گورئ چې پر کور مې د غم اور لکه غر پر پوت
د فلک خونړی لاس مې لکه تبر پر سر پر پوت
هر يو کانی موقاتل شورا ته بېل بېل پر در پر پوت
د سرو وينو په کاله کې بيا د وينو گودر پر پوت
څه درانه چنار ته ناست هم د مرگي پر خنجر پر پوت
يو روڼ لمر مې د کاله و، سهر و خوت سهر پر پوت
مرگه څومره گناه کار يې وړانوي د عزت کلي
له بې پتو ځنې تېستې ږنگوي د عفت کلي

***

خدا يه څنگه به شم صبر څنگه اور مړ کړم په زړه کې
زېږېدلی يم لويېږم دا دوير په زنگانه کې
چېرته اور چېرته توپان وي راته سم ووري کاله کې
غم زما د کور کوربه دی، مرگ مې ناست په دلانه کې
نه په غېږ کې د نيا لوی شوم نه په غېږه د نيکه کې
پرون پرې د پلار مری شوه نن ساه قتل په وراړه کې
څه د غم په ورځ پيدا يم څه د غم په ورځ به مرمه

لوييه خدايه لوييه خدايه! دا شه يممه دا شه يممه.

***

ټول کهول مې جار جارو وای خو ((شفیق)) راته په کور وای
دا زلمی ستوری د کور مې د نیکه پر درگاه خور وای
تل د قام د پگړۍ گل وای د تېر د پت انځور وای
غم یې تل زما پرسرو وای دا د ژوند پر نیلي سور وای
دده درد وای زما مرگ وای دده کور وای زما گور وای
زما خونه وای خرابه خو ودان نغری د ورور وای
تولعنت زما په غم شه زه یې زور کړم دی زور نه شو
کال په کال رانه کښت رېبې خو وړ سترگی دی مور نه شو

***

لایې سیوري ته ناست نه وم ځوانیمرگ شو بهار و سو
سم چې گل جوړ شو شلمې ته، شمله و سوه گلزار و سو
چې راخوت د سهار ستوری، ستوری و سوسهار و سو
هغه پنگه ځواني و سوه هغه دنگ دنگ سپېدار و سو
څارېدې چې ورنه بڼکليې ها د بڼکلیو سردار و سو
گلالی لالی مې و سو، وطن و سو څېد بڼار و سو
پر هر سرباندي اوربل دی سردې پورته کړه ((شفیقه))
پر مزار باندي دې سوځي له (یمینه)) تر ((عقیقه)).

***

وروره ته خو د گور نه وې ستا ځواني د گل ځواني وه
ستا بڼایست د گل بڼایست و، ستا ثاني د گل ثاني وه
ستا د خولې د تکبیر چیغه ددې کلي وداني وه

ته دسرو يا قوتو کان وي خو وطن کي ارزاني وه
ورورد ورور په لاسو وژني دلته دا مسلمانې وه
دلته داسې ناداني وه، دلته داسې ناداني وه
مگر ته يوازې نه يې دلته دنگ غرونه قتلېږي
دلته سيند پرچرو وژني دلته ټول وطن نړېږي.

۲۲/۴/۱۳۷۲

کابل

داسې لور داسې لوونه

وربځې بيا لامبي پراور ووري پر گلو
دا زلمی سپرلی خو نه دی د سوځلو
له اسمانه د سکروټو غر را پر پوت
سوځوي مې بنکلی کلی د سنځلو
بیا د گلو د حیا پر ناموس جنگ دی
خانگې سترې شوي د ځان پر قتلولو
د باغ سپین مړوند ربلی دی اغزیو
پرې بې نه بنود چپرته جوړ گربوان د گلو
د سیندو نو مست او بنان و سول له تندي
د هیلو پېغلي بیا لارې له کلو
د سپورمې پر وربل مري غونچې دستورو
لمرد ځان جنازه وړي پر خپلو ولو
موج دوینو گلان و کول سپرلی شو
څه حاجت شته؟ د گلاب اود سنبلو
بیا لنده نه شوه ډوډی د ((عیسی)) جام کې

پاتې نه شول هغه سره شراب د خنبلو
د پيالو پر شرنگار يو ويده وينن نه شو
نه ساقې شته نه کنډول د کرنګولو
يوې شمعي د شپو د پو پرتندي ونه ويشت
يو پتنگ نه شته لمبو کې د لامبلو
دا ويدي سترګې د بن پرې رنې نه شوې
چيغې پر پوتې رانجو کې د بلبلو
فلک اور پسي اخیستی ستړی نه شو
د دې مستو چټو ستورو په رېبلو
نازولې غوتې نه شوې په کې بلې
تور لوګي دي چې ټيکري شول د ورېلو
د ماتم ډمو بنگري د بنکومات کرل
غوڅوي ورنه نکريزي له منګولو
په پرهر زړه مې لاس مه وهه جانانه
دا خوسا لوپته نه ده د کنډلو
زرغون شوی چم په چم برسات د اوښکو
قتل شوي موسمون نه د خنډلو
دا چمن چمن وطن دار ته بس نه شو
نه يو شين ډډ د چنار شته نه د ولو

مني بيا ورته له سره سيخان سره کرل
دالاه دي له ازله د داغلو

ددې خوارو پر قسمت به باران نه وي
چې لمبې ووري په كورد جل وهلو
يو پرې شوی رگ مو بنځ لكه تاك نه شو
يو سر نه شته په دې بنار كې د بنندلو
نه د عقل پر اس سور نه ليوني شته
نه شته ژبه د زنجير نه دويلو
خه ايرې د بې قدرۍ ورباندې شنې شوې
دا درنې شناختې خو نه دي دكتلو
ددې كلي بناريان مړه له سره وژني
غشي ولي بيا پر زړونو د بسملو
نه يومت د تيارو جنگ ته چپرته پاتې
نه يولاس د خپل گربوان د خپرولو
د لمبو ترخېمو يو ((ابراهيم)) نه شته
پيدا نه شو يو ((منصور)) د دارختلو
بيالو بدلی دی ((رستم)) د ((شغاد)) شاه
ک
لاره نه شته دې گړنگ نه دوتلو
نه بې گرد په تورو د بنستو كې د اس شته
نه نارې د شهسوارو د دانگلو

بيايوشين زمري دې غرونو كې لوی نه شو
يوه تشه جنده نه شته پر مورچلو

د شنو چيغوله كاروان سره سفر دى
ژبه نښتې په تالو كې د غزلو
سرله تورو خاورو پورته كړه
((خوشــاله))!
لا خو غچ د ((هجري)) پاتې پر
((مغــو)).

۹/۵/۱۳۷۲

كابل

نه جام، نه خادر

خو تور سرې

خو سپين سرې

((يو خو اوښې))

((خو پسونه))

خه غريب سترې كاروان دى؟

باد راوړې پانې رېږدي.

***

((قاف)) لمبو پرسر اخیستی

بنا پېرى، شوې مسا پرې

خداى خبر دى چې به دمه

بيا پرکومو غرونو کېږدي؟

***

خنګه رنګې ميکدې دي

خنګه ښکلې شونډې سوځي

جانه بيا به دې ساقې شم

((که مې غم د ډوډى پرېږدي)).

***

نه ترانګې د کېږدى شته

نه خپلی، نه خادرونه
لوتوي د جام ناموس مې
پر شهیدې پگړۍ پنبې رډي.
***

خو تور سرې
خو سپین سرې
(یو خو او بڼې))
(خو پسونه))
خه غریب سترې کاروان دی؟
باد راوړې پانې رېږدي.

۹/۷/۱۳۷۲

کابل

سیوری (۲)

ماخو ټول عمر له کوچیو سره مینه کړې
کوچی لوگی،
کوچی بادونه،
کوچی پېغلی
او کوچی کېږدی.
ماخو ټول عمر له کوچیو سره مینه کړې

***

- کله چې باد
زما دکور پر رږدلو او خټینو بامو
د خپل ناپایه منزلونو سفرونه وهي
زه ترې مدام
د خپل ورک شوي سیوري
د ټوخي غږ اورم.
- کله چې
زما د شوگیرو د تورو غرونو تر شا
د خوب کوچی
زما د سترگو په رڼې کېږدی، راپېښه وکړي
زه دکوچیو د کاروان
د هغه مست

خو ددې ستړي اوبس
د غاړې له زنگونو ځنې
د خپل ورک شوي سيوري
ستړی غزل اورم.

- کله چې

د کوچي پېغلې د رنگين وربل ما بنام
اود کمځيود غځېدلو غرونو شپو ته گورم

زه ترې مدام

د خپل ورک شوي سيوري

د پرهرجنو وینو

د شنو غوتيو شين سلام اورم.

- کله چې

تر ستړيو ستړيو منزلونو وروسته

د هغو دنگو غرو تر غاړو

د وړو وړو وړيو

د خدا تمځايونه گورم

زه مې خپل سيوري وينم

چې ورته لپو کې اوبه ورکوي

او له شنو سترگو يې ستړيا وې مينځي

ما خوتول عمر له کوچيو سره مينه کړې.

***

ای د بي نينو

اوبې كوره شنو بادونو په خپر
زمورډ كوچيو
لالهاند كاروانه!
- اى ددې دنگو دنگو غرونو
او د لويو دښتو
په سپينو سپينو او سپېڅلو پيو
رالويه شوې كوچى!
- اى ددې غرونو د خپريو
او چندرو دباغونو
پر لندو لښتو ويده كوچيه!
- او اى د غرونو د شپونكيو
د شپېليو په وزرونو كې
راتاوې كېږدى!
سيورى مې بېرته راكړئ!
زه مې يوازې د غم غر
او د خداوو جنازې
پر خپلو سترو
او بې كسو اوږو نه شم وړلاى
سيورى مې بېرته راكړئ!
زه پر دې ارتې او پراخې نړۍ
ايكي يوازې
همدا سيورى لرم

سيوري مي ٻيڙه راڪري!

***

ما خو ٽول عمر له ڪو چيو سره مينه ڪري

ڪو چي لوگي،

ڪو چي بادونه،

ڪو چي پيغلي

او ڪو چي ڪپردي

ما خو ٽول عمر له ڪو چيو سره مينه ڪري

۲۶/۸/۱۳۸۲

لغمان

مېرمني ته ليک:

کورمې

شپې شي، شپې ومري
اود ورځو اونبې بيا وزېږي، بياقتلې شي
خوزه ژوندي يمهد شپو، ورځود قتل انتظار ته ناست يم
ويې څنم، ويې خورم،
گړي، گړي ويده پاتې شم، بيا پاڅېږم
پورته شم، بيا يې وڅنم، بيا يې وخورم، بيا ويده شم
شپې شي،
شپې ومري،
اود ورځو اونبې بيا وزېږي
بياقتلې شي.

***

زما د څانگې بيخ وهلي گلان لارل
چې د بنکلي مشرق زلفونه
په څنو کې د لمر بنکلي گلونه کېږدي
اوزه يوازې د پنجرې په څنگ کې ناست يم
له خپل ځانه سره ((گاتي)) کوم
کله نانځکو ته لمنې اوبم

کله انگړ کې له خپل سیوري سره پاڅم په ((موسیو)) سر شم
خو د ((موسیو)) چم مې هم نه دی زده
کله د خدای له وېرې پاڅم
ستا لمن مخې ته واچوم پرې لمونځ وکوم
ستړې ستومان شم پر لمونځونو
خو لمانځه نه وروسته
خولې ته دعا نه راځي
خدای ته دعا هم پښتنې ژبې ته سوال بنکاري
او زه د سوال او د سوالگر له نامه کرکه لرم.
شپې شي،
شپې ومري،
او د ورځو او بڼې بیا وزېږي
بیا قتلې شي.

***

زما د کور بڼا پېرې تللې د مالت د کوه قاف په سفر
نور مې د کور له دېوالونو نه
د عطرو گلان نه ورېږي
هره شپه
د سرو گلونو د غوتیو د عطرونو پر ځای
د ورورد چرسو او د شنو بنگو دودونه څښمه
څوک د ډوډۍ پر سر لگیا دی
نامینځلی لاس گولی تاووي

بل د يو بل د خولې مړۍ شماری
بل پخلنځی د شنو نسوارو په شنو لارو ډک کړ
نور ددې کورد عادتونو په بنسټه کې خپل مخ نه شم لیدی
بناپېری، بېرته راشه!
گلونو راشئ!
زما تشه خانگه بیا ډکه کړئ!

۳/۱۰/۱۳۸۲

کابل

غزل (۱)

منم چې وطن وړان شو مگر وړان نه شو دا غر
اسمان يې په سر کېوت خو ستومان نه شو دا غر
حاجت څه د بېرې شته دا مې کلی دا مې کور
خبر دې چېرته نوحه په توپان نه شو دا غر
هر کانی يې رهبر دی هره پرځه يې قیام
بې تورې بې شملې نه شو حیران نه شو دا غر
ورېرې دې اورونه پرې دا غاړه دا يې سر
سوزېرې خوله هوډه پنبېمان نه شو دا غر
قربان يې شم له ضده چې يې هېڅ نه کړو بدل
هماسې چې افغان وبل افغان نه شو دا غر.

۳/۱۲/۱۳۸۲

لغمان

رحمان

وچې خاورې نه بهر شو
هومره لوی شو لکه غر
هغه روند سترگې پیدا کړې
هغه گونگ شو ژبور
په بې پوندو پښو گرځي
دا سپوږمۍ ده که دا لمر
لویه ځمکه یې پیدا کړه
هسک په تله برابر
دا شنې ونې دي که خانگې
ورته ټولو ایبسی سر
هر څه پرمخې پراته دي یادوي نوم د رحمان
تاته چا وې چې درواغ دي نعمتونه د سبحان؟

***

څوک يې جوړ کړ له کودرې
څوک يې پاڅوه له اوره
څه خوږې، تروې او به دي
څي بهېرې لور تر لوره
تکه شنه هره دانه ده
هره ونه يې سمسوره
لکه غرونه بېرې گانې
په دا شنه درياب کې گوره
څوک پيدا کړي څوک فنا کړي
څوک تر کوره څوک تر گوره
يا خو وباسي له سينده مرغلرې او مرجان
تاته چا وې چې درواغ دي نعمتونه د سبحان؟

***

وخت د تلې رانږدې دی
نه بقا شته نه مهلت شته
که پېرې دی که انسان دی
نه يې زور نه يې همت شته
بې لوگيو سرې لمبې دي
نه آرام شته نه راحت شته
دا اسمان به چوي له وېرې
داسې غم داسې هيبت شته

له اسمان او ځمکې ووځه
که دې توان که دې طاقت شته
چې کرل دې اوس یې رېبه دا ده ورځ د امتحان
تاته چاوي چې درواغ دي نعمتونه د سبحان؟*

* دا شعر له سوره رحمان څخه په الهام ویل شوی دی.

۱۴/۱۲/۱۳۸۲

لغمان

سیند

پېړۍ یې تېرې شوې هونبیار نه شو
چا وې د کلي سیند مهار نه شو؟
زه به رسوا کړم بې تنگي د خپو
که جاله وان راته په قار نه شو.

۶/۱/۱۳۷۳

کابل- ماهیپر

کرونده

ځمکه هېڅکله د سینې د سر شین شوی نازولی زړی نه هېروي
زړی هم مور غواړي.

***

باد ددې غره له تالا شوي کلي راغی
زموږ د بڼکلې کروندي په سپینو تيو کې یې پی وچې کړې
زړي له لوړې مړه شول
او زه تنها پاتې شوم
د کروندي پر وچو تيو د ماشومو شهیدانو سرې جنې شني شوي
کرونده بوره شوله
کرونده زړه پر شا پرته ده
د اسمان د مور پر سپینو نازولو بچو نارې شیندي
کرونده باد نه دا د خیرې لمن پور غواړي.

***

کرونده ژاړي راته چیغې وهي:
زویه! فقیره او ناکامه شومه
سبا به سره اورونه مړه وي
او د کلي دغه سوړ تنور به ژاړي
او له لوړې به مري
لاړ شه! د بلې کروندي د سینې زړی شه او وغورېږه
زه به دې هله مور شم

چې ھا بزگره او نهره پېغله راشي راته وځاندي
او ووايي چې ای مورې!
دادي نن بيا مړه شوم
وچه ډوډۍ مې بيا له لارو سره تېره کړله.
***
تنور لگيا دی رانه اور غواړي.

۱۵/۲/۱۳۷۳

کابل

کچل

یو سړی نوم یې حسن د کونډې زوی و
د کچل په نوم مشهور پر کلي، کوی و
پیدا کړی رب تنبل او هم بېکار و
همپشه به دی د مور پر اوږو بار و
یوه ورځ یې ابی ویوسته له کوره
څه په چل، څه په تدبیر او څه په زوره
کچل لاره له خپل بنار ځنې بهر شو
تر هغو چې پر یوې دښتې برابر شو
خوار او سترې یوې ونې ته دمه شو
چې له لرې یو ټولی ورته ښکاره شو
یو هجوم و چې پرې راغی د مچانو
سره جگړه وه چې پرې جوړه شوه یارانو
کچل دم ساعت پر ټولو بریالی شو
له غروره هسې مست لکه زمري شو
بیایې ولیکل پر غټو تورو باندي
چې ویده و د هغې ونې دلاندي:
(شل مې مړه، سل مې زخمی، سل مې ازاد کړل
دښمنان مې په یوه گوزار برباد کړل))
په دې وخت کې یو لښکر چې د سلطان و
پر همدې لاره په کوم مقصد روان و

دوی لیدل چې یو سړی دلته ویده دی
او ترپاسه یې یو لیک په ریپده دی
لیک یې ولوسته لښکر ورته حیران دی
وې یې دادی چې رښتینی قهرمان دی
لښکر و خو خپد په مندو خپل سلطان ته
وې یې راشه شاها! گوره پهلوان ته
سل ازاد، سل یې زخمی، سل یې وژلي
اتلان نه شته ترده چې مور لیدلي
ددې شاه چې له بل شاه سره جگړه وه
د بري او ماتې وېره ور سره وه
په لیدو ددغه خوان هومره خوشال شو
ته به وا چې د بري یې شین نهال شو
حسن راغی د دربار د غاړې گل شو
د عیشونو تود باران ورباندې تل شو
بله ورځ هغه د جنگ چغه خپره شوه
اول ټولونه حسن باندې ناره شوه
د جگړې کالي یې واغوستل کچل ته
اوس یې بیایي د مېراني تود مورچل ته
وې یې زین کره هغه اس چې دې خوبېږي
مېرني پر مېرنو اسو سپرېږي

خو کچل چې لاد خره سپرلي يې نه زده
د جگړو پر مېړنو اسويي څه زده؟
کچل هغه اس را خلاص کړله رسي نه
چې بېزاروله ازله زنده گي نه
هغه اس چې نه مردارو، نه ژوندی و
پرې سپور شوی د سلطان دا مېړنی و
تولو ووي په رښتيا چې قهرمان دی
پر همدې اس د جگړې پر لور روان دی
کچل ووي اوس مې وتړئ په پري
چې چارپېر مې شي تر اس د بدن غړي
د کچل خو دا کارونه وله ډاره
چې گوزار يې نه کړي اس په سمه لاره
خو پادشاه وې چې دا کار دی د ترانو
نه وېرېرې په تش لاس له دښمنانو
کچل لاره د جگړې په لور روان شو
سر لښکری گډ د رزم په میدان شو
چې يې وليد د دښمن د لښکر سيوری
هلته جوړ شوله کچل ځنې کربوړی
دی روان و چې تر مخې يې شوه ونه
هغه ونه چې له بېخه وه چينجنه
بياله وېرې يې ترې غېږه کړه چارپېره
ونه ووتله خاورونه تر زېره

پراس سپور، ونه په لاسو کې کچل
بنکارېده هغو دښمنو ته اجل
دښمنانو چې یې نوم و اوړېدلی
خو پر سترگو یې هرگز نه ولیدلی
وې ترلی پراس سپور پر مورې روان دی
ونه باسي په لاسونو دا څه ځوان دی
موره نه یو پر رښتیا دده د زور
داسې برېښي لکه تندر، لکه اور
دښمنانو د جگړې له لوري شا کړه
فتحه داسې رب پر برخه د پادشاه کړه
پادشاه وویلي کچل ته پهلوانه
مبارک شه لور مې در کړه درته ځوانه
بیا کچل سره له ناوې راغی کور ته
شهزادگی یې کړه نوکره خپلې مور ته
اوس مېړه د مېړنیو حسن خان دی
هم باتور دی، هم اتل دی، هم ښه ځوان دی.

۱۹/۲/۱۳۷۳

کابل

عبداللہ پویان ته!

یورنگ-یو باد

زه د دردونو رسېدلی فصل
زه مې د ځوانو ارمانونو شهید
زه مې د پېغلو سهرونو قاتل
زه مې د ستړیو منزلونو شهید.

***

زه له خپل ځانه ستړی شوی سیوری
زه له خپل ځانه ستړی شوی شاعر
زه هغه هېر، هغه نیمگړی غزل
هغه له سترگو غورځېدلی شاعر.

***

زه رالوېدلی د موسکا له غرونو
اور راکې مړدی هسې سکور یمه زه
زړه کې هنداره د سبا قتلده
لکه حباب هسې یو کور یمه زه.

***

زه ددې تورو شپو کېږدی ته ناست یم
مانه د ورځو تاج محل هېر دی
زه د تیارو د ډمورنگ وهلی

مانه د سرو شونډو غزل هېر دی.

***

زه د ابلیس ناوې په بنکار وړی یم

زه د بدرنگې گناه اور کې سوځم

زما یې خوله د شپې پر تیو ایښې

زه د کمبختو ستورو کور کې سوځم.

***

زه د دې ورېځو سمندر کې لاهو

او ته ساحل راته د لمر ښیې

زه د لولپو شپو په غېږ کې سترې

ته راته غېږه د سهر ښیې.

***

ما د زړو بگوو چيغې وژني

رانه پېښې څه د بلبلو غواړې.

زه د بلا ژامو کې شپې تېروم

ته راته عزم د خندلو غواړې.

***

زما یې چيغې په زنځیر تړلي

لکه فرهاد راته تېشې را کوي

زما یې شونډې په توبو گندلي

ته گناهکار راته نشې را کوي.

***

گوره زه مېم ته آیت د سبا

راځه راځه اشنا يه هېر مې که
رنگ مې وانځلې له دې سوي درد مند
باد يم راوړی په باد تېر مې که.

۲۸/۳/۱۳۷۳

کابل

غزل (۲)

غر خومره بنکلی دی؟
د تیرو دارام سین
د موسکا
وینو خپو کې ویده،
غر
ددې شگو په تو کریو کې
دلمر د سرو انگورو
د باران هادي.

***

غر خومره بنکلی دی!
دلارې د کاروان د تریو اوینو
هر قدم کې
د شنو پر خوگری
غرمو د مینو د کیسو
سمسوره ژبه
او د بنکلو بناپیریو
د کمخو د سرو گلونو
د باغچو مالي.
غر
د بنارونو

او کوڅو
او د بامونو
له تورتمو زندانونو نه د وتو
شنو یادونو
د سفر او ازاديو ډگر.
غر
د هوسيو او بازانو
ددې سترپو سترپو منډو
او خويونو
دغه بنکلی
زړه راکنسونکی انځور.
غر څومره بنکلی دی اشنا
دا څومره بنکلی دی غر!

۲۷/۵/۱۳۷۳

لغمان

غزل او خنجر

يو روڼ د سبا باد يم تکل شته خو وزر نه شته
دا څنگه پسرلی دی؟ سهر شته مازيگر نه شته
ای شپې! ته دې له ستورو نه دا وړې پلو ډک کره
زمورډ ورځو برخه کې خو څاڅکی د لمر نه شته
جنډې نه شوي د پرو کې هغه شنې د چلم وړېڅې
وطن مې د شملو دی، خو یوه هم پر سر نه شته
يو گل چېرته کمڅو کې لکه ستوری زرغون نه شو
منگولې پر نکريزو او منگي پر گودر نه شته
راشنه نه شوه پر ژبه د چایا میوندي کړیکه
شپېلۍ پر کړو برېتو، يو غمی پر خنجر نه شته
ننگیاله چې دې خوا کې نه ((خزان)) شته نه ((تکور شته))
والله چې په دې بناړ کې غزل نه شته، هنر نه شته.

۱۳/۷/۱۳۷۳

کابل

کجاوې!

خوک دی؟ د کوم ځای دی؟ او چپرې درومي؟
نه پوهېږم!
چې د سهار د شنو وړمو د شنې زېږدا شېبه کې
د جامو غرپه اوږو مات کړم
د شنه خوب د شنو او بو په سین کې ولا مېم او ستړی شمه
دی شي نږدې
سپینې جامې راځنې و تنستوي.
او د غنمو پر ورېنمېنې پولې و خپرې او چيغې کړې چې:
ای لامبوزنه،
ای د سین سپینو کبانو،
ای د باغ مرغیو!
ما درته سرې، تورې جامې راوړې
راشۍ دا سپینې او خیرنې جامې وغورځوئ!
څه شېبه وروسته ددې کلي د مرغیو
او کبانو جامې نوې شي
سین تور شي
ونې تورې
کلی سور
او کلی تور غوندې شي

بیا کجاوه پراوړو بار کړي
خدای زده چېرته به ځي.

***

کله چې پاڅم
هغه وینم چې روان دی
او د دښتو پرنویو لارو مندې وهي
او کجاوه یې زما له تکو شنو خوبو ډکه ده
بیا د کوچیو د کاروان مخې ته تم شي
او هر خوب مې
موتی موتی پراوړیو او اوبنانو وپشي
کجاوه بیا تشه شي
بیا درموله مخې شنه وانبه راټول کړي
کجاوه له سره ډکه شي
موسکی شي
بېرته و خوځېږي
شپه شي، تیاره شي
نورو ورېځو سره یوځای شي
باران شي
او له سترې کجاوې سره راوڅخېږي
بیا د غنمو پر ورېښمینو زلفو وڅېږي
او چیغې کړي چې:
جامې موسرې

جامې مورتوري،
او خويونه موژپر!
داسې يوزپري راته وکړي
اوروان شي
خدای زده چپرته به ځي؟

۱۸/۲/۱۳۷۳

کابل

چوپتيا

زما د کور خراغ ما بنام نه تر سبا سوځي
اوله ما بنامه تر سبا
د خپلې بنکلې تنه ايي له تورو زلفو سره مينه کوم
ما يې د زړه پر دښتې کور کرلی
ما د چوپتيا له سپينو تيونه
د ژوند د چينې غړپ کړی دی.

***

زما د کور خراغ ما بنام نه تر سبا سوځي
خو به مې خيال
لکه يتيمې مرغلرې
د غزل له ياقوتي شونډو راونه خخپري
نور به د سترگو له هندارو نه د خيال
او د غزل شنه انځورونه ټول کړم
نور مې د خيال واگې چوپتيا ته بنم.

۲۴/۲/۱۳۷۳

کابل

د عبدالقهار عاصي پر شهادت
يوه منشوره ويرنه:

زه هم درحم!

مور چي سترگي غرولي
او مور چي دادی سترگي غروو
د ميني كيسه مونه ده زده
مور مينه نه پېژنو
وينه پېژنو
وينه او مړينه زموږ برخليک دی
وينه او مړينه زموږ تاريخ دی.

***

مور لا مينه نه ده ليدلې
مينه هغه کوچی باد دی چې پر غولي مو هېڅکله شين نه شو
مور مينه نه پېژنو
زموږ نوم يې له وينې او مړينې سره تړلی دی

رښتيا،

د((حسين)) او ((يزيد)) كيسه دې زده ده؟

پېړۍ پېړۍ كېږي چې

د((يزيد)) په لاس كې توره شنه ده

يوه توره توره

يوه سره توره

هغه توره چې ((حسين)) پرې هره ورځ وژني

او د((حسين)) پر مړۍ يې راكاري

مگر تا د((حسين)) مړينه ليدلې ده؟

مگر دا((يزيد)) نه دی چې هره ورځ مري؟

((مگر دا((حسين)) نه دی چې هره ورځ زېږي؟))

هو،

مور مینه نه پېژنو

وینه پېژنو

وینه او مړینه زموږ برخليک دی

وینه او مړینه زموږ تاريخ دی

– خو څرنگه برخليک؟

د((حسين)) برخليک؟

خو څرنگه تاريخ؟

د((حسين)) تاريخ!

رښتيا،

زموږ نوم يې د((حسين)) له نامه سره هم تړلی دی.

***

ای تاته وایم!
مور دې په یاد یو؟
ز مور جونگرې دې په زړه دي؟
او کله دې ز مور پر جونگرې
هغه بې بیبرې لوگي نه دي هېر؟
هلته چې خاوره یې یوازې یوه لویشت ده
نیم یې زندان او نیمه یې هدیره
هغه ز مور کلی دی
او هلته ز مور جونگرې شنې دي
هلته چې د نغریو پر سرونو لوگي له لورې مری
او اوبه له تندي جل وهي
هلته ز مور کلی دی
زه او ته هلته پیدا یو
ز مور د کلي لاره پر گلونو نه
پراغزیو ده
پر دغو لارو ز مور بیلې او تیاکې پښې
پر لوتو
پر کانیو لگي
ز مور لارې قاتلې دي
ز مور لاروي قاتلان دي
دغه سترې او قاتلې لارې

زموږ سترپو کاروانونو ته

اوبه نه

وينې ورکوي

زموږ د سترپو منزلونو وينې

زموږ د سترپو ارمانونو وينې

هوکې!

موږ مينه نه پېژنو

وينه پېژنو

وينه او مړينه زموږ برخليک دی

وينه او مړينه زموږ تاريخ دی

رښتيا،

کله دې د سيندونو مړينه ليدلې ده؟

گوره! سيندونه هم مري

او زموږ نوم يې

د سيندونو له نامه سره هم تړلی دی.

***

ای! کله چې ټپي پرښتې

لکه د وينو څاڅکي

دانه دانه له اسمانه څاڅي

تا د اسمان د زړه چاودون شپبه

ای! کله چې ورپېڅې

د سپوږمۍ د سپين کميس تنۍ پرانيزي

تا د ستورو په سترگو کې
د وینو چغاري لیدلې دي؟
او کله چې زلی
د غوتیو موسکۍ شونډې
په غاښونو خیري
ته د ونو او گلبوتو د ویرجن غزل کانیو
پر زړه ویشتلې یې؟
هو کې،
سپوږمۍ مري
او ستوري هم مري
خو ته یې چېرې هدیره ته ناست یې؟
دا تیارې دي چې هره ورځ مري
او دا
سپوږمۍ او ستوري دي چې
خو مري هومره زېږي.

***

مور چې رازېږېدلې یو
او مور چې دادی ژوند کوو
له غزل سره زېږېدلې یو
او له شعر سره مو ژوند کړی دی
غزل مو د ډوډۍ مالگه
او شعر مو د کور چت دی

زموږ ژوند شعر دی
يو تريخ شعر
او زموږ شعر ژوند دی
يو تريخ ژوند
خو تا کله د غزل مړينه ليدلې ده؟
او کله د شعر مړينې ته ناست يې؟
موږ مينه نه پېژنو
وينه پېژنو
وينه او مړينه زموږ برخليک دی
وينه او مړينه زموږ تاريخ دی
رښتيا،
زموږ نوم يې د شعر له نامه سره هم تړلی دی.

***

پوهېږې؟
زه او ته دواړه له يوې ونې يو
ته لارې
خو باور لرم چې زه هم درځم
خو دا شلېدلې ريښه يوه شي
باور لرم!
باور لرم!

۲۴/۷/۱۳۷۳

کابل

مور ته مثنوي

مورې دا غرد غمو چپرته يوسم؟
دا هديرې پراوړو چپرته يوسم
راته ميراث يو سور گربوان خونه دی
دا يو يعقوب او يو کنعان خونه دی
هره لوپشت شاه ده هره شاه کې يوسف
د هر کاروان د پنبو درزا کې يوسف.

***

مورې په وينو کې خوتېږي چېرې
لکه باران پر موږ وړېږي چېرې
دا پريوه ((حسين)) ژړا خونه ده
دا يو خو ورځې کربلا خونه ده
راغی په سر راته بادشاه شو يزید
زموږ د کلي شهنشاه شو يزید.

***

مورې په زړه کې يو پرهر خونه دی
مورې تنها قتل د لمر خونه دی
دلته هر ستوری او سپوږمۍ قتل ده
دلته هر گل، هره غوتۍ قتل ده
مورې لوگی شو او سوزېږي وطن

موري په سرو تورو قتلېږي وطن.

***

موري يو ويراو يو ناکام خونه دی
دا يو خوشال او يو بهرام خونه دی
دلته يوازې مسيحا خونه دی
دلته يوازې يهودا خونه دی
دلته هر کانی او انسان شو قابيل
هر يو لستونی هر گرېوان شو قابيل.

***

موري يو غردلته اباد خونه دی
هغه پامير، هغه شمشاد خونه دی
دلته کبان دلته سيندونه سوخي
دلته له تندي بارانونه سوخي
د باغ ناموس راته اغزيو لوت کړ
پت د کېږد يو مې پرديو لوت کړ.

***

موري شملي شته خو سرونه نه شته
دېرې مو شته په کې کټونه نه شته
بادونه راغلل چلمونه مات شول
هغه د کلي چنارونه مات شول
موري زخمي دی موري وران دی گودر

يو جل وهلی بیابان دی گودر.

***

موري يو غم او زړه چاودون خونه دی
موري د وینو یو جیحون خونه دی
دلته هر کانی کې جیحون دی موري
دلته په خپل کور کې بېلتون دی موري
موري یو تندردي پر کور ولگېد
ستا پر سپېڅلي لمن اور ولگېد.

***

موري زړگی دي را چې ويې ژاړم
دامات منگی دي را چې ويې ژاړم
زه دي د مړې ونې بلبل نه شومه
سويو کمځيو ته دي گل نه شومه
سترگو ته اوښکې خو پيالې خوراکه
دعا دي نه غواړم ښېرې خوراکه

۱۹/۸/۱۳۷۳

کابل

زېږی (۱)

زړگيه زېږی زېږی چې وږمه د سبا راغله
زما د تيارو کلي ته ډيوه د سبا راغله
باور مې کله نه شو چې به بيا پېښه راوکړي
دې قتلو پسرليو کې غونچه د سبا راغله
حيران وم چې ماشوم غزل به کوم غور کې ويده کړم؟
کانه کانه مالت ته مې نغمه د سبا راغله
کلونه پس به بيا پر جل وهلي دښتې ووري
له سپينو پر خو ډکه لوپته د سبا راغله
نه مې نه يې ژوندی کړم دې مغول يوازېتوب مې
ای وږيو هوجرو زېږی پښتنه د سبا راغله.

۲۵/۹/۱۳۷۳

کابل

نیمگری غزل

ولول زلفې خورې کره غوره راباندې شپې
له تورو شپو دې جار شم ووروه راباندې شپې
ږمنخ دې کړو کاکل کې اخر زړه راته زخمې
هر خاڅکې یې شو ستوری خخوه راباندې شپې
ما ستاد خیال یو سیوری کړد شپو له سپوږمۍ پور
سپوږمۍ شه لکه خیال مې بلوه راباندې شپې
هر خوب مې وږی وږی دی هر خوب وهلی جل
کېږدی مې د لیمو شه خوروه راباندې شپې
ستا سترگې پښتنې دي زه یو ستړی مساپر
د سترگو په هوجرو کې تېروه راباندې شپې
بس دومره چې سپرلی شم او یو گل شم د کمخو
خړوب مې په دې شپو کره بهوه راباندې شپې
ارمان مې د نیمگری غزل هېڅ نه شو پوره
په لېچو مې سر کېده زنگوه راباندې شپې.

۲۷/۹/۱۳۷۳

کابل

شپېلی (۱)

د غره په ذهن کې خوره شوه شپېلی
په سرو ممانو مېلمنه شوه شپېلی
داد کېږدی، پلو خو و اړوئ لږ
تللي کوچی، وه راستنه شوه شپېلی
وري زلمي شول، او بڼې پېغلي شولي
لکه خپری، په غرونو شنه شوه شپېلی
ستورو جامې د اتن واغوستلي
د هسک د دښتو ترانه شوه شپېلی
پښتني غرونو په کې ساه پو کړي
ځکه درنه او پښتنه شوه شپېلی
راته يې ښکل کړلې غمبوري د خيال
بياد غزل د کور ډيوه شوه شپېلی.

۳۰/۹/۱۳۷۳

کابل

د زرتشت خوب

زرتشت تروني لاندې پروت دی
د ستړيا او د خولو دا خونړی سپلاب يې باد ته ايښی
زرتشت جل وهلی
زرتشت له ډېرو مودو پس د ستړيو سترگو تورو خمخو کې
د خوب له پربنتو سره تر غاړې وتی
زرتشت ویده دی
زرتشت جل وهلی.

***

زرتشت ویده دی
زرتشت جل وهلی
زرتشت د خوب د پربنتو د وربلونو د ماښام پر ځنگله نه مړېږي
زرتشت د ښکلو پربنتو د انګيو په هندارو کې خوبونه ويښي
زرتشت ویده دی

زرتشت جل وهلی
ای د ځنگلونو
اود غرونو لویه خدایه!
نه پوهېږم
هغه مار چېرته دی؟

۱۸/۱۱/۱۳۷۳

کابل

راته وناخه هندارې!

نن مې اوښکې
دا د سترگو له صدف نه خڅېدلې مرغلرې
زما د خیرې او بو وړې گربوانه خړې ډولۍ کې
لکه ناوې سرې منگولې د ښو پر ځنگله ایښي
د پښتون کور ناوکی ده
په خوله ژارې
نن مې اوښکه ناوې شوې
راته وناخه هندارې!

***

نن مې کب د سرو ویرونو
د غمونو د ویرجن سیند
د تورتمو، لېونیو او یاغي خپو د زړه پټې کېږدی نه

د بنکاري خندا د جال مزو کې کېوت
نن مې لوند گربوان وچ شوی
خو يو څاڅکی په کې شين دی
ته به وايي د لمر کور دی
ته به واد سپورمې شپه ده
نن مې او بنکه ناوې شوې
راته وناڅه هنداري!

۲۷/۱۱/۱۳۷۳

کابل

درخني لارم کليه!

خومره بنايسته دي
زمورد کلي چم کي
داد شنه سين په شنو اوبو کي
د کبانو بچي.
خومره بنايسته دي دي ويالو کي
د هيليو دغه سپيني لوني
د دوی نازکي مندي
د دوی نازکي چيغي.

***

خومره بنايسته دي
زمورد کلي
د سپيدارو ترټيکريو
غرمني خوبونه
او مازيگر په شنو چينو کي
د کري ورخي سترياوو مينخل.

***

خومره بنايسته دي
زمورد کلي په چپلو کي
د انگورو بنسبنې
او د گيلاسو د ورو ورو نيالگيو

گنې، گنې شنگلې

چې سرې مری یې دي

زموږه د باغو

د بنا پېریو یا قوتی غوړوالی.

***

خومره بنا ایسته دي

زموږ د کلي

د غوزانو هسکې، هسکې ونې

او د بناخونو په هر رگ کې یې

د مست زرگي د وینو لپې

چې ترې غریبې پېغلې اخلي

خپلو شونډو ته

د حسن خدایي رنگونه.

***

خومره بنا ایسته دی

دې گودر کې

زموږ د پېغلو د شینکیو منگو تپو

د چاودون

او ماتېدلو اواز.

خومره بنا ایسته دی

دا زموږ د کروندگرو

د خپرو کلی.

څومره بنايسته ده
دا زموږه د لوگرو
دا هار د پره.
زه درنه ځم
د خدای پامان
درځنې لارم کليه!
مادې د حسن په مالت کې
ددې وخت د سوداگرو
وينې خښونکې سترگې چپرته پرېږدي؟

دروغ

ډېرو ډېرو بنکلو مې
پر دښتې د سينې، د تورو زلفو شپې زرغونې کړې
ډېره د اورنيو اننگيو د لمبو د سيند خپو کې
زما د شونډو بېرې، تاوه شوه راتاوه شوه
شپه د تورو زلفو
او وږمه د اننگو شوم
خو دا گل
او دا شاعر زړگي د چانه شو
ډېرې مودې وشوې چې مې زړه
د ستا د زلفو په ځنگله کې
د ما بنام د شپو ستوري دی
زه د هېچانه شومه
يو ازې ايکي ستا شومه
تا هم راته دروغ ووي دروغجنې،
درواغجنې!
درواغجنې!
هغه گل، هغه شاعر زړگي مې بېرته را!.

۱۳۷۴ل

کابل

غزلبولي

ما يې په سترگو کې کېږدی، وهلي
خدايه! گرداب کې مې بېړۍ، وهلي
چې يې په شپو کې خپل غرهم شي ترې ورک
هغو کمخو کې مې غوتۍ، وهلي
دا چې يې نن لاره کې سم شين شومه
نيمو شېبو کې مې پېړۍ، وهلي
دا د باران څه زړه چاودون خو نه و
ما يې پر بام باندې سلگۍ، وهلي
ترې غزلبولي چغې هم نه وري
بيا يې پر تپ راته پتۍ، وهلي.

سیند ته غزل

رژپري پانې پانې تش گربوان شولې ای سینده !
یو بنار وې د هندارو ولې وړان شولې ای سینده !
یوه مسته نغمه نه شوې په ورا کې د کبانو
نه دې سپینو هیلینو ته جانان شولې ای سینده !
پرون خود شپېو د ناوې پېغله بڼکلا ته وې
خو نن یې لکه زلفې پرېشان شولې ای سینده !
سپین رېبری جاله وان د کلي نه شته مودې وشوې
دا اوس ولې په سترگو کې حیران شولې ای سینده !
اشنا گوره چې بیا دې د خپو زمري گونگي دي
ارامه غلو وهلی یو کاروان شولې ای سینده !
یو لور وې د شنو ولو خو اوس بڼکاري چې په خپله
کېر د یو غوندي ونه د بیابان شولې ای سینده !

۱۳۷۴

کابل

غزل

د غره تر غاړې ناست یم شپه سپوږمۍ سره کومه
خبرې دې جانانه! له شپېلۍ سره کومه
ستا سترگې خو کوچۍ شولې ایلبند په ایلبند گرځي
اوس جنگ د هغو سترگو له هوسی سره کومه
نازونه خو تا وکول پر ما باندې زوال شول
د خال پر خای دې مینه ترورمۍ سره کومه
ما خوب درځنې وړی دی خپه چې نه شی ستورو!
گیلې یې لکه ورپځې له سیلۍ سره کومه
یو غردی او خو کاني یوه شنه کبله نه شته
باران شوم ژړاگانې له کېردۍ سره کومه.

۲/۱/۱۳۷۴

لغمان

شپېلی (۲)

شپېلی د پرڅو پرڅو شونډو په غرمو وري
شپېلی د سترې شپنې لارې ته کېږدی، وهلې
شپېلی په للمو للمو غرو اوري.

***

شپونکيه! ماته دې شپېلی مه شه

د جل موسم دې،

د جل شپې دې

او د ورېځو او بڼې بيا شنډې دي

راته يو څاڅکی د باران خو شه!

باران پښتون شو

د خپل کور پر بامو نه وورېږي

باران ورغلی په پردیو ووري.

***

شپېلی پر للمو للمو غرو اوري

شپېلی د سترې شپنې لارې ته کېږدی، وهلې

شپېلی د پرڅو پرڅو شونډو په غرمو اوري.

۸/۱/۱۳۷۴

کابل

غوښتنه

مادې د تن سپینې ښیښې نه هغه سره شراب لا نه دي څښلي
مادې یوازې دوه غوټې د اننگو ښکل کړې
خمار دې کړمه خو نشه دې نه کړم
د بېسدي هغه شېبه دې نه کړم
تندې اخیستی يم
شراب قطره قطره خورا کړه
د مرغلینو ښیښو منځ کې
د خوږې گناه کاله ته
اجازه خورا کړه!

۱۴/۱/۱۳۷۴

کابل

د وینو غزل

مادي اوږدي لاري څارلي خواشنا مه رايه
قدر دي نه شته پسرليه پردي خوا مه رايه
موره د شپي د تيور وږدي يو سبا شه كوو
ورانگي دي ټولي كره ورځه دلته سبا مه رايه
مور د مرگي غشي پر زړه هر مازيگر خورلي
د نظر غشيه پردي سوي كربلا مه رايه
دلته سارا د ديدن قتلده، هر كاني قتل
دلته يو پل د مجنون نه شته دي ليلا مه رايه
د وير په چم كي خنداگاني اور بدي كله شم؟
يو اسويلى شه راته ډكه له خدا مه رايه
د ذهن وران يو كور مي شته په كي د وینو غزل
دي بي قدری كي د بنایست غزلې بیا مه رايه.

۱۵/۱/۱۳۷۴

كابل

غر (۳)

غر مې د زړه پر هره پاڼه لکه گل شين دى
غر مې چې زړه سمسورې دښتې کې کېږدى. وهلې
لکه د ستا چې کشماليو کې کاکل شين دى.

***

زړه مې کوچى دى
وينه مينه په کې غره کرلي
کوچى بوډا شو،
کوچى مري،
خولا د غره په مينه مور نه شو
کوچى د غره پر شگواناست دى
د غره کانو ته لمونځونه کوي
کوچى چنار دى پاس د غره په تور وړبل شين دى
غر مې د زړه پر وطن ټوله لکه کابل شين دى.

۲۵/۱/۱۳۷۴

لغمان

غر (۴)

ماته د غره د لاسو بوی راځي
مېرې وېدې دي زما ړوند سفر په خوب کې ويني.
***
هلته به غر د شنه سپرلي د دسترخوان پر سر لگيا وي
د باران پر رڼو خاڅکو به لاسونه مينځي
غره به د خانگو پر ورېښمينو تيو خوله ايښي وي
او گلورينې پي به خاڅي خاڅکي خاڅکي له گربوانه د غره
هلته به سپين سهر ساقې وي
د غوتيو کندوليو کې به وېشي دور، مو شراب د غره پر جل وهلو کانه
هلته به سيورو د څپريو ته شيونکي اشنا شپېلی غروي
. ماته د غره د لاسو بوی راځي
مېرې وېدې دي زما ړوند سفر په خوب کې ويني.

۲۵/۱/۱۳۷۴

کابل

آس (۲)

آس لکه بوت هسې حيران ولاړ دی
نور بې له پوندو نه گردونه د زلمو پر خټو نه وورېږي
آس لکه مست بنامار،
د غاړې هسک بېرغ پر خپلو شلو او خوب وړو اوږو نه شي
وړلای.

***

آس لکه بوت هسې حيران ولاړ دی
نور بې د تورو غزلونه د گامونو تندر و نو کې زرغون نه شول
نور بې د لوړو غرو له څو کونه ارنه وړلې دشو شنو توپانو نو کيسې
دا آس بې تورې،
بې جنلې
څومره بدرنگ بڼکاري!

۱۰/۳/۱۳۷۴

کابل

خوب

پرېږده يوه بله پيال له هم په سر وارومه

***

بېگه مې خوب ليدلی

له سرو گلابو پرېستو راته جامې اودلې

ستوري مې زانگي دگرېوان په ليکو

دلاس غل مې رانه ورک دی

ستا دزلفو تورو شپو نه راته شپې راوړي

اود غنمو نارنجي فصل کري راته په سترگو کې

د وږو نارنجي خوبونه.

***

پرېږده يوه بله پيال له هم په سر وارومه.

۱۰/۴/۱۳۷۴

کابل

غر (۵)

غر،
سیند،
خپری،
زه له همدغو جوړیم
غر مې هلو وکي
سیند مې وینه
او هررگ مې د خپریو خانگه
زما بې نوم د غره او سیند او د خپریو په لاسو لیکلی.

***

گرد خپریو شنه شمله په سرد کلي پرد پرو خور دی
د خدای له شنه تخته پرې ووري لکه سپین باران
د پغلو پغلو ستورو حورې
سیند تر غبرې لاندې ناخي
او خپې خپې تیونه بې اوبه اوبه شول.

***

سیند،
خپری:
زه له همدغو جوړیم
مور مې د غره د سرو لمرونو د توپان هغه زړه ابی ده
توله ورځ
د لمر په سرو وړانگو ډوډی پخوي

پلار مې د غره هغه گوربت دی
چې تر سیورود و زرونو یې
د ورېځو د کاروان د توپاني او بسانو پل وچ دی.

***

غر،

سیند،

خپری:

زه له همدغو جوړیم
چې د گناه او گناهونو میندې لنګې شي،
له خولې د جبرائیل نه د غضب ځگونه لارې وکړي
نوح مې د غره پر سره کېږدی، غوروي
زموره غرونه توپان نه پېژني
د ازادۍ او عشق نومونه ملایکو ته زما د غرو شملو بڼوولي.

***

مور مې د سیند خپو ته ناسته ده

په لمر راته ډوډۍ پخوي

پلار مې گوربت دی

راته بولي د خپریو د شنو خانگو

اود لوړو لوړو غرو د شملو سرود.

۲۰/۴/۱۳۷۴

کابل

دا کښتونه- دا بادونه

دا ترڅو باران د اوبښکو؟

دا ترڅو د تورو ورپڅو چپا وونه؟

دا ترڅو قتل د لمر، قتل د سيورو؟

دا ترڅو زما کښتونه، ستا اسونه؟

***

دا ترڅو زگپروي د باغ، د سپوږمۍ چيغې؟

دا ترڅو د شپو په مويټو کې قمچينې؟

دا ترڅو د بې حيا پردې په تورو

راته وژني پښتني پښتني مينې؟

***

دا ترڅو د مينې تور سفرته لارې؟

دا ترڅو نېزې د باد، کمځۍ د گلو؟

دا ترڅو پردې هوجرو يرغل د واورو؟

دا ترخو تبر په غاړه کې د ولو؟

***

دا ترخو دا خواري ځمکې، خواري سپاري؟

دا ترخو دغه نهر نهر فصلونه؟

دا ترخو زخمي ورغوي د لوگرو؟

دا ترخو يې له تناکونه باجونه؟

***

دا ترخو د ریا سپين خادر پر ولو؟

دا ترخو په رڼا ورځو کې لمونځونه؟

دا ترخو تسبي په بنگو کې لرلي؟

دا ترخو په تورو شپو کې گناهونه؟

***

دا ترخو مې بې پتي د سرو غوتيو؟

دا ترخو د ستا اغزي زما باغونه؟

دا ترخو په دې پردي پردي توپکو

قتلوي د زما خویندې، زما ورونه؟

***

دا ترخو وطن زموږ واک د پرديو؟

دا ترخو وطن زموږ حکم د نورو؟

دا ترخو زموږ د باغ پېغلي بلبلي

گپوي راته هوجرو کې د سرزورو؟

***

دا ترخو به نه اذان نه جوماتونه؟

دا ترڅو به نه ساقي نه يې جامونه؟
دا ترڅو د ابليس سره لمبه لاس کې
راته سيزي کله کور کله بناړونه؟

***

دا ترڅو د ورور په وينو کې منگولې؟
دا ترڅو د مور په سترگو کې کوکاري؟
دا ترڅو مې د وطن ابې شهیده؟
دا ترڅو مې د ولس، دا لارې لارې؟

***

ما ويل چې که ها سيوري دلته وشي
زه به بيا لکه انگور بېرته زلمی شم
ما ويل چې که ها لمر بېرته ژوندي شو
زه به ټول لکه مانو ورته لوگي شم.

***

ما ويل چې که دا شپه چېرته سبا شوه
بيا به نه زېري بگوي له تيارو نه
ما ويل چې د اسمان شمله به وچوي
ددې بنکلو بنکلو ستورو له غونچو نه.

***

ما ويل چې يو ځلې که سپرلی شو
بيا به جوړ شي پر کمخو د گلو غرونه
ما ويل چې که يوه خپه شوه وېښه
بيا به زېري له لښتنيو نه سيندونه.

***

خو مې کښت دې لېونو اسونو لوت کړ
د لورونو غاړې يووړلې زنگونو
د کوچيو د کاروان مخې ته تم دي
دا اسمان اسمان اغزي زما د غرونو.

۱۳/۴/۱۳۷۴

لغمان

غزل

موسم ومه د جل، رانه باران شولې وړمې!
خادر مې شوې، تنې مې د گربوان شولې وړمې!
دازه وم چې مغرب ومه د بنكلو د سجدو
داته يې چې سجدو ته مې يزدان شولې وړمې!
دازه هغه زه نه يم ټول تصويريم ستاد مخ
زه سيوري ستاد سترگو، ته مې ځان شولې وړمې!
يوه شمعه مې بس وه د تياره كاله د شپو
تيارو ته مې د كلي چراغان شولې وړمې!
تالو كې ژبه وچه د غزل مې وه پرون
نن ټول شومه غزل چې مې جانان شولې وړمې!

۵/۵/۱۳۷۴

كابل

اورنی پر درمندونو

دلته مه راځه اشنا پر کلي جنگ دی
هر مالت او هر گودرپه وینو رنگ دی
دلته بیکلي کمځی سیوري دي باغ نه شته
دلته مېشت د تيارو زور دی خراغ نه شته
دلته شنه دي لور تر لوري توپانونه
دلته مړه دي په نغريو کي اورونه
دلته ځاله د گوربتو په اور سوې
دلته زېري له زمريو نه بگوي
دلته شرنگ نه شته مړوند کي د بنگريو
دلته پل کلي کي ورک دی د سړيو
دلته مري له ډېري لوري تنورونه
دلته اور اخلي له تندي نه سيندونه
د پردسو گاولي نه شته په دېرو کي
د رباب ستوني وچ شوی دی هوجرو کي
دلته ټيټي د پښتون لوري شملې دي
سپکي شوي مود ميندو لويټي دي
هر قدم کي پایکوبي ده د دېوانو
هر لوبشته کي کورگی دی د پېريانو
لمريې وواژه د شپو دلته يرغل دی
قتل شوی مې په شونډو کي غزل دی

تاووي راته پر ژبو زنجیرونه
سړوي راته ککړو کې اورونه
درښتیا لورې چې وینه کره تر بور شو
چې د حق ناره یې جگه کره منصور شو
چې یې ((نان)) ته ((ډوډی)) وویلې فاشست
ش
چې ریره پرمخ نه وه کمونیست شو
یو خنجر دی خو چرې دي خو لاسونه
راته ریبی د وطن دمور رگونه
رالو بدلې دنیکه دسر پیگری ده
خواره شوې د زړې ابی کېرې ده
یو ((اکبر)) بیا ددې غرونو بچی نه شو
یو ((ایوب)) د میوندونو سړی نه شو
فرهاد شته دی، تپشه شته خو غریبې نه شته
پښتانه هسې ژوندي دي زور یې نه شته
دا چې نن د خونړي کاروان رهبر دی
د اوبود ژيو هغه سوداگر دی
د زرتشت اوریې شهید کې سیلاب راغی
اورنی پردر مندونو دریاب راغی.

۲۲/۵/۱۳۷۴

کابل

۲۸۵

زېږدا

هغه گړۍ خدای د جنت د بنکلو حورو
د لیمو پانیو کې
د بنکلا گلو ته په لپو ورکولې او به
چې ته راو زېږېدې
او ته د خدای د باغیچو د سرو گلونو
هغه شنه ((ورمه)) شوي.

۲/۷/۱۳۷۴

کابل

زېږې (۲)

زما په سترگو کې بې شین فصل د ویر کرلی
د لمر زخمي زخمي کو تر و ته
یو زېږې د باران خو مې شه!
کو چیان په سره وچکالی راغلل
دې وړو وړو وریو ته د اوبنکو دسترخوان خو مې شته!

۹/۷/۱۳۷۴

کابل

بي نښې

پوهېږم نه،
له کومه ځايه يې پر ما باندې راپېښه کړې؟
دلته يې سيوري هم د ځمکې په سر خور نه دی
په سپينه ټنډه کې يښه د ټبر نه شته
د زلفو باغ نه يې د ښار د بازاری گلونو بوی نه خپري
نه يې خو ښکلواننگوکې د شنو کلیدو تاودو بادونو مچنه ښکاري
پوهېږم نه،
له کومه ځايه يې پر ما باندې راپېښه کړې؟
داسې حيا د پرښتو سترگو کې هم نه شته
دا سترگې نه دي
د حيا چينې دي.

۲۲/۷/۱۳۷۴

کابل

غر (۲)

د باد له څڼو مې د غره د هغه شنه ځنگله سلام راځي
باد مې د غره د سپينو کانو په هندارو کې د خپل زلميتوب خوب ليدلی
باد مې د کلي د تيارو شپو تورو زلفو ته د غره د رڼو ستورو
کجاوې راوړي.

***

که چېرې نه وای غره!
زما په سترگو کې نوځالي د گرتو ځايېدلې کله؟
مابه دلمر تپي تور زنو ته دپانو پر ورنونو طلايي خوبونه چېرې پلټل؟
او که ته نه وای غره!
مابه د خپلې هسکې غاړې دغه دنگ اس ځغلولو چېرې؟

۲۲/۷/۱۳۷۴

کابل

خوب ته سرود

خوبه! خادر راباندي وغوروه
نور مې ويده كړه چې وينتياوو ستړي كړي يم
نور مې ويده كړه چې له وينې نه مې كركه راځي
زه چې ويده يم وينس يم
خوبه! خادر راباندي وغوروه!
خوبه قربان دې شم
نور ماته ددې ورځو دا بريندې پېغلي مه رابنښه
زه يې د سترگو په هندارو كې
د اوراود سكروټو او لمبو ازانگۍ نه شم ليدى
زه خپله لاره بې له شپو په رڼو ورځو كې موندلاى نه شم
ورځ مې د سترگو په هندارو كې اورونه كړي.
خوبه ويده مې كړه
خادر راباندي وغوروه!.

۳۰/۷/۱۳۷۴

كابل

تش صدف

خانگه مې وچه ده غوتې نه لري
هغه کوچی يم چې کېږدی نه لري
هغه صدف يم چې ترې لوت شوه سيبی
زه هغه شپه يم چې سپوږمۍ نه لري

۱۴/۸/۱۳۷۴

کابل

استاد رشاد ته د هغه د څلور اويايمې كليزې په مناسبت:

جام جم

مشوانی یې رانه یوړه قلم نه شته
بت پرست یم خو مې ښکلی صنم نه شته
یو یې ته یې دامنی؟ چې ټول وطن کې
بې له خو تنو نه زوی د ادم نه شته
ستا درنې پگړۍ ته څه وکړم حیران یم
دې مالت کې بې له څوزو شپږم نه شته
نن دې نوم ځکه په خوله اخیستی نه شم
ما مینځله خو جانانه زمزم نه شته
زه دې سترگو کې هر رڼک د جهان وینم
خومره دروغ دي دا چې بل جام جم نه شته.

۱۷/۸/۱۳۷۴

کابل

له خوشاله تر ننگياله

مالي راشه اغزو د زړه پر گل وهلی يم
(سقاو) په زړې توري د ((مغول)) وهلي يم
رقيب به مې د زړه له وينو تشه ((ژي)) کړې ډکه
خو سر مې د ايل نه دی که يې سل وهلی يم
يو گل څه په کمخو کې د پستو دناوې نه يم
ناره د ((انالحق)) يې په کاکل وهلی يم
حيران يم د ((اکبر)) پر مړي بيا څه پسات شوی
پرديو مې د خپل کور په درشل وهلی يم
تقدير به موي داسې له خوشاله تر ننگياله
همدا چې کله غيرو، کله خپل وهلی يم.

۷/۱۰/۱۳۷۴

کابل

((ياسير)) نه مري

((ياسير)) روان دی دایمان بپرغ په لاس کې
د خپل ژوند د دوروستني ټکي شهید په خپلو وینو مینځي
((ياسير)) له سره زېږي
((ياسير)) په زړه د انا الحق فصل کرلی
اهریمن د توپانونو پرې خپېرې اود تندرپرې سپرغی ووروي
فصل د مرگ نه پېژني
((ياسير)) دشنه فصل د وړو پروېنمنو کمڅو سوری کړی.

***

((ياسير)) دلمر له کلي ځي د زنداني ستورو خلاصون ته
توري وربځي د شهید زړه په سرو وینو ولي
((ياسير)) د بنکلي ځوانیمرگي سپوږمی غوږ کې
د مسیح د ژبې دم د رغېدلو ولوست
((ياسير)) د خپلوناړو ونه ددې شپو په اسماني دښتو کې کېنوله.

((ياسير)) روان دی د سفر د لارې غرونه، ځنگلونه ريبي
((ياسير)) دېوانو ته بلنه د جگړې ورکړې
((ياسير)) لگيا دی د منزل مزي په پښو کې د يارانو شيندي
او ورته ښيي د فلاح سرود
((ياسير)) د خدای (ج) د پاکې مينې د اسمان ستوری
((ياسير)) د ((قاف)) د غره د څوکو د ښايسته ښکلو پيريانو
غزل.

۳/۱۲/۱۳۷۴

کابل

د چغو تصوير

زما د چغو شين تصوير دې مات كړ
زما نصيب، زما تقدير دې مات كړ
هغه ريبار خوب مې اوس هم نه راځي
خه د ديدن بڼكلې زنځير دې مات كړ
راته په برندو سترگو گوره خومه
زما د زړه د كوټې تير دې مات كړ
شپه شهرزاده وه، كيسې وې او عشق
دغه د ټول عمر شوگير دې مات كړ
چې يې راوستې زلزلي پروطن
گراني كچكول د كوم فقير دې مات كړ.

۲/۱۲/۱۳۷۴

كابل

غر (۷)

د غره پر کلي مې د سرو گلونو سيند راغی
زما د غره په وینو سرې تیرې ډولۍ شوې
د سپرلي ناوې ته
غر مې د وینو او گلونو د غه سرې سرې پگړۍ دواړه تړي
***
د وربخو او بڼې مې د غره په تورو خڼو
هر سهار خري
غر مې شپونکي دی
د شنو پاڼو په شنو لوبڼو کې د تورو شپوله تيو خڼې ستوري
لوشي
غر مې رمو سره نارې د سرو لمرونو کوي
غر مې د وینو تار په لاس کې
له غوتيو نه جامې جوړوي
***
غر مې خپړۍ خپړۍ راخوردی
پر تپي گوربتو سيوری کوي
غر مې لاسونو د زخمي زخمي گوربتو کې

له شپو سره جگړې ته
د رڼو ستورو لورونه کړي
زما د غره گوربت د زړه د رڼو وینود یا قوتو له د پری نه
راته باد د ازادۍ ووروي
زما د غره نوم
د سرو وینو
او د گل
او ازاديو نوم دی
غرمې د وینو او گلونو د غه سرې سرې پگړۍ دواړه ترې.

۲۳/۱۲/۱۳۷۴

کابل

خوب په ايینه کې

لمر شود شنو پر خو بښينې يې راته ماتې کړلې
خه د گلپغلو لويته يې راته ماتې کړلې
گوره گوزار مې د پښتون اشنا خه سم ولگېد
زولنې پاتې شولې پښې يې راته ماتې کړلې
زما د زړه خم يې که تش کړ، تشوي دي خير دى
خومره ظالمه ده پيالې يې راته ماتې کړلې
مايې د سترگو ايښې کې ويو خوب ليدلې
دې مې کور و سو ايښې يې راته ماتې کړلې
داسې سجدي سجدي چې وايې روند خونه يې ملا
چيرته سجدي و کړم کعبې يې راته ماتې کړلې.

۴/۱/۱۳۷۵

کابل

ذبيح الله انيل ته:

له ابليس سره

کلونه وشول چې مې روح
د خدای د مینې د غوتیو په شینکۍ ځولی کي نه ځایېږي
ماد ابليس اشنا د بنکلو سترگو پانو کي
د حسن اود مینې غورولې څادر
خدای رانه کرکه لري
مگر شاعر ابليس مې سترگو
اود شونډو جاودو د بنتو کي لگیا دی
راته زړي د غزل کري
څوک مې د بنکلي شاعری په قدر نه پوهېږي.

***

کله چې شپه شي
د خوږې گناه د پېغلي د سرو شونډو جام پر سر و اړوم
ابليس د حورو د سرو شونډو د سرو پانو

کلیمی پتی کړي
اود غزل لونگین خور کړي زما د شونډو پر شاعرو پانډو
کله دې خوب کې د ((حوا)) د چمبو غږ لیدلی؟
چې یې غزل ته ((آدم)) مست شي ان له شپې نه تر سبا
پورې
هغه چمبه، هغه غزل زه یم
نو ته چې چې راپسې ژاړې ولې؟
لکه ابلیس در سره مل یمه زه.

۲۸/۱/۱۳۷۵

داستاد روھي په مړينه:

هغه غر، هغه سيوري

ډک جام می له منگولو د جانان ونړېده
يو ستوری له لمنې د اسمان ونړېده
دا شپې به د کيسو د زمانې راته څوک راوړي
ای عشقه چې رباب د ادم خان نړېده
یوشین قامت چې ږنگ دی او یوشین سیوری چې نه شته
يو گټمې له دې غره نه د افغان ونړېده
حیران یم د غزل شبنم به خدایه چپرتنه تم شي
زمور چې د شعرونو سایبان ونړېده
خولی به څنگه ږنگه د پښتو دابی نه وي
يو غر غوندي روھي د روھستان ونړېده.

د ۱۳۷۵ ال کال غبرگولی.

وير، مينه

هلته پرمرو ژاري
خوزه او ته لکه جوړه بتکې
د غېږو غېږو خپو غرونو کې برېنده ناخو.
***

هلته پرمرو ژاري
هلته د وچې کربلا د تېږو بڼار کې
د سرو وینو نالیدلې سرې غوټې بڼکلوي
خوزه د کب په شانې
ستا دمچکو سمندر کې لامبم
ته لکه سره انگور په وینو لنده
زما د لاسو د ونې خانگو کې تالونه وهې
مورنه ((یزید)) او نه ((حسین)) لیدلې.

کابل

د عاشورا ورځ

۸/۳/۱۳۷۵

پير محمد کاروان ته:

مینه او ژوند

يوه زړه ونه خوره ده پرې
تر سيوري يې يو ځوان ناست دی
يوه سپينکۍ پيشو يې غږ کي ويده
اود ورځپاڼې په هر توري کي يې سترې سترگې.
شونډې چلم ته ورنږدې کړي
ورنه واخلي د لوگيو امپل
ورو ورو په شونډو کي موسکي شي
د پيشو په غوږ کي نارې کړي او ووايي چې:
- پيشو تا مينه کړې؟
مينه د چرسو يوه شنه نشه ده
مينه ورځپاڼه ده
په ژوند کي يې پوټکي د رښتيا نه شته.

- پيشو! پوهېرې چې ژوندون څه دی؟
ژوند دشو چرسو د ورينميينې نشې شين وات دی
چې د ارمان اس په کې وځلي
او ستړی شي
او ومري په کې
او د کوڅو سپو ته يې تشه شان كيسه پاتې شي
پيشو! تا مينه کړې!
پيشو! ژوندون څه دی؟

۱۶/۳/۱۳۷۵

کابل

کوچی په باران کې

ستورو د شپې پر تيو خولې ايښي ارام ويده دي
د شپې مانۍ نه د سپوږمۍ پېغله زلمو ونو ته نه راگوري
نری باران ووري
او د بادونو هوسۍ
د خوانې دښتې د تيونو پر گلونو څري
هلته يو ستړی کوچی
د پتاسو د ستمال په لاس کې د باران د طلايي مچيو
له شنې ورا تېرېږي
په لاره ځي، ځان سره وايي کوچي:
نری باران دی
له کېږدو نه د سپو د وينې غږ نه راځي
درخو به خوب وړې وي
دا خو به څوک وينه کړي؟
ستورو درواغ وويل.

۲۱/۳/۱۳۷۵

کابل

کله چې لمر گل وکړي

کله چې تال د شپې راوشلېږي
د سترگو په هندارو کې د لمر کوترې خالې وکړي
کوترې سپین وزرونه پرانېزي
د خوب د شنو ځنگلونو ماتو څانگو نه دانې ټولې کړي
کله چې مخ د سهار گل شي
اود شاتو مچۍ ټولې شي پرې
کله چې کاني د بنوونځيو د تبيو تندي بنکل کړي
او ماشومه نجلۍ
له تور کميس او سپين سالو سره په لاره کې خوره وره شي
لکه د ورېځو او سپوږمۍ د ودېدلو شېبه
کله چې وور ماشوم د تورې تختې مخ باندې
د سپين تباشير خال کېږدي
او شېبه وروسته ماشوم وږې شي
د وور جزدان له وانبکو نه د ږيو مهار لري کړي
د وچې ډوډۍ بنکار وکړي
راشي مين شئ پرې
او مينه وکړئ
زه چې زلمی وم هره ورځ مين وم.

۳۰/۳/۱۳۷۵

کابل

د باغ غزل

سپړلی شو پېغلې دښتو ته وړېمو کې وايي څه
ای ونې! شینکی باد درته نغمو کې وايي څه
شاعر سیند مې نن خدايزده چې لیکلی کوم غزل
لرېتم شه ورته عشقه! چې څپو کې وايي څه
رمته د گلانو سهار څه ویل شپېلی؟
کوچې موسکا دې گوره چې اینو کې وايي څه
یو وړم دې کېږدی نه د گربوان ووت څه یې وې
یو خوب دې په ټوکړیو د لیمو کې وايي څه
یو باغ یې خوزرغون کړ چې غوټې وکړې لاسو
ستا خیال مې نور د سترگو په زانگو کې وايي څه؟

۴/۴/۱۳۷۵

کابل

یوشین انخور

له مانه خه شی غواړې؟
ماته د پلار تر مړینې وروسته
درې خیزونه په میراث پاتې دي
اس

او هوجره
او یوه سره په وینو وللي توره.
***

له مانه خه شی غواړې؟
دغه د منډو
او د وینو
او ډوډۍ د واده شین انخور؟

۱۳/۴/۱۳۷۵

کابل

بیه

کلونه وړاندې مې ورته ووي:
دا ستا د شونډو خاڅکي په خودی؟
وي: ستا د پلار او د نيکه وينه
او نن مې بيا ترې، پوښتنه وکړه:
ټول پېغلټوب دې وايه په خودی؟
راته يې ووي:
گرانه!
يو ازې يوه ډوډی!

۳۱/۴/۱۳۷۵

کابل

دوه پرېنتې

دوه پرېنتې لکه جوړه بتکې
زما د کور په ايښو کې لامبي

***

پرېنتې! ای پرېنتې!

لاس دې زرغون،

پل دې زرغون،

خو وايه نن دې راته څه راوړي؟

((هغه زرغون گل د سپوږمۍ څڼو نه))

***

پرېنتې! ای پرېنتې!

لاره دې سپينه،

شپې دې سپينې،

وايه تا راته نن څه راوړي؟

((دا د سپينکي لمر د لاس سپينه توره))

***

پرېگړی گل،

لاس کې مې توره شنه شوه

پښتو! سپين آس شه

چې د وخت د مغولو جنگ له ورځم

۲/۵/۱۳۷۵

کابل

ونه

سکروتيډي، لمبې دي خو ټوکېږي يوه ونه
کلونه پس دې بناړ کې زرغونېږي يوه ونه
رگ رگ کې يې د پانو خیر که وينه پاتې نه ده
رينه يې په اوبو کې ده غوړېږي يوه ونه
د خانگو په کېږدو کې يو غوړد شپېلی نه شته
کوچې بناړو رادرومه چې لويېږي يوه ونه
منم چې به لوگر اته کنت لو کېږي د لونگو
تالونه د لاره کله تېرېږي يوه ونه؟
سپېرو سپېرو شملو ته به سبا گلونه راوړي
په سر مې چې نن سيوري سيوري کېږي يوه ونه.

۸/۵/۱۳۷۵

کابل

دا جل، دا برسات

شوگير چې درته شپو پر خټو مات راوړی دی
يو خوب مې درته سترگو کې سوغات راوړی دی
دا ډک جام چې نن رېږدي په لاسو کې د فرغون
موسی له کوه طور ځنې تورات راوړی دی
دا چا ويل چې وږې د پښتون شولې هوجرې؟
دې وړوميکائيل ته هم خيرات راوړی دی
شپبه پر لمبو سره ده او شپبه پر گلو سره
دې خاورې کله جل، کله برسات راوړی دی
ساعت وروسته رازېږو دا ساعت خیر دی چې مرو
تقدیراته بس دغسې حیات راوړی دی
سپېڅلی مسلمان دی خويي زده نه شوه سجده
دې قام ته خدای دخپل غرور زکات راوړی دی.

۳۱/۵/۱۳۷۵

کابل

د خوب کوترې

ما بېگاني خوبونه
د بنکلي سيند په طلايي هندارو ټول مات کړل
د خوب زخمي زخمي کوترې مې
د سترې او کوچي سيند د خپو کېږدې کې نه ځايېږي
کبه!
دا څه مې وکړل؟

***

سيند مې د خوب زخمي کوترو ته يو بام نه لري
د سيند لاسونه خود غره کانو پخوا پرې کړي
څوک به زما د خوب کوترو ته په لپو کې دانې ورکړي؟
کبه!
دا څه مې وکړل؟
کبه!

زما د خوب زخمي زخمي کوترو ته
يو سيوری، يو پناه خو شه!
کبه!

زما د خوب زخمي زخمي کوترو ته
د سترې درد دوا خو شه!
(نه... نه!)

مور مې لگيا ده له سهاره تر ما بنامه په زړو گوتو جامې مينځي

لور مې تمامه ورځ ايښې سره خبرې كوي
زما هم خوب راځي)).

***

سيند لاروان دی
سيند بهېږي پسې
د خوب کوترې مې کوچۍ شوې بېرته نه ستنېږي.

۵/۲/۱۳۷۵

کابل

مات لمر

يو ستوری ستورو وواژه يو لمر د سبا مات شو
د غرونو په لاسونو مې يو غرد سبا مات شو
منم چې سپين سبا دی شپه کوچی شوه چېرته لاره
موسم د سبا راغی خو وزرد سبا مات شو
دا بيا مې د نشو په گناه خه نیسي زاهده؟
ساقی لاره منصور شو او ساغرد سبا مات شو
دا شپې پرېرېده اوږدې شي ان چې ستوري خانگې وکړي
کلاله! ستا په لاس کې چې هنرد سبا مات شو
موږ وږد رڼا نه يو تښتېدلو وړېځو راشی!
رهبرد سبا نه شته دی، لښکرد سبا مات شو.

تله ۱۳۷۵

کابل

هغه دار - هغه چنار

پښتنو وینو غوتی وکړې بهار دی
ساقی گوره چې پېړی وروسته مو واری دی
پوروري شه د تاک د پېغلي نه یو
هریورگ یې زموږ د سرو وینو ابشار دی
زنگ وهلې توري غږ د لمبو غواړي
ساقی زار شم راکوه یې چې خمار دی
لاد ژیو سوداگر سره جگړه ده
لاخو پاتې جوړد هغو اوبو بنار دی
رباب گونگ دی ادم هېرې چيغې غواړي
چا ترې وړی د درخود غاړې هار دی
شنو زمریو ددې غرو ته خبر ورکړی
چې اباد لاد زړو بگوو غار دی
بیا پر غاړو د شملو غرونه اوچت شول
اور گډ شوی د ټیکریو پر بازار دی
هره پېغله ملالی، هر خوان ایوب دی
هر سنگر مو سور میوند د کندهار دی

ورېځو دا مود يو خو ستورو نېزې دي
لا کاروان مود لمرونو خو په لار دی
ازمويڼې ته يې وخته! څه حاجت شته؟
يو په دوو توتولوی، بل په انگاردی
هر يو بڼاخ يې چې ودارد ژيدارانو
هغه وور نيالگي هسک شوی لوی چناردی
ته په نشته غور کړه خولی په سروره
ما ترلی د خوشال بابا دستار دی
اوس نوزر لالی د نورو ترېنه زار کړی
چې مې ځوړند خپل لالی پر سرد داردی.

۳/۸/۱۳۷۵

کابل

مینی ته...

مینی! له شرمه در کتلی نه شم
پیریان د ((قاف)) له غرونو راغلل
بیا د عشق د پرنستی د گربوانه غارې ته لاس اچوي
ابلیس لگیا دی پر زمزمو، د گناه خپله کېږدی غوروي
مینی له شرمه در کتلی نه شم!

***

مینی له شرمه در کتلی نه شم
سیلی الوتې زموږ د باغ
د سرو گلونو د بنایسته وو
پاکو میندو په کمخو کې تو متونه اوبي
مسیح تېره توره په لاس د تو متونو په
واتونو کې زنگېږي او خپل غم ته خاندي
نور په دې بناړ کې لېونی د مینی پاتې نه دی
مینی له شرمه در کتلی نه شم!

***

مینی له شرمه در کتلی نه شم
چې مو هر غږ پر هوا خورشې دلته ځمکه، دلته خاوره
ترې د غرو په څپر ماران زېږوي
دلته جنده د یوه نر پر قبر هم نه شته
شیطان پر ځمکې باد شاه شوی او زموږه پر سرونو

هغه تخت د سليمان گرځوي

پېريان يې حمد بولي،

مرغان پرې سيوري کوي،

اوبه زموږ له لپو تنبتي او بادونه مو په کانو ولي

دلته له زړه اسم اعظم هېر دی

مينې له شرمه درکتلی نه شم!

***

مينې له شرمه درکتلی نه شم

نور مو د کلي د گلونو په کاله کې

پېغلته د گل غوتيو چېرته هم نه شته

او ابراهيم د خپلې بنکلې نازولې د جمال او د عفت

د لوت کوڅو کې د غارت قصې ته خوب وړی دی

نور مو د باغ نجونو ته ((هسکې)) او ((کږې)) شملې

د بنمنې بنکاري.

مينې له شرمه درکتلی نه شم!

۱۲/۹/۱۳۷۵

کابل

شپه

ای شپې!
راځه چې ځو د خوب په کرونده کې مې ځایېږي خونه

***

شپه د کمڅو د غرونو تال کې ځنگېدلې راغله
پلو د تورو ورپځو
په کې پاولي د ستورو
لکه:

کوچې پېغله رمه کې د بنایسته وریو
خو د سپوږمۍ هنداره ماته ده ای شپې!
ته به د خپل حسن
او عشق
د پېغلتوب تماشه چېرې وکړې؟

۱/۱۳/۱۳۷۵

کابل

غزل

بیا رانغلي بڼو ته په پستو پستو وزرونو
زما د خوب کوترې ستا د سترگو له بامونو
خلو وهلي گوره خه خواره واره پرې گرځي
د شونډو بوراگانو مې ستا د شونډو پر گلونو
په خپل شرنګ به ویده شمه، په خپل شرنګ به راوینن شم
بنګرې مې کره د لپچو گرځوه مې په لاسونو
زما مینه یو سیند دی او ستا زړه وور کوی کلی
دا سیند چېرته جانانه او کېږدی، د حبابونو
لابنکاري چې موده لپوتتوب مې پوره نه ده
یو څوک راته نارې وهي د غرونو له سرونو.

۱۳۷۲ وری

کابل

ژوند

بنايي چې ژوند يو گنهكار وي
چې تراوسه پورې
لا د زمان د اسماني سكوت
د دنگو، دنگو غرو غاړو كې
لكه پر غز ((حنيفه))
چې د الله د مخلوقاتو د ((قاتل))
او د سرو وينو د سپلا ب د بهوونكي په نوم
د خداى له شرمه
زنداني د توري خمخې پاتي
هاسي د خپلو سرو غچونو
په كوم خوب تللى وي
حكه:
د ژوند د بنده گانو هغه شنه خوبونه
د شيطانانو
له تور جنو خوبو
تور پاتي شول.

۱۳۷۲

كابل

دا هو جري او دا شملي

نه ساقې شته، نه جانان شته مازيگردي
خومره تېري د پېريو مې ساغردې
پسرلي نه دي پرې نوم د سپرلي مه ږدې
ډوب په وينو کې يو سور چريک د لمردي
د نارنجو بناخ منم ورته بنگري شو
خومات شوي مې مړوند د سپين سهردي
نازولي سپورمې مه خپره شه تمه
چې د ورېخو اوبس ولاړ درته پر سردې
شنه منگي مې د جنکو پر ولومات شول
د نامرده مغل يون پردې گودردې
رانه اخلي د ريو ستورو ناموس مې
چې ويده د شپو په تیکو کې خنجردي
ته دې غشي وروره گوندې چې وين شام
لامې پاتې خای په زړه کې د پرهردي
د دېرود قام شملي ورنه لوگي کړي
دهو جرو طالب ختلي په سنگردې.

۱۹/۱/۱۳۷۲

کابل

ليک

خو مياشتې وشوې چې در تللی نه شم
لارو کې ډبرې شنې دي
گلان د اوبنکو وروم پرې
ټوله ورځ د ستا د ياد بنکلې زانگو زنگوم.

***

همدا چې لمر شين شي
زمور د بنار هغې زړې د بنته کې
زمور د بنار مين په کانو ولي
زمور په بنار کې د مينو د سنگسار پسرلی بيا راغلی
نولوپته دې غواړم
په کې د خپلو تورو سترگو يو انځور
د نارنجي غږ پر ورېښمينو تارو واوبه
راويې لېږه
چې ستا د ياد هغه خيالي حورې مې
زانگو نه باد يو نه سي
راته سنگسار يې نه کړي
خو مياشتې وشوې چې در تللی نه شم
لارو کې ډبرې شنې دي.

۱۲/۲/۱۳۷۲

کابل

مړوند

مړوند يو خوب، مړوند ستړيا نه لري
مړوند د غره د ابي پي رودلي.

***

تا د سکندر کله ژړا ليدلې؟

يو سپين مړوند پرې د سرو تورو گوزارونه کوي
يو سپين مړوند يې د غرور د اسويال رېبلی

***

سکندر له ليري لارو راغی د فيلانوله سرو تېر شوی
سکندر د پاروپاميزاد بنا پېريو شنه خوبونه ويښي
يو سپين مړوند ورته جگړې ته وتی
ورباندي تندر د مړوند ووري

خو ای د سپين مړوند ((روښانه)) پېغلي

توري په ورو،

توري په پام وروه

سکندر په توري هغه سپينه ډوډی نيمه کرله

نقاب دي سپين مړوند ته اور واچاوه.

۱۹/۲/۱۳۷۲

کابل

د لور غزل

پلو پرې د مخ خور کړه غورېدلي دي سرونه
جانانه! ستا وربل ته موږ کړلي دي سرونه
دې قام ته د منصور وايه کوم دار شته دی که نه شته؟
لوگرو که هر څو ورنه رېبلي دي سرونه
د يار د سيني د بنته کې د هار نسيمه وروځه
غمي نه دي دې تال کې زنگېدلي دي سرونه
خراغ چې شي دې د بنته کې د وخت ستري کاروان ته
په لوړ بناخ د چنار کې څرېدلي دي سرونه
چې سرې سيلۍ شوې گونگې او د لور غزل يې وچ کړ
هر گل مو هرې پانې ته بنډلي دي سرونه
ايرې شول خو يو چم د ټيټېدلو يې زده نه کړ
الله مو د غيرت پر لمبو وللي دي سرونه
رقيب پر ډمو وپلوره موږ سرد او کړ پر حورو
يو چاته په سوغات کې مو لېرلي دي سرونه.

۲۵/۲/۱۳۷۶

کابل

غزل

سپرلی که راوری نه شی ترې د سترگو انځور راوړئ
دې شپو ته سبا نه شته یوه لپه د نور راوړئ
منم چې یو سر نه شته دی چې غچ یې د سرو اخلي
دې دار ځنې ملگرو خو دا سرد منصور راوړئ
چې پنبولاندې کړ وړېځو، چې د شپو ډمې پرې خاندې
د لمر تپي آسونو نه لوېدلی غرور راوړئ
د سترگو تور مو بار که د ((يعقوب)) کړ پر اوښانو
دې وړې مېلمنې ته لږد ستورو انګور راوړئ
راځي چې تور ماښام کې رانه وړي چې زلمی عقل
یوه یې له تاکنونو نه په بدو کې لور راوړئ
په شونډو کې همت که د خندا راوړلو نه شته
دې ښار ته خو تابوت د ځوانیمرګه سرور راوړئ.

۱۲/۳/۱۳۷۲

لغمان

زما د چم ونه

زما د چم ونه برينډه ده
شرمېږم ورنه
د باد رهزنو ترې د شنو پاڼو جامې وپې دي
په سپين ټټر يې يو خو څاڅکي دي د خامو پيو
څانگې يې زړه روي،
تيونه يې اړې وپې دي.

***

ونې! سپرلی دی
واورې نه شته چې کفن شي درته
زما د مور شنه لويته هم بېگه غلو وپې ده
ما مې خيالي څادر گرو کړ
— د کلو وړې وم—
د پلار شمله خو مې له وخته توپانو وپې ده.

***

زما د چم ونه برينډه ده
شرمېږم ورنه
مور مې سر توره ده
ټيکری نه لري
نه څه شمله شته
نه څه خوردی څادر
زمونږ د پېرې مازيگری نه لري.

يو سيوري، يو گل

مرغو! چوپ شئ ماله خوب راخي
دلته د زرونو باغچې شنډې دي
يو سيوري او يو گل نه شته
دلته د سين سپينو هندارو كې
دلمر

د طلايي كبانورنگ تور شو
دلته د شونډو د موسكاوو هوسۍ

قتلې شولې

غشو يووړې

او بنگريواله سپورمۍ

دلته د تاك پېغلو ته

د ستورو بنگري نه اچوي

مرغيو!

چوپ شئ

ماله

خوب راخي

مرغيو چوپ شئ ماله خوب راخي!

***

دلته د باغ د شهزادگۍ بكارتمات دي

د سپرلي بنکلي شهی
د قاف دېوانو وړې
دلته پرونو
د ((ايوب)) سيوري راخوردی
هرې پانې
هر اندام نه يې چينجي ووري
دلته تيارې
د شپو په بلارېو اسپو راغلي
د رڼا درمولو کوي
دلته کورونو ته
د ژوند له شوم شيروار نه د سپېدو کتوې تشې راځي
مرغيو!
چوږ شئ
ماله
خوب
راځي

۱۲/۴/۱۳۷۲

کابل

گناه

خومره نېکمرغه یم گناه کومه
تمامه ورځ ورپځې د باد له ژرندو باسم
او د لمر په تناره کې پسرلي ته ترې ډوډۍ پخوم
خومره نېکمرغه یم گناه کومه.

***

زما د کور دا د پوالونه
د خو خاورو
خو او بو
او د خه لمر
خو ترکیبونه نه دي
زما له کوره د پوالونه د بنیبنو راتاو دي
زما او زما د کاله خټه یې
د تاک
او د انگورو
او شرابو
په لاسو ایښې ده
ما مې د سترگو د رانه نور په وسعت
دومره شراب خښلي دي.

***

دومره مغرور یم چې

د هسک د نازولي دربار سيوري لاندې
خپله ځواني راته پېغور بنکاري
خو مانه لوی غلام د بنکلو نه شته
يوه شېبه زما د لاس بېړۍ
د بنکلو د سينو په سمندر کې
ستړې شوې نه ده
زه لکه پلار هسې يم
پلار مې ترمړينې نه يوه گړۍ دمخه هم
د شنو غنمو وړو لاندې
زموږ د کلي د بزگر له ارتينې سره بريند پروت و.

۱۳/۴/۱۳۷۲

کابل

کله چې لمر شين شي

کله چې لمر شين شي
ستا د يادونو شنه گلان مې د زرگي پرمسا پرې د بنتې خانگې وکړې،
وغور پري
کله چې لمر شين شي.

***

کله چې لمر شين شي
ستا د يادونو طلايي کبان په بنکلو او زرينو وزرو
زما د سترگو په چينو کې ستا د سترگو تصويرونو نه خوبونه مينځي
کله چې لمر شين شي.

***

کله چې لمر شين شي
ستا د يادونو هغه پېغله هوسۍ راشي
تر بېگه زما د زړه په جل وهليو کړوندو کې خري
کله چې لمر شين شي.

***

زما د زړه د بنته کې خاڅکي د باران نه ووري
زما د سترگو چينه وچه ده، د اوبنکو مرغلرې ورنه غلو وړي دي
خو کاله وشول چې ږلۍ مې د زرگي پرفصل ووري او کېږدي مې
توپانونو وړي
نو ستا د ياد هغو گلونو ته باران،

هغو کبانو ته اوبه،

اودې هوسی ته به شپونکی څنگه شي.

***

بېگه شپونکی باد ستا د څڼو له غرو راغی

په پگړۍ کې یې یو ټکی د یو گل نه و

له نرۍ ملا نه یې لمر هغه زرین وستنی نه و راتا و

چاپې په تشې او رینې رینې بڅخۍ کې یو د ستور نارنج نه و ایبسی

نور مې په کلي کې باد نه چلېږي، باد هم مساپر شو ورنه

خومره تنها،

خومره یوازې ده

زما د کلي بڼکلي نازولې سپوږمۍ.

***

بېگه مې خوب لیدلی:

زموږ د کلي د چنارو تر شنو سپورو لاندې

پر هغو لویو پلنگي کتونو

یو څو کارغان ناست دي

ږلۍ د لښتو وروي، گدوي ځان ته زموږ د کلي سپینې هیلۍ

زموږ د کلي په دېره کې د چلمو د کږو وږو لوگیو پر ځای

خوږې وړې دي د بڼایسته هیلو ټکې سرې د پېغلو وینې

کلي کې یو سیوری د برېتو

او یو شرنگ د سپینو تورو نه شته

رښتیا!

د کلي په دېره کې

د زلميو څپورو
د اتن هغه سکنی ما بنام درياد شي که نه؟
***

ستا د يادونو شنه گلان مې
د زرگي پر مساپرې د بنتې خانگې وکړي
وغورېږي،
کله

چې
لمر
شين
شي.

۱۲/۷/۱۳۷۲

پېښور- پښتونخوا

غزل

خه بنکلی سوداگر دی خومره بنکلی باران پلوري
يو اس د سپینو ورېخو دی د ورېخو گلان پلوري
د ستورو په تېشو یې جوړې کړې ورته خنې
نن دلته په دې چم کې یو کافر دی بتان پلوري
يو باریې د رنگ راوورد سپرلي جوارگر گورئ
چې خومره یې گران راوور چې یې خومره ارزان پلوري
يو شین لوگی راخوردی یو سور اوردی لگېدلی
يو مست زردشت راغلی دی یو غلی اذان پلوري
بازاریې د نور لوټ کړد اسمان سپینې کوترې
له لمر خنې تیک اخلي اود ستورو کاروان پلوري
د باد په نیلي سپورد سهار سپین شهزاده راغی
د شیو بر بندې پېغلي پرې شلېدلی گربوان پلوري.

۱۳۷۷ کال د پسرلي لومړی شپه

لغمان

د اسحق ننگيال لنډه پېژندنه

زوکړه:

لغمان-الينگار، د بسرام کلی، ۱۳۳۵ ال کال.

زده کړه:

سيمه ييز ښوونځی، د مهترلام ښار روښان لېسه او د افغانستان د پوليسو اکاډمي.

دنده:

د پوليسو اکاډمي-تدریسي غړی، د څارندوی مجلې او پیام ورځپاڼې خبریال او د لیکوالو ټولنه کې لنډمهال، د ژوندون مجلې مدیر او وروسته د اطلاعاتو او کلتور وزارت د شعر او ادب ادارې امر.

اثر- چاپ:

۱- ډالی، ۲- سپره ډاگونه او غورېدلي بزغلي، ۳- هغه شېبې هغه کلونه، ۴- څاڅکي څاڅکي (شعري ټولگې) ۵- (۱-ښېرې په مالت کې، ۲- نه جام نه خادر، ۳- سندونه هم مري، ۴- دا جل دا برسات او ځینې نور شعرونه) چې په همدې اثر کې (سیندونه هم مري) کې ځای شوي دي.

ناچاپ:

سیندونه منگي کې (د بېلابېلو لیکنو ټولگه) او یو شمېر نورې لیکنې.

مړینه: پېښور، ۱۳۷۷ ال کال د ثور اتمه.

یوباد ، یو منصور

یوباد را لگېدلی ماله خانه سره وړي
د زړه اس مې له باره د ارمانه سره وړي
د شپو پراوښ یو غل دی زموږ کلي ته راغلی
گلونه او باغونه له باغوانه سره وړي
یو پیل وم چېرته لري ستا پر لاره زرغون شوی
یو لوت مې اوس له بادوله بارانه سره وړي
یو څوک دی ستا لاس شراب یې ټول راځني وڅښل
دا سره کېږدی د خوب مې له توپانه سره وړي
زموږه یې په سترگو کې د شپو دورې شیندلي
دا لوی کاروان مو ځکه له خاروانه سره وړي
نارې د انا الحق یې ورته وچې کړې پر ژبې
منصور وطن مې دارته له ایمانه سره وړي

۱۷/۱/۱۳۷۷

لغمان

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل
یون د حاجي
محمد خان زوی پر
۱۳۴۶ل کال، د
لغمان ولایت د
الینگار ولسوالۍ
دنیا زیو په یوې
روښنفکرې
کورنۍ کې
زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینگار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني
ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او
په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل کال له نوموړې لېسې
څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو
او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له
نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته
د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه
کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره
پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د (پوهندوی) علمي پورې ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلي)) او ((شمشاد)) مجلو د چلوونکي دنده هم په نښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکي ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنگه د یو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرگې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، د دې جرگې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرگې غړی، بیا د جرگې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرگې د لومړي منشي په توگه انتخاب شو. استاد یون په دې جرگه کې تر خپل وروستي وسته خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد د بنمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرگې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا د دې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرگې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول. استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرگه کې د نوموړې جرگې د دارالانشاد غړي په توگه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په

کابل کې د لویو جنگسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تردې لوره دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادی ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادی سربېره لا تر اوسه دا دنده پرمخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلواک لیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیويي او ټلويزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګند بیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنگ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي زه ددې شاهد یم،

هر کله چې يون کومه ليکنه او مرکه کړې، نو دده پروړاندې يې مثبت او منفي غبرگونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرگونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سياسي بهير کې يې ډېرې نامشروع گټې ترلاسه کړي او ځانونه يې مطرح کړي دي.

مثبت غبرگونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد يون په دغسې سختو اغزنو او تنگو شرايطو کې بيا هم خپل فرهنگي، سياسي او ټولنيز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنگي کار، چې تاسو يې اوس په مسلسل ډول گورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر يو نيم کال راهيسې پرې په منظم ډول کار شوی، او ډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اېښودل کېږي، په داسې يو دولتي دفتر کې چې بوختياوې په کې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنگي کار سرته رسول اسانه کار نه دی. استاد يون پر خپلو فرهنگي کارونو سربېره د گڼو فرهنگي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توگه هم خپل فرهنگي رول ادا کړی، په پېښور کې يې د دوو المان مېشتو فرهنگي ټولنو (د افغانستان د کلتوري ودې ټولني) او (د پښتني فرهنگ د ودې پراختيا ټولني) د همکار په توگه د بېلابېلو ليکوالو په لسگونو اثار، ايډيټ او چاپ کړي دي. دغه راز يې په سلگونو کورنيو مشاعرو، ادبي غونډو او سيمينارونو کې ونډه اخيستې ده، خپله

يې هم په لسگونو مشاعرې، سيمينارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي
 سربېره پر دې، په يوزيات شمېر، ملي او نړيوالو کنفرانسونو کې يې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړي ده. دلته به يې د اثارو يادونه وکړو:

اثر

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنگوالی	چاپکال
• متکور	لومړۍ شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• په اوونو کې سندرې	دويمه شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

- هيلې گډه شعري ټولگه دويم ۱۳۸۷
- نيمگړي ارمانونه د حيران شعري ټولگه دويم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل گډه شعري ټولگه دويم ۱۳۸۷
- د نازو اناياد د سيمينار د ليکنو ټولگه دويم ۱۳۸۷
- داستاد الفت نثري کليات داستاد الفت نثرونه درېيم ۱۳۸۷
- سيندونه هم مري د اسحق ننگيال شعري منتخبات دويم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنيو هني له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه د پوهنوال روستار تره کي اثر دويم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنگي ميراثونو ته يوه کتنه د نينسي دوپرې اثر دويم ۱۳۸۷

- په افغانستان کې د جگړې جنایتکارانو محاکمه
- د پوهنوال روستار تره کی اثر دویم ۱۳۸۷
- د- یونلیکنې:
- د اماراتو سفر د اماراتو یونلیک دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی د اروپا یونلیک لومړی ۱۳۸۷
- د پنتاگون ترڅنډو د امریکا یونلیک لومړی ۱۳۸۷
- ه- څپر نې او شننې:
- د محمد گل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنگ یو ځلاند ستوری دویم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنگ ته اوښتي زیانونه دویم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷
- بېړنۍ لویه جرگه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷
- انډیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري یون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنگي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وړېمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړلېچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون لومړی ۱۳۸۷

- اوسنی رسنی۔
  - لومړی ۱۳۸۷
  - که نړیوال ماته و خوري؟
  - لومړی ۱۳۸۷
- خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم
تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په
فرهنگي کارو زیار کې ورته دنور زغم او اوسپلې هیله لرم
په درناوي
وفالرحمن وفا
کابل-افغانستان

sinduna ham mri

(The Rivers die too)

The collection of Nangyal's poems

**Collected
By:
M. Ismael yoon**

ISBN 978-9936-500-13-6

دخپرونو لړ: (۱۴)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**